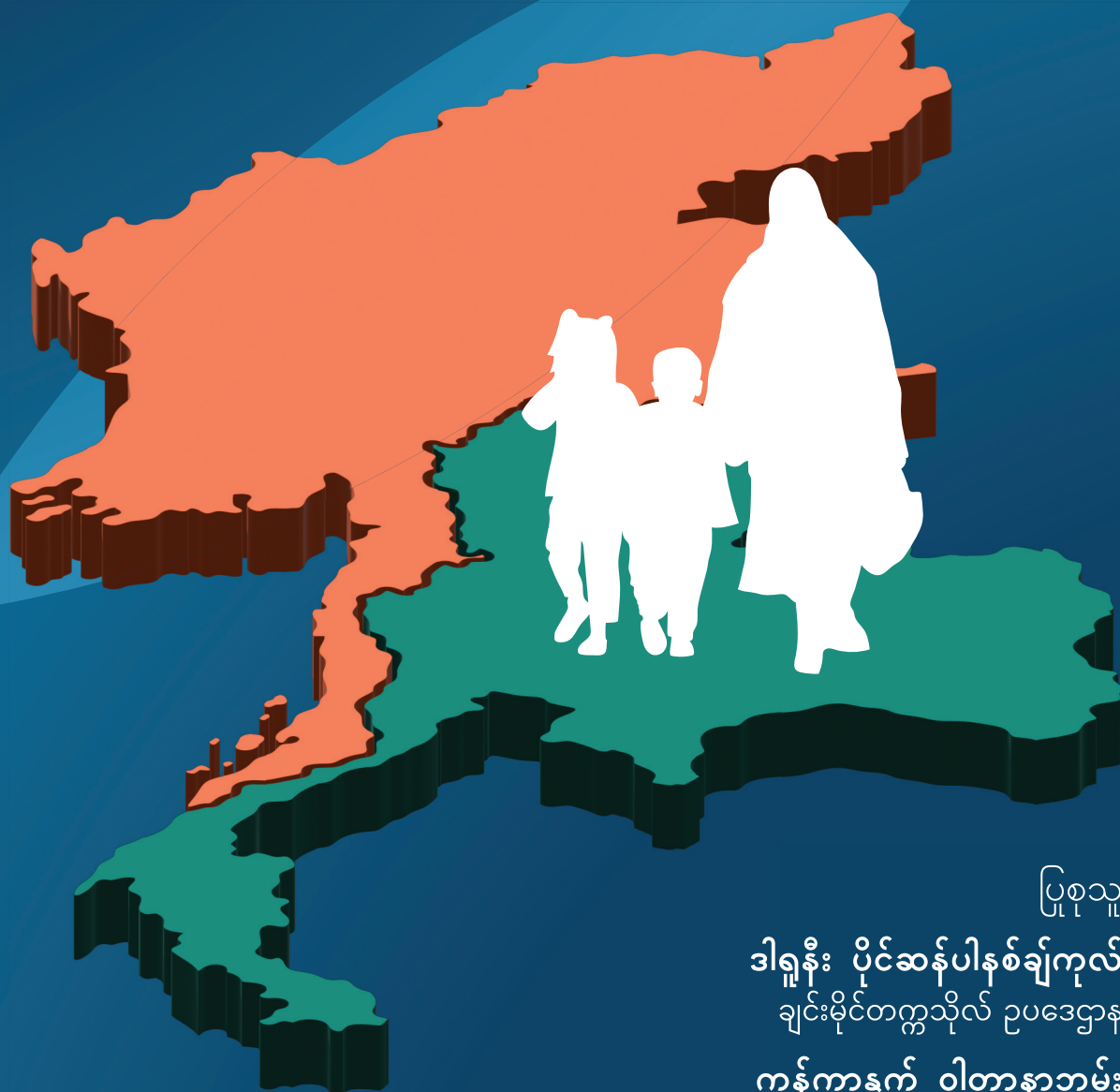

Myanmar
Response Network

မြန်မာနိုင်ငံမှ အသစ်ရောက်ရှိလာသူများနှင့်
ပတ်သက်သော

ထိန်းဥပဒေနှင့် မူဝါဒများကို
သုံးသပ်အစီရင်ခံစာ

Advancing Legal Right Protection Project

ပြုစုသူ
ဒါရူနိုး ပိုင်ဆန်ပါနစ်ချ်ကုလ်
ချင်းမိုင်တက္ကသိုလ် ဥပဒေဌာန
ကွန်ကနုက် ဝါတာနာဘွမ်း
ရှေ့နေ

၁၅ စက်တင်ဘာ ၂၀၂၃

Myanmar Response Network – MRN

ကွန်ရက်ကို ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှ ဒုက္ခသည်များ၏ လူသားချင်း စာနာမှုဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များနှင့် လူ့အခွင့်အရေးများနှင့် ပတ်သက်ပြီး တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အမျိုးမျိုးသော ကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်၍ လုပ်ဆောင်နေသော အဖွဲ့အစည်း ၇ ခုက အဖွဲ့ဝင်များဖြစ်ကြသည်။

Asylum Access Thailand (AAT)

Burma Concern (BC)

Human Rights and Development Foundation (HRDF)

Jesuit Refugee Service (JRS)

Refugee Rights Litigation Project (RRLP)

Rights Beyond Border (RBB)

Spirit in Education Movement (SEM)

မသက်ဆိုင်ကြောင်း ရှင်းလင်းချက်

ယခုထုတ်ဝေချက်တွင် ဖော်ပြထားသည့် ယူဆသုံးသပ်ချက်များမှာ လေ့လာရေးသားသူများ၏ ယူဆချက်များဖြစ်သည်။ Myanmar Response Network

(MRN) သို့မဟုတ် ယင်းကွန်ရက်တွင် ပါဝင်သော အဖွဲ့ဝင်များ၏ သဘောထားများနှင့် အမြင်များကို ထင်ဟပ်ပေါ်လွင်နေသည်ဟု မဆိုလို မရည်ရွယ်ပါ။

MRN အဖွဲ့ဝင်များက ယခုထုတ်ဝေချက်တွင် ဖော်ပြထားသည့် အချက်အလက်များနှင့် ယူဆသုံးသပ်ချက်များကို သဘောတူသည်ဟုလည်း မမှတ်ယူရပါ။

အစီရင်ခံစာအကျဉ်းချုပ်

ဒုက္ခသည်များ၏ အဆင့်အတန်းနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ၁၉၅၁ ခုနှစ် စာချုပ်နှင့် ယင်း၏ ၁၉၆၇ နောက်ဆက်တွဲစာချုပ်တို့ကို လက်မှတ်ထိုးအတည်ပြုထားသည့် နိုင်ငံတခု မဟုတ်သော်လည်း ထိုင်းနိုင်ငံသည် မြန်မာနိုင်ငံမှ အသစ်ရောက်ရှိလာသည့် ဒုက္ခသည်များ အပါအဝင် ဒုက္ခသည်များကို လူသားချင်းစာနာမှုဆိုင်ရာ အကူအညီများ ပေးလာခဲ့သည်မှာ အတိတ်ကာလမှ စတင်ပြီး ယခုအထိ ပေးနေဆဲဖြစ်သည်။ “ထိုင်းနိုင်ငံပြင်ပသို့ ပြည်နှင့်ဒဏ်ပေးခံရလျှင် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခံရမည်ဟု ယုံကြည်ရသည့်သူများ” ကို စိစစ်ရန် ပေါ်ပေါက်လာသော အမျိုးသားစစ်ဆေးရေး ယန္တရား (National Screening Mechanism (NSM)) ပေါ်ပေါက်လာခြင်းက ယင်းသူတို့အတွက် အကာအကွယ်ရသည့်အဆင့်အတန်းကို ရရှိနိုင်စေပြီး အကာအကွယ်များ ပေးလာနိုင်စေမည်ဖြစ်သည်။ မွေးစာရင်းမှတ်ပုံတင်ခြင်း၊ ပညာရေး၊ ဆေးဝါးကုသမှု၊ အလုပ်လုပ်ခွင့်စသည်တို့ ပါဝင်သော အမျိုးမျိုးသော လူ့အခွင့်အရေးများကို ရရှိနိုင်အောင် ထိုင်းဥပဒေများတွင် သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းထားသော်လည်း ယင်းဥပဒေများနှင့် မူဝါဒများက အထူးသဖြင့် အသစ်ရောက်ရှိလာသည့် ဒုက္ခသည်များပါဝင်သည့် ဒုက္ခသည်များကို ထိထိရောက်ရောက် ကာကွယ်ပေးနိုင်မှုတွင် ဟာကွက်များ ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ အသစ်ရောက်လာသည့် ဒုက္ခသည်များကို လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများနှင့် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနေသည့် ဒေသများတွင် နေထိုင်နေရခြင်းကြောင့် ယာယီခိုလှုံနေချင်သူများနှင့် တိုက်ရိုက်ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခံရမှုကနေ ထွက်ပြေးလာသည့် လူများ (မိသားစုများ အပါအဝင်) ဟူ၍ အကြမ်းမျဉ်း အုပ်စု နှစ်စုခွဲခြားနိုင်သည်။ ယခုကိစ္စနှင့်ပတ်သက်ပြီး လေးလေးနက်နက် စဉ်းစားစရာ အချက် ငါးချက် ရှိသည်။

ပထမအချက်မှာ တခြားဆောင်ရွက်မှုများ မတိုင်ခင် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဥပဒေကို သုံး၍ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းတတ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုင်းနိုင်ငံအတွင်း ရှိနေကြသော အမျိုးမျိုးသော ဒုက္ခသည်

များတွင် “ညှင်းပန်းနှိပ်စက်မှုခံရမည်ကို အခြေအမြစ်ရှိရှိ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှု” များရှိနေသည်။ ရှိနေသည့်အချက်ကို ထိုင်းအစိုးရက အသိအမှတ်ပြုသည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ သို့သော် ဒုက္ခသည် ဆိုသည်မှာ မည်သူမည်ဝါဖြစ်သည်ဟူသော အနက်အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်ကို အသိအမှတ်ပြုရန် ငြင်းဆန်သည်။ အဓိကအရေးကြီးသည်မှာ အမျိုးသားလုံခြုံရေးနှင့် နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးကို တန်ဖိုးထားဆုံးဖြတ်သည်ဆိုသည့် အချက်ဖြစ်သည်။ ထိုအချက်ကို အလေးထားအကောင်အ ထည်ဖော်မှုကြောင့် စစ်မှန်သော အကာအကွယ်ပေးမှုကို မဖြစ်လာစေနိုင်ခြင်းက အကျိုးဆက် ဖြစ်လာသည်။ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများမှ လူ့အမြောက်အများ ထွက်ပြေးခိုလှုံလာသည့်အခါမျိုး တွင်မှ လူသားချင်းစာနာမှုအကူအညီများကို ပေးအပ်တတ်သည်။ ဒုက္ခသည်များ ဝင်ရောက်လာ သည့်အခါမျိုးနှင့် ကြုံရသည့်အချိန်တိုင်းတွင် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဥပဒေကို ထိုင်းအာဏာပိုင်များက အသုံးပြုတတ်သည်မှာ အမှန်တကယ်ဖြစ်သည်။ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဥပဒေအရ တရားဝင်မှု ရှိမ ရှိဆိုသည့်အချက်အပေါ်မူတည်ပြီး ယင်းဥပဒေကို ချိုးဖောက်ခဲ့သည်ဟု သတ်မှတ်ကာ ဒုက္ခသည် များကို ဆက်ဆံတတ်သည်။ အကျိုးဆက်မှာ အဖမ်းခံရခြင်း၊ ထိန်းသိမ်းခံရခြင်းနှင့် ပြည်နှင့်ဒဏ် ပေးခံရခြင်းတို့ ဖြစ်ပြီး ယင်းမှတစ်ဆင့် ထိုဒုက္ခသည်များ ညှင်းပန်းနှိပ်စက်ခံရခြင်းများ ဖြစ်ပေါ် နိုင်သည်။ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဥပဒေနှင့် အရေးယူရန် ပျက်ကွက်ပါက ဝတ္တရားပျက်ကွက်မှုဖြင့် ထိုင်းအာဏာပိုင်များက အရေးယူလေ့ရှိသည့်အတွက်ကြောင့် ဥပဒေအရ တရားဝင်မှု ရှိမရှိအပေါ် မူတည်ကာ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဥပဒေကို အဓိကထား အသုံးပြုကြသည်။

ဒုတိယအချက်မှာ ဆေးကုသခွင့်နှင့် အလုပ်လုပ်ကိုင်ခွင့်အပါအဝင် အမျိုးမျိုးသော အခွင့်အရေးများကို ရရှိနိုင်မှုသည် အခြေခံအခွင့်အရေးဖြစ်သည်။ ယင်းအခွင့်အရေး ကို နေ့စဉ်ရရှိ နိုင်ခွင့်ကို အဟန့်အတားဖြစ်စေခြင်းဖြစ်သည်။ တတိယအချက်မှာ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေး ထိန်းသိမ်း ရေးစခန်း (IDC) တွင် ဒုက္ခသည်များ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံရသူတို့၏ အာမခံရပိုင်ခွင့်ကို နေရာ အမျိုးမျိုးတွင် ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် ပေးခြင်းနှင့် ဒုက္ခသည်များပေးဆောင်ရသည့် အာမခံငွေကြေးကို မြင့်မြင့်မားမား သတ်မှတ်ထားခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။ စတုတ္ထအချက်မှာ အသစ်စုပေါင်းရောက်လာ သူများနှင့် ပတ်သက်ပြီး အဆိုပါ အသစ်ဝင်ရောက်လာသူများသည် စစ်အစိုးရနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက် အုပ်စုများအကြား ဖြစ်ပွားနေသော ပဋိပက္ခဒေသများတွင် နေထိုင်ကြသည့် ဒေသခံရွာသားရွာသူ များ ဖြစ်ကြသည့်အချက်ဖြစ်သည်။ ထိုသူတို့သည် ယာယီခိုလှုံရာနေရာများနှင့် အစားအသောက်၊ ဆေးဝါး စသည့် အခြေခံအကူအညီများ ရနိုင်ခွင့်တို့ကို အပူတပြင်းလိုအပ်နေကြသည်။ ကနဦး လုပ်ဆောင်ချက်များထဲမှ တခုမှာ ဗြူရိုကရေဒီယန္တရားထက် ပိုလျင်မြန်စွာ အကူအညီများ အချိန်မီ

ပေးနိုင်ရန်အလို့ငှာ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များ၊ ဒေသခံများ၊ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ စသည်တို့ ပါဝင်ပြီး အောက်ခြေတွင် အကူအညီများကို ပေးနိုင်ရန် လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြစ်သည်။ ပဉ္စမအချက်မှာ “ညှင်းပန်းနှိပ်စက်မှုခံရမည်ကို အခြေအမြစ်ရှိရှိ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှု” များရှိနေသည့် ဒုက္ခသည်များနှင့် ယင်းတို့၏ မိသားစုများဖြစ်သည်။ ယင်းသူတို့ကို NSM ကိုသုံးပြီး ဒုက္ခသည်အဆင့်အတန်းစိစစ်ရာတွင် ဦးစားပေးသင့်သည်။ သို့သော် လက်ရှိ NSM ယန္တရားများကို အခြေပြုပြီး ဆိုရမည်ဆိုလျှင် ယန္တရားတော်တော်များများသည် အချို့သောသူများကို “ပထုတ်” သလိုဖြစ်နိုင်သည့်အတွက် ထိုကဲ့သို့သော ယန္တရားများကို သုံးစွဲသင့်မသင့် မေးခွန်းထုတ်သင့်သည်။

သုံးသပ်အစီရင်ခံစာမှ အကြံပြုချက်များ

ဒုက္ခသည်များကို ကာကွယ်ရာတွင် ဆက်စပ်လွှမ်းခြုံပြီး နားလည်ပြီး အကြောင်းခြင်းရာအားလုံးကို ထည့်သွင်းသုံးသပ်ကာ စီမံခွဲခန့်မှုပြုကာ ကာကွယ်သင့်သည်။ အခြေခံအားဖြင့် ဒုက္ခသည်ဟူသည်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို အသိအမှတ်ပြု တရားဝင် လက်ခံရမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းကို လက်ရှိဥပဒေသတ်မှတ်ချက်အချို့တွင် လုပ်ဆောင်ထားပြီးသားဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ဒုက္ခသည်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်သတ်မှတ်ချက်၊ စိစစ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ် (ဒုက္ခသည်အဆင့်အတန်းသတ်မှတ်သည့်လုပ်ငန်းစဉ်)၊ NSM လုပ်ငန်းစဉ်မတိုင်ခင်၊ လုပ်နေစဉ်နှင့် လုပ်ပြီး ထိုင်းနိုင်ငံတွင် နေထိုင်ခွင့်နှင့် အမျိုးမျိုးသော အခွင့်အရေးတို့ကို ရပိုင်ခွင့်နှင့် ကာကွယ်ရန်တို့ကို ထည့်သွင်းဖော်ပြသည့် ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေအဆင့်အထိ ရောက်ရန် မြှင့်တင်ရန် လိုသည်။ ထို့အပြင် ၂၀၃၀ ခုနှစ်တွင် သက်ကြီးလူအဖွဲ့အစည်းမှသည် အလွန်အမင်းသက်ကြီး လူအဖွဲ့အစည်း ဖြစ်လာမည့်အချက်အပါအဝင် ထိုင်းလူမှုအဖွဲ့အစည်းက ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရသည့် စိန်ခေါ်မှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားကာ ဒုက္ခသည်များကို ထိုင်းလူမှုအဖွဲ့အစည်းအတွင်းသို့ အစစ်အမှန် သဟဇာတဖြစ်ဖြစ် ပေါင်းစည်းစေနိုင်မည့် မူဝါဒတခုကို ချမှတ်သင့်သည်။ ထိုသို့ချမှတ်ခြင်းက ထိုင်းအစိုးရက နိုင်ငံတကာလူ့အဖွဲ့အစည်းသို့ ပေးထားသော ကတိကဝတ်များနှင့်လည်း အကြောင်းညီညွတ်မှုရှိသည်။ ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်ခြင်း သို့မဟုတ် လူမှုငြိမ်းချမ်းရေးအပြင် နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးအပေါ် သက်ရောက်မှုကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားကာ ဤပြဿနာကို ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးဥပဒေနှင့် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းချက်များမှတစ်ဆင့် ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနိုင်ပါသည်။

နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှု၊ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခကြောင့် ထိခိုက်ခံစားရသော ဒုက္ခသည်များနှင့်/သို့မဟုတ် ပဋိပက္ခဇုန်တွင် နေထိုင်ခြင်းနှင့် ပတ်သက်သော အကြံပြုချက်များ - အစိုးရသည် ၎င်းတို့အား လူသားချင်းစာနာမှုဆိုင်ရာ အကူအညီများ ပေးအပ်ရန် မူဝါဒတစ်ရပ်ကို အကောင်အထည်ဖော်

သင့်ပြီး အထောက်အပံ့၊ အစားအသောက်၊ ဆေးဝါး၊ မရှိမဖြစ် ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် နယ်နိမိတ်ဖြတ် ကျော် အကူအညီများ ပေးရန် ဒေသခံရွာသားများ အပါအဝင် ရပ်ရွာ၊ စီးပွားရေးသမားများ၊ အရပ် ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ၊ အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်း စသည့် ကဏ္ဍအသီးသီးမှ ဒေသခံပြည်သူများ ကို “ပါဝင်ခွင့်ပြု” သင့်သည်။ အချို့သောဒေသများတွင် လုံခြုံဘေးကင်းသည့်ဇုန်များ တည်ထောင် ရန် အတိုက်အခံလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့၏ ကြိုးပမ်းမှုများရှိသော်လည်း လူသားချင်းစာနာထောက်ထား မှုအတွက် ဘေးကင်းသော လမ်းကြောင်းများ သို့မဟုတ် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုစင်္ကြံများ တည်ရှိနေနိုင်စေရန်အတွက် နိုင်ငံတကာညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု (ဒုက္ခသည်များထွက်လာရာမူရင်း နိုင်ငံများနှင့်) နှင့် အောက်ခြေအဆင့်ဆင့်နှင့် ညှိနှိုင်းမှုများ လိုအပ်ပါသည်။ ပဋိပက္ခများ ကြာရှည် လာနိုင်သည့် အခြေအနေတွင် (အလွန်ဖြစ်နိုင်ဖွယ်ရှိနေသည်) အခြေအနေကို မူတည်၍ တုံ့ပြန် ရန်အတွက် အခြေခံလိုအပ်ချက်များကို လွှဲပြောင်းပေးခြင်းကို ဖြစ်နိုင်အောင် လုပ်ဆောင်သင့်ပြီး ယာယီအမိုးအကာပေးနိုင်အောင် ယခင်ကြိုးပမ်းမှုများမှ သင်ခန်းစများကို ပြန်လည်သုံးသပ်ကာ လုပ်ဆောင်သင့်သည်။

ဒုက္ခသည်တစ်ဦးချင်းစီ (၎င်းတို့၏မိသားစုများအပါအဝင်) နှင့် ဒုက္ခသည်ဆိုင်ရာ စီမံ ခန့်ခွဲမှုနှင့် အကာအကွယ်ပေးရေးစနစ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတို့အတွက် အကာအကွယ်ပေးသည့် လုပ်ဆောင်ချက်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းဖြင့် ဒုက္ခသည်ဆိုသည်မှာ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုခံရမည်ကို အခြေအမြစ်ရှိရှိ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှုရှိနေသူဟူသော အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို အစိုးရက အသိအမှတ်ပြု ပြီး ဒုက္ခသည်၏ ယင်းကဲ့သို့ ကျယ်ပြန့်သော အဓိပ္ပာယ်ကို ပြည်သူများအား အသိပညာပေးနိုင်ရန် အစိုးရက ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်သင့်ကြောင်း အကြံပြုပါသည်။ ယင်းကို သက်ဆိုင်ရာဌာနအဆင့်ဆင့် သို့ စာဖြင့်ရေးသားလမ်းညွှန်ချက်များ (ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ထုတ်ဝေသောစာများ) ထုတ်ပြန်ခြင်းဖြင့် လုပ်ဆောင်နိုင်သည်။ ဒုက္ခသည်များကို ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခံနိုင်ရခြေရှိသော ထွက်ခွာလာရာ နိုင်ငံ သို့ အတင်းအကျပ် ပြန်မပို့ရဟူသောအချက်နှင့် စိစစ်မှုခံရန်အတွက် (ဒုက္ခသည်အဆင့်သတ်မှတ် ခြင်း) လျှောက်ထားမှု မပြုခင်တွင် ထိုင်းနိုင်ငံတွင် နေထိုင်ခွင့်ရှိသည်ဟူသောအချက်တို့ကို အဆိုပါ ညွှန်ကြားလွှာများတွင် ဖော်ပြထားသင့်သည်။ ယင်းကို နည်းလမ်းနှစ်မျိုးဖြင့် လုပ်ဆောင်နိုင်သည်။ ပထမဦးစွာ သက္ကရာဇ် ၂၅၂၂ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၁၇ ကို အသုံးပြုကာ ဒုက္ခသည် တစ်ဦး၏ လူဝင်မှုအခြေအနေကို သိနိုင်ရန် စိစစ်ပြီး ထိုင်းနိုင်ငံထဲတွင် နေထိုင်ခွင့်ကို သတ်မှတ်ကာ ၎င်းတို့၏ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ စာရွက်စာတမ်းများ ထုတ်ပေးနိုင်သည်။ ဒုတိယနည်းလမ်းအနေဖြင့် ၎င်းတို့အား “နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှုခံနိုင်ရခြေ” ကြောင့် ထိုင်းနိုင်ငံတွင် ဆက်လက်နေထိုင်ခွင့်ပြုကာ

အကာအကွယ်ပြုမှုဗီဇထုတ်ပေးရန် ဝန်ကြီးဌာနမှ စည်းမျဉ်းများ ထုတ်ပြန်ရန် အကြံပြု တောင်းဆိုနိုင်သည်။ ယင်းကို လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးအက်ဥပဒေ၏ ပုဒ်မ ၃၄ နှင့် ၃၅ ကို ညွှန်းဆိုခြင်းဖြင့် လုပ်ဆောင်နိုင်သည်။ ထို့အပြင် တည်ဆဲဥပဒေများနှင့် မူဝါဒများ ရှင်သန်ရပ်တည်နိုင်ရေး၊ ၎င်းတို့၏ မိသားစုများကို ထောက်ပံ့ပေးရန်နှင့် ပြည်တွင်းစီးပွားရေးကို တွန်းအားပေးကူညီရန် ကြိုးပမ်းမှု၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြစ်လာစေရန် တွန်းအားပေးဆောင်ရွက်သင့်သည်။ ထို့အပြင် သင့်လျော်သော ပူးတွဲပေးချေမှုအစီအစဉ်ကို အခြေခံ၍ ဒုက္ခသည်တစ်ဦးအား ကျန်းမာရေးအာမခံရောင်းချခြင်း အတွက် ထောက်ခံအားပေးရန် ကြိုးပမ်းသင့်သည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ခြင်းက ဒုက္ခသည်များ၏ တဦးချင်းစီ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို လျော့ချရာတွင် ကူညီနိုင်ပြီး ဆေးဘက်ဆိုင်ရာ အထောက်အကူပစ္စည်းများအတွက် ရန်ပုံငွေကိုလည်း ပံ့ပိုးပေးမည်ဖြစ်သည်။ စနစ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာ အကြံပြုချက်များ- ကဏ္ဍအားလုံးပါဝင်သော လုပ်ငန်းစဉ်မှတစ်ဆင့် NSM စည်းမျဉ်းများ (အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းမရှိသေးသော်လည်း)ကို ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် ကြိုးပမ်းသင့်သည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ရာမှတစ်ဆင့် ဒုက္ခသည်များကို စီမံခန့်ခွဲသည့်စနစ် (ဒုက္ခသည်များကို စိစစ်ကာ အဆင့်အတန်းသတ်မှတ်မှုနှင့် အကာအကွယ်ပေးရေး လုပ်ငန်းစဉ်)ကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေနိုင်ရန်နှင့် တာဝန်ခံအကျင့်စီများ ဖွဲ့စည်းတာဝန်ခံပေးကာ သက္ကရာဇ် ၂၅၂၂ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးအက်ဥပဒေကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခြင်းဟူသော ပထမဆုံးနည်းလမ်း သို့မဟုတ် သီးခြားဥပဒေတစ်ရပ် ရေးဆွဲခြင်း ဟူသော ဒုတိယနည်းလမ်းတို့ဖြင့် လုပ်ဆောင်စေနိုင်ရန် ဖြစ်လာနိုင်စေသည်။

မာတိကာ

အစီရင်ခံစာအကျဉ်းချုပ်	iii
1. အစီရင်ခံစာ၏ နောက်ခံ	1
2. ထိုင်းနိုင်ငံရှိ ဒုက္ခသည်များ - ဆန်းစစ်သုံးသပ်ချက်	5
2.1 ထိုင်းနိုင်ငံ၏ မူဝါဒ	7
2.2 ထိုင်းနိုင်ငံ၏ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှု	20
2.2.1 ဒုက္ခသည်အရေအတွက်ကို လျှော့ချရန် ထိုင်းနိုင်ငံက ချဉ်းကပ်သည့် နည်းလမ်း	20
2.2.2 အထောက်အထားစာရွက်စာတမ်း ထုတ်ပေးခြင်းနှင့် ဒုက္ခသည်များထံမှ ညှိနှိုင်းခြင်း	21
2.2.3 လူတစ်ဦး၏တရားဝင်မှုအဆင့်အတန်း (သက်ဆိုင်သည့် မူဝါဒတစ်ခုရှိ ပါက ပြောင်းလဲနိုင်သည်)	25
2.2.4 အခြားကာကွယ်မှု အမျိုးအစားများ- လေ့လာတွေ့ရှိချက်များနှင့် ဆွေးနွေး မှုများ	29
2.2.5 ဒုက္ခသည်စိစစ်ရေးယန္တရား- ပဏာမစောင့်ကြည့်လေ့လာချက်လေးခု	41
3. ဥပဒေများနှင့် မူဝါဒများတွင် ဟာကွက်များ	53
3.1 လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဥပဒေအား ပထမဆုံးအားကိုးရာအဖြစ် အသုံးပြုလေ့ရှိသည်။	56

3.2	ဒုက္ခသည်များ၏ အကာအကွယ်နှင့် အခွင့်အရေးများ ရရှိရေး	58
3.3	လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးထိန်းသိမ်းရေးစင်တာ (IDC) တွင် ထိန်းသိမ်း ခံနေရသော ဒုက္ခသည်များ	58
3.4	ဒုက္ခသည်အသစ်များ အစုံလိုက်အပြုံလိုက် ဝင်လာခြင်း	59
3.5	“ညှင်းပန်းနှိပ်စက်မှု ခံရမည်ကို အခြေအမြစ်ရှိရှိ စိုးရိမ်ကြောင့် ကြမှု” ရှိသည့် အသစ်ရောက်ရှိလာသော ဒုက္ခသည်များ (၎င်းတို့၏ မိသားစုဝင်များအပါအဝင်)	60

4. အသစ်ရောက်ရှိလာသော မြန်မာဒုက္ခသည်များအား စီမံခန့်ခွဲရေးနှင့် စပ်လျဉ်း သည့် အကြံပြုချက် 63

4.1	အာဏာသိမ်းမှု၊ ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားမှုနှင့်/သို့မဟုတ် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ နယ်မြေ အတွင်း နေထိုင်ခဲ့ သည့် ဒုက္ခသည်များ ဝင်ရောက်လာမှု	65
4.2	တစ်ဦးချင်း ဒုက္ခသည်များ (၎င်းတို့၏မိသားစုဝင်များအပါအဝင်) နှင့် ဒုက္ခသည် စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် အကာအကွယ်ပေးရေးစနစ် ဖွံ့ဖြိုးတိုး တက်ရေး	66

ကျမ်းကိုးစာရင်း 69

1

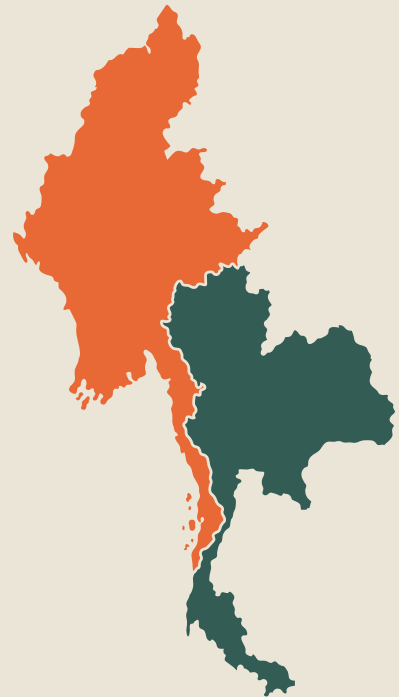
အစီရင်ခံစာ၏ နောက်ခံ

ထိုင်းနိုင်ငံတွင် ဒုက္ခသည် တစ်သိန်းခန့်သည်

စခန်းများ၏ အတွင်းနှင့်ပြင်ပတွင် နေထိုင်လျက်ရှိသည်။

ထိုင်းနိုင်ငံတွင် ဒုက္ခသည် တစ်သိန်းခန့်သည် စခန်းများ၏ အတွင်းနှင့်ပြင်ပတွင် နေထိုင်လျက်ရှိသည်။ သို့သော် ဒုက္ခသည်များအတွက် အကာအကွယ်ပေးနေသည့် သက်ဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်းများက အမှန်တကယ် အရေအတွက်မှာ အထူးသဖြင့် မြို့ပြဒုက္ခသည်အရေအတွက်မှာ ပိုများမည်ဟု ဆိုသည်။ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် 2021 ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ 1 ရက်က အာဏာသိမ်းမှုကြောင့် စစ်အစိုးရကို ဆန့်ကျင်သူများ၊ ဆန့်ကျင်တော်လှန်ပုန်ကန်မှုမှ ရှောင်ပြေးလာသူများနှင့် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနေသော ဒေသတွင် နေထိုင်သည့် ရွာသားများ သို့မဟုတ် ပဋိပက္ခဒဏ်ကို ခံခဲ့ရသူများတို့ ပြည်တွင်းတွင် အလုံးအရင်းနှင့် ရွှေ့ပြောင်းကြမှုကို ဖြစ်စေခဲ့သည်။ အချို့က ထိုင်းနိုင်ငံတွင် ခိုလှုံရန် နယ်စပ်ကို ဖြတ်ကျော်ကြသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံသို့ ခိုးဝင်ပြီး ထိုင်း မြန်မာ နယ်စပ်တလျှောက်ရှိ တာ့ခံဒေသ မဲဆောက်ခရိုင်တွင် လာရောက်နေထိုင်ကြသည့် အသစ်ရောက်ရှိလာသည့် ဒုက္ခသည်များမှာ တသောင်း ကျော်ခန့်ရှိသည်။

ဒုက္ခသည်အဖြစ် တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုမှု မရှိခြင်းကြောင့် ဤလူများသည် အမျိုးမျိုးသော အကာအကွယ်များကို အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ ရရှိနိုင်သည့် အထောက်အထားမဲ့သူများ ဖြစ်လာကြသည်။ ဤဒုက္ခသည်များ သို့မဟုတ် အထောက်အထားမဲ့သူများသည် ဖမ်းဆီးခံရခြင်းနှင့် ၎င်း

တို့၏နေရပ်နိုင်ငံသို့ ပြန်ပို့ခံရမည်ကို ကြောက်ရွံ့စိုးရိမ်စွာ နေထိုင်ကြရသည်။ အသစ်ရောက်ရှိလာသော ဒုက္ခသည်များကို ကာကွယ်ခြင်းနှင့် ကူညီပေးခြင်း၏ အရေးပါမှုကို သတိပြုမိရန် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများမှ စဉ်ဆက်မပြတ် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်နေသော်လည်း ထိုင်းနိုင်ငံသည် ဒုက္ခသည်များ၏ အဆင့်အတန်းနှင့် သက်ဆိုင်သည့် 1951 ခုနှစ် စာချုပ်နှင့် နောက်ဆက်တွဲစာချုပ်တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် နိုင်ငံတခု ဖြစ်နေဆဲဖြစ်သောကြောင့် အကာအကွယ်ယန္တရားမရှိဘဲ ဖြစ်နေသည်။

ထိုင်းနိုင်ငံသည် နိုင်ငံတကာ နိုင်ငံသားနှင့် နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ ပဋိညာဉ်စာချုပ် (ICCPR)၊ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပဋိညာဉ်စာချုပ် (ICESCR)၊ အမျိုးသမီးများအား နည်းမျိုးစုံဖြင့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှု ပပျောက်ရေး ပဋိညာဉ်စာချုပ် (CEDAW)၊ နည်းမျိုးစုံဖြင့် လူမျိုးရေးခွဲခြားမှု ပပျောက်ရေးဆိုင်ရာ ပဋိညာဉ်စာချုပ် (CERD) နှင့် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုနှင့် အခြားရက်စက်ကြမ်းကြုတ်မှု၊ လူမဆန်သော သို့မဟုတ် ယုတ်ညံ့သော ဆက်ဆံမှု သို့မဟုတ် ပြစ်ဒဏ်ပေးခြင်း ပဋိညာဉ်စာချုပ် (CAT) အပါအဝင် နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေး ကွန်ဗင်းရှင်းများတွင် လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံဖြစ်သော်လည်း လက်တွေ့တွင် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဥပဒေကို ပထမဆုံး အားကိုးရာအဖြစ် အသုံးပြုနေဆဲဖြစ်သည်။ ဒုက္ခသည်များကို ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခံနိုင်ရခြေရှိသော ထွက်ခွာလာရာ နိုင်ငံသို့ အတင်းအကျပ် ပြန်မပို့ရဟူသောအချက်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းမပြုဘဲ အန္တရာယ်မကင်းသော ပြည်နှင့်ဒဏ်ပေးခြင်းကို လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးအက်ဥပဒေကို သုံးကာ လုပ်ဆောင်သည်။ ထိုကဲ့သို့ လစ်ဟာမှုနှင့် ဥပဒေအကြောင်းအရဟာကွက်တွင် ပိတ်မိနေသော ဒုက္ခသည်များ နှင့် အထောက်အထားမဲ့သူများကြောင့် သက်ဆိုင်ရာ ဥပဒေ နှင့် မူဝါဒများ လက်ရှိ အခြေအနေ နှင့် ကိုက်ညီကြောင်း သေချာစေရန် လေ့လာဆန်းစစ်သင့်လာပါသည်။

ရည်ရွယ်ချက်နှင့် လေ့လာသည့်နည်းစနစ် - လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုတစ်လအတွင်း ဤအစီရင်ခံစာသည် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် ကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာ ဥပဒေများနှင့် မူဝါဒများကို လေ့လာခြင်းနှင့် ပြန်လည်သုံးသပ်သည်။ အစီရင်ခံစာသည် ထိုင်းနိုင်ငံရှိ ဒုက္ခသည်များနှင့် ခိုလှုံခွင့်တောင်းခံသူများ အထူးသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံမှ အသစ်ရောက်ရှိလာသော ဒုက္ခသည်များကို ပိုမိုကောင်းမွန်သော ဥပဒေကြောင်းအရ အကာအကွယ်ပေးရန်အတွက် လစ်ဟာချက်များနှင့် စိန်ခေါ်မှုများကို ဖော်ထုတ်ရန် ကြိုးစားသည်။ အစီရင်ခံစာသည် အဓိကအားဖြင့် စားပွဲတွင် စာဖတ်လုပ်ဆောင်ရသည့်သုတေသနနှင့် စာရွက်စာတမ်းများကို သုံးသပ်ချက်များအပေါ် အခြေခံသည်။

2

ထိုင်းနိုင်ငံရှိ
ဒုက္ခသည်များ
- ဆန်းစစ်
သုံးသပ်ချက်

2.1 ထိုင်းနိုင်ငံ၏ မူဝါဒ

ထိုင်းနိုင်ငံသည် “ဒုက္ခသည်” ဟူသော အသုံးအနှုန်းကို လက်မခံဘဲ ၎င်းကို ‘မူလနေရာမှ စွန့်ခွာထွက်ပြေးလာရသူ’¹ ‘သေလောက်အောင် နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခြင်း’ သို့မဟုတ် ‘လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခမှ ထွက်ပြေးလာသူ’ ဟူသော အသုံးအနှုန်းတို့ဖြင့် မကြာခဏ အစားထိုးကာ ထိုင်းနိုင်ငံသည် 1951 ခုနှစ်

ဒုက္ခသည်များဆိုင်ရာစာချုပ်နှင့် 1967 ခုနှစ် နောက်ဆက်တွဲစာချုပ်² များကို လက်မှတ်ရေးထိုးထားခြင်းမရှိသည့် နိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်ကြောင်း ပြသသည်။ 1951 ခုနှစ် ဒုက္ခသည်များဆိုင်ရာစာချုပ်တွင်ပါရှိသည့် ဒုက္ခသည်³ဆိုသည်မှာ လူမျိုး၊ ဘာသာ၊ နိုင်ငံသား၊ နိုင်ငံရေးအယူအဆ သို့မဟုတ် ထူးခြားသော လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းတစ်ခုတွင် ပါဝင်နေခြင်းစသည့်အချက်များအပေါ်တွင် အခြေခံ၍ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုခံရမည်ကို အခြေအမြစ်ရှိရှိ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှုကြောင့် မူလနေထိုင်သော နိုင်ငံမှ စွန့်ခွာထွက်ပြေးလာကြသူများ၊ လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခမှ ထွက်ပြေးသူများနှင့် ၎င်းတို့၏ မူလ

¹ မူလနေရာမှ စွန့်ခွာထွက်ပြေးလာရသူ = အဓိကရုဏ်းများ၊ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ သို့မဟုတ် စစ်ပွဲများကြောင့် အိုးမဲ့အိမ်မဲ့ဖြစ်ပြီး ထိုင်းလူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးအက်ဥပဒေအား ဆန့်ကျင်၍ နိုင်ငံတော်သို့ တရားမဝင် ဝင်ရောက်လာသူများ။ B.E. 2497 မတ်လ 31 ရက်စွဲဖြင့် အစိုးရအဖွဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်။ ပြည်ထဲရေး ဝန်ကြီးဌာန၊ မူလနေရာမှ စွန့်ခွာထွက်ပြေးလာရသူများကွပ်ကဲရေးဗဟိုဌာန (OCDP)၊ မူလနေရာမှ စွန့်ခွာထွက်ပြေးလာရသူများနှင့် ပတ်သက်သည့် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု လမ်းညွှန်ချက် (မိတ္တူ)၊ pg. 2၊ Khabatphai Burut-phat, Displaced persons from the Indochina, Prae Pitaya publishing (1993) pg. 21. တွင် ကိုးကားဖော်ပြထား။ အဆိုပါ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်ကို ပြည်ထဲရေး ဝန်ကြီးဌာန၏ ကြေညာချက်အမှတ် 4678/2597, B.E. 2497 ဧပြီ 8 နေ့စွဲ တွင် ဖော်ပြထားသည်။

² လူမှုဖူလုံရေးအကျိုးခံစားခွင့်ရရှိရန်အတွက် ဦးတည်ထားသော အုပ်စုတစ်ခုအဖြစ် ဒုက္ခသည်များကို ဥပဒေအရ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုထားသည်။ (လူမှုဖူလုံရေးမြှင့်တင်ရေးဥပဒေ B.E. 2456 ပုဒ်မ 44 လူတစ်ဦး သို့မဟုတ် လူအုပ်စုတစ်စု အောက်တွင် လူမှုဖူလုံရေးအတွက် အကျိုးခံစားခွင့်ရှိသူအဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်း B.E.2555 နှင့် ပတ်သက်၍ လူမှုဖူလုံရေးမြှင့်တင်ရေးကော်မတီ၏ လိုအပ်ချက်) ၎င်းသည် “ဒုက္ခသည်” သို့မဟုတ် သေလောက်အောင် နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှုမှ ထွက်ပြေးလာသူများကို ၎င်း၏ မူရင်းနိုင်ငံမှ အသက်အန္တရာယ်နှင့် ရင်ဆိုင်နေရပြီး ထိုင်းနိုင်ငံသို့ ခြိမ်းခြောက်မှုမှ ထွက်ပြေးလာသူအဖြစ် သတ်မှတ်ဖော်ပြသည်။ ၎င်းတို့သည် ထိုင်းနိုင်ငံသား၊ ထိုင်းလူမျိုး အခြားနိုင်ငံသားနှင့် အခြားလူမျိုး အခြားနိုင်ငံသားများ ဖြစ်နိုင်သည်။

ဒုက္ခသည်/ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှုမှ ထွက်ပြေးလာသူများ ဟူသော အသုံးအနှုန်းကို “အသက်အန္တရာယ်ကို ခြိမ်းခြောက်လာလျှင် အဆိုပါ ခြိမ်းခြောက်မှုမှ လွတ်မြောက်ရန် ထိုင်းနိုင်ငံတွင် ခိုလှုံရန် တိမ်းရှောင်လာသူများ။ ထိုသူတို့သည် ထိုင်းနိုင်ငံသား၊ ထိုင်းလူမျိုး အခြားနိုင်ငံသားနှင့် အခြားလူမျိုး အခြားနိုင်ငံသားများ ဖြစ်နိုင်သည်”ဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သည်။

နိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပွားနေသော လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခကြောင့် ထိခိုက်ခံရသူများ⁴ ကို ယခုအစီရင်ခံစာက အဓိက ရည်ရွယ်သည်။ ထိုင်းနိုင်ငံသည် ဒုက္ခသည်များ၏ အဆင့်အတန်းကို အသိအမှတ်မပြုသော်လည်း ထိုင်းလူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် ဒုက္ခသည်မရှိဟု မဆိုလိုပါ။ ဆန့်ကျင်ဘက်အနေနှင့် ထိုင်းတော်ဝင်အစိုးရ သည် အတွေ့အကြုံကောင်းရှိပြီး ယခင်က ဒုက္ခသည်အုပ်စုအမျိုးမျိုးနှင့် ဆက်ဆံခဲ့ဖူးသည်။

• အုပ်စုအခြေပြုမှုဝါဒ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း

ဤမှုဝါဒကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်းဖော်ပြနေသော ဥပမာတစ်ခုမှာ 1945-1946 ခုနှစ် ပြင်သစ်အင်ဒိုချိုင်းနားစစ်ပွဲအတွင်း ထွက်ပြေးလာသော ရွှေ့ပြောင်းဗီယက်နမ်များအတွက် ဒေသ 13 ခုတွင် နေထိုင်ရန် သတ်မှတ်ပေးခဲ့သော မူဝါဒဖြစ်သည်။⁵ နောက်ပိုင်းတွင် စုရပ် 114 ခုကိုလည်း သတ်မှတ်ပေးခဲ့ကာ အဆိုပါ ရွှေ့ပြောင်းဗီယက်နမ်များကို ဒေသဆယ်ခုတွင် နေထိုင်ခွင့်ပြုကြောင်း ကြေငြာခဲ့သည်။ ဗီယက်နမ် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ ထိန်းချုပ်ရေး ဆပ်ကော်မတီကိုလည်း ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ 1967 ခုနှစ်တွင် ရွှေ့ပြောင်းဗီယက်နမ် ပထမအသုတ်ကို မူလနေရာမှ စွန့်ခွာထွက်ပြေးရသော ဗီယက်နမ် (မူလနေရာမှ စွန့်ခွာထွက်ပြေးရသော အန်နာမစ်)သက်သေခံကတ်ပြားကို ထုတ်ပေးခဲ့သည်။⁶ ထိုင်းအာဏာပိုင်များက မူလနေရာမှ စွန့်ခွာထွက်ပြေးရသော မတူသော အုပ်စုတို့ကို အမျိုးမျိုးသော ဒေသတို့တွင် နေရာချထားခဲ့သည်။ တရုတ်အမျိုးသား ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး တပ်မတော်မှ စစ်သည်ဟောင်းများအား ပြည်နယ်နှစ်ခု၊⁷ မလေးရှားကွန်မြူနစ်ပါတီ-CPM အဖွဲ့ဝင်

³ လူတိုင်းသည် လူမျိုး၊ ဘာသာ၊ နိုင်ငံသား၊ လူမှုရေးအဖွဲ့တစ်ခု၏ အသင်းဝင် သို့မဟုတ် နိုင်ငံရေးအမြင်အရ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုခံရမည်ကို အခြေအမြစ်ရှိရှိ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမ္မာရှိပြီး ထိုသူသည် မိမိ နိုင်ငံပြင်ပတွင် ရှိနေကာ ယင်းကဲ့သို့ အကြောက်တရားကြောင့် ထိုနိုင်ငံ၏ အကာအကွယ်ကို မယူနိုင် သို့မဟုတ် မယူလိုသူ၊ မိမိအခြေချနေထိုင်ခဲ့ရာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံသားလည်းမဟုတ်ဘဲ အထက်ပါ ဖြစ်ရပ်များကြောင့် နိုင်ငံ၏ ပြင်ပတွင် ရှိနေကာ အထက်ပါအကြောက်တရားကြောင့် ထိုနိုင်ငံကို မပြန်နိုင် သို့မဟုတ် မပြန်ချင်သောသူ

⁴ ယခင်ကလည်း ပထမကမ္ဘာစစ်တိုင်မီက ဗီယက်နမ် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ သို့မဟုတ် တရုတ်လူမျိုးများကဲ့သို့သော စီးပွားရေးအရ ထိုင်းနိုင်ငံသို့ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ခဲ့သူများရှိခဲ့သည်။ Puangrat Pathomsiri သည် အလွန်အမင်းဆင်းရဲမွဲတေမှုကြောင့် ထွက်ပြေးသော စီးပွားရေး အကြောင်းရင်းများကြောင့် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများကိုလည်း သေလောက်အောင် နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှုမှ ထွက်ပြေးသူများအဖြစ် သတ်မှတ်သင့်ကြောင်း အကြံပြုထားသည်။ Puangrat Pathomsiri, Former people fleeing death persecution in Thailand: a study of Thai governance, Master of Law Thesis, Thammasat University (2013), pg. 23-24။

⁵ Highland edition 2 (တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများအတွက် မှတ်ပုံတင်ကဒ်) ၏ တရားဝင် လမ်းညွှန်ချက်အရ ပြည်နယ် 13 ခုမှာ Nakhornpanom၊ Mukdaharn၊ Nongkhai၊ Ubon-ratchathani၊ Udon thani၊ Yasothon၊ Sakolnakorn၊ Amnat charoen၊ Nongbualamphu၊ Srakaew၊ Prajeenburi၊ Surat Thani နှင့် Pattalung တို့ဖြစ်သည်။

⁶ ယင်း pg. 3.

⁷ Chiang Mai နှင့် Mae-Hongson

ဟောင်းများအား ဒေသနှစ်ခု⁸ နှင့် မူလနေရာမှ စွန့်ခွာထွက်ပြေးရသော လာအိုများကို ဒေသ 9 ခု⁹ တို့တွင် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ရန် ညွှန်ကြားခဲ့သည်။ ယင်းသို့ ကြိုးပမ်းခဲ့သော်လည်း အင်ဒိုချိုင်းနား စစ်ဘေးရှောင်များ အရှိန်အဟုန်ဖြင့် ထိုင်းနိုင်ငံသို့ ဆက်လက် ဝင်ရောက်လာခဲ့သည်။ ထိုအချိန်တွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်နေသည့် ဝန်ကြီးချုပ် M.R. Kukrit Pramoj သည် မူလနေရာမှ စွန့်ခွာထွက်ပြေးရသူများသည် တရားမဝင်ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများဖြစ်သည် (B.E. 2518 ဂျန်လ 3 ရက်နေ့တွင် အစိုးရအဖွဲ့ဆုံးဖြတ်ချက်)¹⁰ ဟူ၍ ကြေညာပြီး တားဆီးထိန်းချုပ်ကာ ပြန်လည်တွန်းပို့နိုင်ရန် မူဝါဒချမှတ်ခဲ့ပြီး ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ ထိန်းသိမ်းလက်ခံမည့်နေရာတခုကို တည်ထောင်ခဲ့သည်။¹¹

• တံခါးဖွင့်မှုဝါဒ

1979 ခုနှစ် ဇူလိုင်လ 20 ရက်နေ့တွင် ဂျီနီဗာတွင် ကျင်းပသော ဒုက္ခသည်နှင့် မူလနေရာမှ စွန့်ခွာထွက်ပြေးရသောသူများနှင့် ပတ်သက်သော အစည်းအဝေးတွင် ထိုင်းအစိုးရက ကမ္ဘောဒီးယား ဒုက္ခသည် 42,000 အား အတင်းအကျပ် နှင်ထုတ်ခြင်းအပေါ် အခြားနိုင်ငံများ၏ ထင်မြင်ချက်များနှင့် ဒုက္ခသည်များ အဆက်မပြတ် ဝင်ရောက်လာခြင်းကြောင့် ကြေငြာထားသော တားဆီးထိန်းချုပ်ကာ ပြန်လည်တွန်းပို့မည့်မူဝါဒကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ရှုပ်ထွေးစေခဲ့သည်။ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ အကူအညီများ ပေးအပ်ခြင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအတွက် တောင်းဆိုခြင်းထက် ပိုမိုကောင်းမွန်သော ရွေးချယ်စရာမရှိဟု ဗိုလ်ချုပ်ကြီး Kriangsak Chamanan ၏ ဦးဆောင်မှုအောက်တွင်ရှိသော ထိုင်းအစိုးရကကောက်ချက်ချခဲ့သည်။ “ထိုင်းနိုင်ငံ၏ အချုပ်အခြာအာဏာ၊ လုံခြုံရေးနှင့် ဘေးကင်းရေးကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသည့် လူသားချင်းစာနာမှု မူစည်းမျဉ်းအရ သင့်လျော်သော အစီအမံ” ကို ကျင့်သုံးခဲ့သည်။ အဆိုပါအစီအမံကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် အဓိကမူနှစ်ချက် ရှိသည်။ ထိုင်းဘက်သို့ ထွက်ပြေးလာသော အင်ဒိုချိုင်းနား ရွှေ့ပြောင်းဒုက္ခသည်များအတွက် ယာယီခိုလှုံခွင့်ပေးခြင်းနှင့် ဒုက္ခသည်များကို ညှင်းပန်း

⁸ Yalai Narathiwas နှင့် Songkhla

⁹ Nongkhai Ubon Ratchathani၊ Loei၊ Mukdaharn၊ Phayao၊ Uttaradit၊ Chiang Rai နှင့် Nan

¹⁰ Khabatphai Burutphat, ရှေ့မှတ်စု 1, pg. 7-34

¹¹ Immigrants' operation center: Ministry of Interior, Solution of displaced persons from Lao, Cambodia, and South Vietnam, Bangkok, Aksornsamai publishing (1997). Khabatphai Burutphat, Indochinese displaced person pg. 70-72 တွင် ညွှန်းထား။ Daungporn Silpawut, Thai policies on displaced person and human right issues: A case study on the Panasnikom Center, thesis for Master of political science, Thammasat University (1992), pg. 75 ကိုလည်းကြည့်။

နှိပ်စက်ခံနိုင်ရခြေရှိသော ထွက်ခွာလာရာ နိုင်ငံသို့ အတင်းအကျပ် ပြန်မပို့ခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။¹² (B.E. 2522 အောက်တိုဘာ 22 ရက်စွဲပါ အစိုးရအဖွဲ့ဆုံးဖြတ်ချက်)။¹³ ကမ္ဘောဒီးယား ရွှေ့ပြောင်း နေထိုင်သူများအတွက် ယာယီနေစရာနေရာများကိုလည်း တည်ထောင်ခဲ့သည်။¹⁴ ဗိုလ်ချုပ်ကြီး Kriangsak Chammanan ၏ အစိုးရသည် ကမ္ဘောဒီးယား ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများအတွက် ယာယီနေစရာများ ထူထောင်ခြင်းဖြင့် ဒုက္ခသည်/မူလနေရာမှ စွန့်ခွာထွက်ပြေးလာရသူများကို ထိုင်းနှင့် ဗီယက်နမ်ကြားတွင် လူသားကြားခံအဖြစ် အသုံးပြုလိုခဲ့ကြောင်း ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာလေ့လာ မှုတစ်ခုက ရှင်းပြထားသည်။¹⁵

¹² Phanonwan Yamassathien, Law and enforcement towards the Indochinese displaced persons in Thailand, Master of Law thesis, Chulalongkorn University (1984). pg. 94.

¹³ Secretariate of the Prime Minister's office, The daily cabinet news 22 October B.E. 2522 (1979), pg. 2-3. Khabatphai Burutphat, Indochinese displaced person pg. 73-74 တွင် ညွှန်းထား။

¹⁴ Khabatphai Burutphat, ရှေ့မှတ်စု 1, pg. 7-34

¹⁵ ယင်း

• လူသားဆန်သော အတားအဆီးမူဝါဒ

ဗိုလ်ချုပ်ကြီး Prem Tinsulanonda အစိုးရသည် ဒုက္ခသည်ပြဿနာကို တံခါးဖွင့်မူဝါဒ ဖြင့် ဖြေရှင်းရန် ပျက်ကွက်ခဲ့ပြီး လူပိုဝင်လာအောင် ဆွဲငင်သည့်အချက်ဖြစ်လာကြောင်း တွေ့ရှိ ပြီးနောက် 1979 ခုနှစ်တွင် ပိုမိုတင်းကျပ်သော မူဝါဒကို ပြန်လည်အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သည်။ မူလနေရာမှ စွန့်ခွာထွက်ပြေးလာရကာ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူဦးရေကို တတ်နိုင်သမျှ လျှော့ချရန် အတွက် အစိုးရသည် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများဆိုင်ရာ မူဝါဒကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခဲ့သည်။ တံခါး ပိတ်မူဝါဒကို အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့သည်။ ဤမူဝါဒအရ စစ်ဘေးရှောင်များကို ယာယီစခန်းတွင် တင်းတင်းကျပ်ကျပ် ထိန်းသိမ်းထားမည်ဖြစ်သည်။ အမှန်တကယ်ဒုက္ခသည်အဖြစ် သက်သေမပြ မချင်း တတိယနိုင်ငံသို့ ပြန်လည်အခြေချနေထိုင်ခွင့် ရှိမည်မဟုတ်ပေ။ ထို့အပြင် ဒုက္ခသည်/မူလ နေရာမှ စွန့်ခွာထွက်ပြေးလာသူများအား အသက်ရှင်နေရန်အတွက်သာ တတ်နိုင်သမျှ အနိမ့်ဆုံး လူနေမှုအဆင့်အတန်းဖြင့် ထားရှိမည်ဖြစ်သည်။¹⁶ ပါလီမန်တွင် မူဝါဒထုတ်ပြန်ချက်တွင် အစိုးရ က ဒုက္ခသည်/မူလနေရာမှစွန့်ခွာထွက်ပြေးလာသူမူဝါဒကို ပထမဆုံးအကြိမ် ထည့်သွင်းခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။¹⁷

¹⁶ Daungporn Silpawut, ရှေ့မှတ်စု 11, pg. 113

¹⁷ General Prem Tinsulanonda, Government policy statement at the parliament. Bangkok: Secretariat of the Prime Minister's Office publishing (1980). Khabatphai Burutphat, ရှေ့မှတ်စု 1, pg. 75 တွင် ကိုးကားထား

• လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုအကူအညီမူဝါဒ

1984 ခုနှစ်ဝန်းကျင်တွင် မြန်မာစစ်တပ်နှင့် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များအကြား တိုက်ပွဲကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံမှ နေရပ်စွန့်ခွာထွက်ပြေးသူများ အများအပြား ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ ထိုင်းနိုင်ငံသည် ဒုက္ခသည် သို့မဟုတ် မူလနေရာမှ စွန့်ခွာထွက်ပြေးလာရသူဟူ၍ အစိုးရမှ တံဆိပ် တပ်ထားသည့်အတိုင်း လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ အကူအညီများ ပေးအပ်ခဲ့သည်။ ထိုင်း မြန်မာနယ်စပ်ရှိ ယာယီစခန်းကိုးလုံးတွင် နေထိုင်ခွင့်ပြုခဲ့သည်။ ဤမူဝါဒကို 2010 ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ အထွေထွေရွေးကောက်ပွဲအပြီးတွင် မြန်မာလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့နှင့် ဒီမိုကရက်တစ် တိုးတက်သော ဗုဒ္ဓဘာသာ ကရင်တပ်မတော် အကြား ဖြစ်ပွားခဲ့သော ပဋိပက္ခကြောင့် ထိခိုက်ခဲ့ သော လူမျိုးပေါင်းစုံမှ ရွာသားများအပေါ် ကျင့်သုံးခဲ့သည်။

• အုပ်စုအခြေပြုမူဝါဒအကောင်အထည်ဖော်မှုနှင့် “တရားမဝင်ရွှေ့ပြောင်း နေထိုင်သူများအဆင့်အတန်း”ကို ဒုက္ခသည်/မူလနေရာမှ စွန့်ခွာထွက်ပြေး လာရသူများအတွက် မူဝါဒအဖြစ် အသုံးပြုခြင်း။

ထိုင်းအစိုးရတွင် အမျိုးသားလုံခြုံရေးနှင့် နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးနှင့် ပတ်သက်၍ အကဲဆတ် သည်ဟူသော အကြောင်းပြချက်များဖြင့် ရိုဟင်ဂျာနှင့် ဝီဂါဒုက္ခသည်များကဲ့သို့ အခြားအုပ်စုများ အတွက် “သတ်မှတ်အုပ်စုများ” မူဝါဒဟုခေါ်သည့် ကွဲပြားသည့်မူဝါဒ ရှိကြောင်း သတိပြုမိနိုင်သည်။ ၎င်းဒုက္ခသည်များကို ထိုင်းလူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဥပဒေနှင့်အညီ¹⁸ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေး ထိန်းသိမ်း ရေးစခန်း (IDC) တွင် ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းထားကာ ပြည်နှင့်ဒဏ် ပေးရန်အတွက် စောင့်ဆိုင်းနေရ သည်။ 2015 ခုနှစ်တွင် ထိုင်းအစိုးရ သည် ဝီဂါ ဒုက္ခသည် 109 ဦးကို တရုတ်နိုင်ငံသို့ ပြန်ပို့ခဲ့သည်။¹⁹ မြို့ပြများတွင် နေထိုင်ကြသော ဒုက္ခသည်များသည် ထိုင်းနိုင်ငံသို့ တရားမဝင်ဝင်ရောက်လာပါက သို့မဟုတ် ၎င်းတို့၏ဗီဇာ သက်တမ်းလွန်နေပါက ထိုင်းလူဝင်မှု ကြီးကြပ်ရေးအက်ဥပဒေအောက် အကျုံးဝင်မည်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း အထူးသဖြင့် ၎င်းတို့တွင် UNHCR မှ ရရှိထားသော အထူးစိုးရိမ်ရသောသူ အဆင့်အတန်းရှိပါက ၎င်းတို့အား IDC မှ အာမခံပေးနိုင်သည်။²⁰

¹⁸ ထိုင်းလူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဥပဒေ B.E. 2522 (1979) ပုဒ်မ 11 နှင့် ပုဒ်မ 12

¹⁹ Daily news, Important lesson on deporting “Uyghurs” to China. Thailand opposed the condemnation, claiming it was a counter-terrorism act. <https://d.dailynews.co.th/article/334579> တွင် ရှု

²⁰ ထိုင်းလူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဥပဒေ B.E. 2522 (1979) ပုဒ်မ 54

2015 ခုနှစ်တွင် ထိုင်းအစိုးရ သည် ဝီဂါ ဒုက္ခသည်
109 ဦးကို တရုတ်နိုင်ငံသို့ ပြန်ပို့ခဲ့သည်။

• ဗိုလ်ချုပ်ကြီး Prayut Chan-ocha အစိုးရ

လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဥပဒေအောက်တွင်ရှိသော လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုအကူအညီနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများသည် ထိုင်းအစိုးရ၏ အဓိကမူဝါဒ ဖြစ်နေဆဲဖြစ်သည်။ အချို့သော အခြေအနေများတွင်သာ အစိုးရက ဒုက္ခသည်များကို ၎င်းတို့၏ မူရင်းနိုင်ငံများသို့ ပြန်ပို့ရန် ကြိုးစား မည် ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဩစတြေးလျအစိုးရက ဒုက္ခသည်အဖြစ် သတ်မှတ်ပေးထား ပြီး ဖြစ်သော ဘာရိန်းဘောလုံးသမား Hakeem al-Araibi ၏ဖြစ်ရပ်တွင် အင်တာပိုလ်၏ ဖမ်းဝရမ်းအရ ထိုင်းရဲများက ဖမ်းဆီးခြင်းခံခဲ့ရသည်။ ၎င်းအား ဘာရိန်းအစိုးရ၏ လွှဲပြောင်းပေးရေး တောင်းဆိုမှု ကို 2019 ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားခဲ့သည်။²¹ 2019 ဇွန်လတွင် ဘာသာရေးကို အခြေခံ၍ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခံရသော ဆော်ဒီအာရေးဗီးယားအမျိုးသမီး Rahaf Qunun ၏ အမှုတွဲ လည်း ရှိခဲ့သည်။²² သို့ရာတွင် နောက်ဆုံးတွင် မည်သူ့ကိုမှ ၎င်းတို့၏ မူလနိုင်ငံများသို့ ပြန်ပို့ ခြင်း မပြုခဲ့ပါ။²³

²¹ The Guardian, Footballer Hakeem al-Araibi sues Australian government over Thai prison detention, <https://www.theguardian.com/sport/2021/jun/29/footballer-hakeem-al-araibi-sues-australian-government-over-thai-prison-detention> တွင်ရှိ [26 October 2023 တွင် နောက်ဆုံးကြည့်ခဲ့]

²² Aljazeera, Rahaf al-Qunun: Thailand admits Saudi woman seeking asylum, available at: <https://www.aljazeera.com/news/2019/1/7/rahaf-al-qunun-thailand-admits-saudi-woman-seeking-asylum> တွင်ရှိ [26 October 2023 တွင် နောက်ဆုံးကြည့်ခဲ့]

²³ The standard, Thai court rules extradition cases be dropped, <https://thestandard.co/thai-court-rules-extradition-case-be-dropped/> တွင်ရှိ [26 October 2023 တွင် နောက်ဆုံးကြည့်ခဲ့]

ဒုက္ခသည်များ (အခြားတရားမဝင် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ အပါအဝင်) နှင့် ပတ်သက်၍ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်မှုများထဲတွင် အရေးကြီးသော မှတ်တိုင်တစ်ခုမှာ မိခင်နှင့် ကလေးများကို ထိန်းသိမ်းထားရာတွင် သုံးစွဲနိုင်သော အခြားနည်းလမ်းများ ဖြစ်သည်။ ဤအစီအမံကို အစိုးရအဖွဲ့ အစည်းအသီးသီးမှ ကြိုဆိုခဲ့ကြပြီး²⁴ ချုပ်နှောင်ခြင်းဆိုင်ရာ အခြားနည်းလမ်းများဆိုင်ရာ နားလည်မှု စာချုပ်လွှာ (MOU ATD) ကို 2019 ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ 21 ရက်နေ့တွင် လက်မှတ်ရေးထိုး နိုင်ခဲ့သည်။²⁵ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ နေရပ်ပြန်ပို့မခံရမီ ထိန်းသိမ်းခံထားရခြင်းသည် ကာလမည်မျှ ကြာမည်ကို မသိနိုင်သော ဖြစ်စဉ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ပြည့်ကျပ်နေသော ထိန်းသိမ်းရေးခန်းများသည် အကျဉ်းသားများ၏ တကိုယ်ရေ သန့်ရှင်းမှုနှင့် ကျန်းမာရေးကို ဆိုးရွားစေပြီး ထိန်းသိမ်းရေး စခန်းများတွင် လူသေဆုံးသည်အထိ ဖြစ်စေနိုင်သည်။²⁶ 2023 ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ထုတ်ဝေသော အစီရင်ခံစာတစ်ခုအရ ဝီဂါဒုက္ခသည်အချို့သည် ထိန်းသိမ်းရေးစခန်းတွင် ကိုးနှစ်ကျော်ကြာ ထိန်းသိမ်းခံထားရပြီး ၎င်းတို့ထဲမှ တစ်ဦးမှာ ထိန်းသိမ်းရေးစခန်းတွင် သေဆုံးသွားကြောင်း ဖော်ပြသည်။²⁷ အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင် (NHC) က ယင်းလအတွင်းတွင်ပင် သတင်းစာရှင်းလင်းပွဲ ပြုလုပ်ကာ ထိုဖြစ်ရပ်သည် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုမြောက်သည်ဟု ဆိုခဲ့သည်။

²⁴ ထိုင်းတော်ဝင်ရဲတပ်ဖွဲ့၊ လူမှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် လူသားလုံခြုံရေးဝန်ကြီးဌာန၊ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန၊ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် အလုပ်သမားဝန်ကြီးဌာနတို့ ပါဝင်သည်။ နောက်ထပ်အချက်အလက်များအတွက် ကျေးဇူးပြု၍ ကြည့်ပါ-

²⁵ Asylum Access Thailand, https://asylumaccess.org/wp-content/uploads/2021/06/Thailand-MOU_ATD_Thai-version.pdf <https://www.mfa.go.th/th/content/5d5bd20815e39c30600278f5?cate=5d5bcb4e15e39c306000683d> တွင်ရှု

²⁶ ထိန်းသိမ်းရေးစခန်းတွင် သေဆုံးသွားသည့် ဝီဂါဒုက္ခသည် Asih Abdullah သေဆုံးကြောင်း BBC ထိုင်းသတင်းက ဖော်ပြထားခဲ့သည်။ Abdullah သည် 2013 ခုနှစ်တွင် ထိုင်းနိုင်ငံသို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်လာခဲ့သည့် ရှင်းကျန်းကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရပြည်နယ်မှ ရောက်ရှိလာသော ဝီဂါ ဒုက္ခသည် 350 ထဲမှ တစ်ဦးဖြစ်ပြီး နောက်ပိုင်းတွင် အာဏာပိုင်များက ဖမ်းဆီးခြင်းခံခဲ့ရသည်။ Abdullah ကွယ်လွန်ပြီးနောက် ထိုင်းနိုင်ငံတွင် 9 နှစ်ကျော် ထိန်းသိမ်းခံထားရသော ဝီဂါဒုက္ခသည် 50 ဦးကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် ပိုမို လူသားဆန်သော ဆက်ဆံမှုမျိုး ရှာဖွေရန် ထိုင်းအစိုးရအား ထိုင်းနိုင်ငံရှိ လူ့အခွင့်အရေး လှုပ်ရှားသည့် အဖွဲ့များက တောင်းဆိုခဲ့သည်။ Misery of Uyghur refugees: indefinite detention and death with no medical care. <https://www.bbc.com/thai/articles/cgr0m7y78z7o> တွင်ရှု

²⁷ Office of the National Security Council, “NSC Weekly news report No.39/2023, https://www.nhrc.or.th/NHRC-Work/Statements-Press-Releases-Open-Letters/Press-Releases/23450.aspxfbclid=IwAR3_br_UzLUC24fXcqNK-wdl6jm6mWnm5ZcHiWcoHugsjynLLQItlnLJtNBs တွင်ရှု

2019 ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ 16 ရက်နေ့မှ 18 ရက်နေ့အတွင်း ကျင်းပသော ပထမဆုံးသော Global Refugee Forum တွင် ထိုင်းအစိုးရ၏ ကတိပြုချက်နှင့် ပတ်သက်သည့် အရေးကြီးသောအချက် 8 ချက်ကို 2019 ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ 3 ရက်နေ့တွင် ဝန်ကြီးအဖွဲ့က အတည်ပြုခဲ့သည်။²⁸ အစိုးရ၏သဘောထားက ပိုမိုကောင်းမွန်သော ဒုက္ခသည်ကာကွယ်ရေးအစီအစဉ်အတွက် မျှော်လင့်ချက်ကိုဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ သို့သော် “ညှင်းပန်းနှိပ်စက်မှုခံရမည်ကို အခြေအမြစ်ရှိရှိ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှုရှိနေသူများ”ကို စိစစ်ရန် အမျိုးသားစိစစ်ရေးယန္တရားတစ်ခု ပေါ်ထွန်းလာမှုမှ လွဲ၍ COVID-19 ကူးစက်ရောဂါကြောင့် မူဝါဒများစွာကို ရပ်တန့်ထားခဲ့ရသည်။ ထိုင်း နိုင်ငံတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ပြီး မူလနိုင်ငံသို့ မပြန်နိုင်တော့သည့်သူများကို စိစစ်နိုင်ရန် ဝန်ကြီးချုပ်ရုံး၏ စည်းမျဉ်း B.E. 2562²⁹ နှင့် အခြား NSM ကော်မတီ ကြေညာချက် ခုနစ်စောင်ကို အစိုးရအဖွဲ့က 2023 ခုနှစ်တွင် ကြေညာခဲ့သည်။

²⁸ ဖော်ပြပါအချက်များမှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

1. မြန်မာနိုင်ငံရှိ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခမှ ထွက်ပြေးလာသည့် ကလေးများ၏ ပညာရေးဘွဲ့နှင့် လက်မှတ်များကို အသိအမှတ်ပြုသည့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်း
 2. မိမိဆန္ဒအလျောက် နေရပ်ပြန်မီ ထိုင်းနိုင်ငံ၏ စည်းကမ်းနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း လေ့ကျင့်ရေး သင်တန်းများ အတိုင်း နေရပ်ပြန်သွားသူများ အတွက် အလုပ်အခွင့်အလမ်းများ
 3. မြန်မာနိုင်ငံရှိ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခမှ ထွက်ပြေးလာသူများ ဆန္ဒအလျောက် နေရပ်ပြန်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်ဆိုင်ရာ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး
 4. နေရပ်ပြန်ပို့ခံရသူများ လက်ခံရေးဧရိယာနှင့် လက်ခံသည့် ဒေသခံအသိုက်အဝန်းအတွက် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် ပြင်ဆင်ရေးအစီအစဉ် လမ်းညွှန်ချက်
 5. စီးပွားရေးအရ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများနှင့် အကာအကွယ်ပေးခံထားရသော လူများကို ခွဲခြားသတ်မှတ်ရန် အာဏာရှိသော အာဏာပိုင်များအတွက် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်း
 6. နိုင်ငံတကာ အကာအကွယ်များ လိုအပ်နေသော ကလေးများအတွက် ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခြင်းမဟုတ်ပဲ အခြားနည်းလမ်းကို ထိရောက်စွာ အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း
 7. ထိုင်းနိုင်ငံရှိ နိုင်ငံတကာ အကာအကွယ်များ လိုအပ်နေသော ကလေးများအတွက် သင့်လျော်သော ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု ရရှိရေး
 8. “တရားမျှတစွာ စောင့်ရှောက်မှု” ဟုခေါ်သော ပရောဂျက်အောက်တွင် ခွဲခြားမှုမရှိဘဲ ရာဇဝတ်တရားစီရင်ရေးစနစ်ကို ရရှိပိုင်ခွင့်
- Office of the National Security Council, <https://www.nsc.go.th/%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%8A%E0%B8%B8%E0%B8%A1%E0%B9%80%E0%B8%A7%E0%B8%97%E0%B8%B5%E0%B8%9C%E0%B8%B9%E0%B9%89%E0%B8%A5%E0%B8%B5%E0%B9%89%E0%B8%A0%E0%B8%B1%E0%B8%A2/> တွင်ရှိ

²⁹ တော်ဝင်ဂေဇက်အမှတ် 136 အထူးထုတ် 314D B.E. 2562 ဒီဇင်ဘာ 25 ရက်နေ့ ရက်စွဲပါ (2019)

အမျိုးသားလုံခြုံရေးမူဝါဒနှင့် စီမံကိန်း (2023-2028) ကို 2023 ခုနှစ်တွင် အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသည်။³⁰ မူဝါဒနှင့် အစီအစဉ်၏ ဆဋ္ဌမမဏ္ဍိုင်သည် တရားမဝင် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများနှင့် နည်းလမ်းမကျ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ၏ စီမံခန့်ခွဲမှုကို ကိုင်တွယ် ဖြေရှင်းထားပြီး အမျိုးသားလုံခြုံရေးနှင့် နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးကို ထိခိုက်လွယ်သော လူအုပ်စု၊ နည်းလမ်းမကျ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများနှင့် အကာအကွယ်ပေးထားခံရသည့်လူများ သို့မဟုတ် NSM လုပ်ငန်းစဉ်အရ စိစစ်မှုခံနေပြီး မူရင်းနေရပ်နိုင်ငံများသို့ မပြန်နိုင်သူများကို အာရုံစိုက်ထား သည်။ ယင်းက အမျိုးသားလုံခြုံရေးနှင့် နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေး ရှုထောင့်နှင့် နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေးမူများအကြား မျှတစေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။ အမျိုးသားလုံခြုံရေးနှင့် နိုင်ငံတကာ ဆက်ဆံရေးတွင် ထိခိုက်လွယ်သော တရားမဝင် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ ပြဿနာကို တားဆီး ဖြေရှင်းရန်၊ နည်းလမ်းမကျ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ၊ အကာအကွယ် ပေးထားခံရသည့် လူများနှင့် NSM လုပ်ငန်းစဉ်အောက်တွင်ရှိနေပြီး မူရင်းနေရပ်နိုင်ငံများသို့ မပြန်နိုင်သူများကို စီမံခန့်ခွဲခြင်း ဟုခေါ်သည့် အဆိုပါ အစီအစဉ်၏ တတိယရည်ရွယ်ချက်အဖြစ် ဒုက္ခသည်များကို သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ထိုင်းနိုင်ငံအတွက် အဓိကရည်ရွယ်ချက်မှာ အမျိုးသားလုံခြုံရေးနှင့် နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးတွင် ထိခိုက်လွယ်သော တရားမဝင် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ၊ နည်းလမ်းမကျ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ၊ အကာအကွယ် ပေးထားခံရသည့် လူများနှင့် NSM လုပ်ငန်းစဉ်အောက်တွင်ရှိနေပြီး မူရင်းနေရပ် နိုင်ငံများသို့ မပြန်နိုင်သူများကို စီမံခန့်ခွဲမည့် စနစ်များနှင့် အစီအမံများချမှတ်ရန်ဖြစ်သည်။ ယင်း အစီအမံများနှင့် စနစ်များသည် အမျိုးသားလုံခြုံရေး၊ နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေး ဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများကို လေးစားလိုက်နာသည့်ပုံစံဖြင့် ဆောင်ရွက်သင့်သည်။ အဓိက ညွှန်းကိန်းမှာ အမျိုးသားလုံခြုံရေးနှင့် နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးတွင် ထိခိုက်လွယ်သော တရားမဝင် ရွှေ့ပြောင်း နေထိုင်သူများ၊ နည်းလမ်းမကျ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ၊ အကာအကွယ် ပေးထားခံရသည့် လူများနှင့် NSM လုပ်ငန်းစဉ်အောက်တွင်ရှိနေပြီး မူရင်းနေရပ်နိုင်ငံများသို့ မပြန်နိုင်သူများကို စီမံခန့်ခွဲရာတွင် အကာအကွယ်ပေးမည့်စနစ်၊ အစီအမံများနှင့် လမ်းညွှန်ချက်များကို 2028 ခုနှစ် မတိုင်မီ ချမှတ်နိုင်ရန်ဖြစ်သည်။³¹

³⁰ မူဝါဒနှင့်နေရာသည် 2022 ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ 5 ရက်နေ့မှ 2028 ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ 30 ရက်နေ့အထိ တရားဝင်အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိပါသည်။ 2023 မတ်လ 20 ရက်စွဲပါ တော်ဝင်ဂေဇက်အမှတ် 140 အပိုဒ် 21

³¹ အမျိုးသားလုံခြုံရေးမူဝါဒနှင့် စီမံကိန်း (2023- 2028) pg. 60-61

• မြန်မာနိုင်ငံမှ အသစ်ရောက်ရှိလာသော ဒုက္ခသည်များနှင့် ပတ်သက်သည့် ဆောင်ရွက်မှု

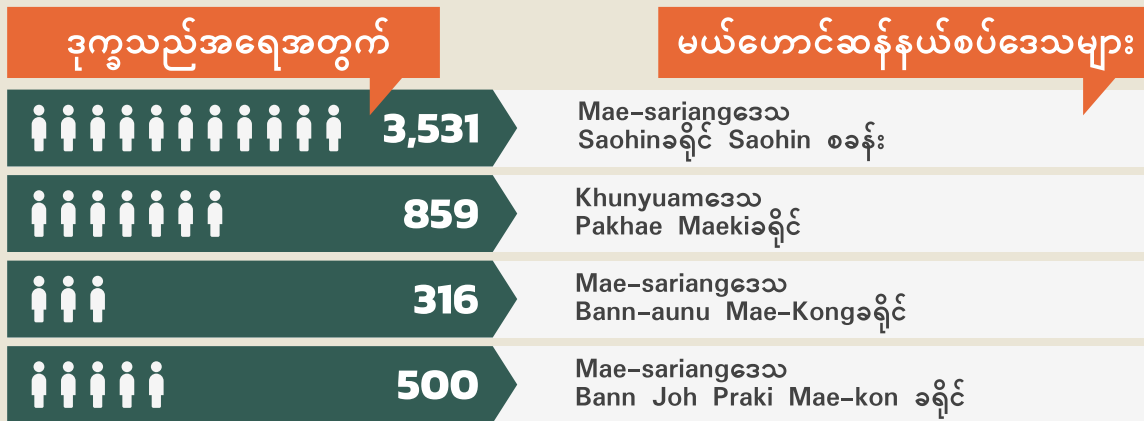
2021 ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် အာဏာသိမ်းပြီး မြန်မာစစ်တပ်မှ အတိုက်အခံ အဖွဲ့များကို ဖြိုခွင်းပြီးနောက် မြန်မာနိုင်ငံသား အများအပြား ထိုင်းနိုင်ငံသို့ ခိုလှုံလာခဲ့ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှ အသစ်ရောက်ရှိလာသော ဒုက္ခသည်များကို အုပ်စုနှစ်စု ခွဲခြားထားနိုင်သည်။ (1) မြန်မာစစ်တပ်နှင့် တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များကြား တိုက်ခိုက်မှုများနှင့် ပဋိပက္ခများ ကြောင့် ထိခိုက်ခံစားခဲ့ရပြီး တိုးလာသော ဒုက္ခသည်များ။ ၎င်းတို့၏ အများစုမှာ အိုးအိမ်စွန့်ကာ တိုက်လေယာဉ်များမှ ကြေချသော ဗုံးများမှ ထွက်ပြေးကြပြီး မဲဟောင်ဆန်နှင့် တာ့ခံ နယ်စပ်မှ တဆင့် ထိုင်းနိုင်ငံသို့ ဝင်ရောက်ကြသည့် ရွာသားများဖြစ်သည်။ (2) နိုင်ငံရေး ခံယူချက်အပေါ် အခြေခံ၍ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခံရနိုင်မှုမှ ထွက်ပြေးလာသူများ။ ထည့်သွင်း စဉ်းစား ရမည့် အရေးကြီး သောအချက်မှာ အဆိုပါ အသစ်ရောက်ရှိလာသော ဒုက္ခသည်များအနက် 5,000 မှာ ကလေးငယ် များ ဖြစ်ကြသည်။ အဆိုပါကလေးငယ်အချို့သည် မဲဆောက်ခရိုင်ရှိ ရွှေ့ပြောင်း သင်ကြားရေးစင် တာတွင် နေထိုင်လျက်ရှိသည်။

ထိုင်းအစိုးရ သည် အဆိုပါ အသစ်ရောက်ရှိလာသော ဒုက္ခသည်များကို “မြန်မာနိုင်ငံမှ လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခများမှ ထွက်ပြေးလာသူများ” အဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့ပြီး ၎င်းတို့အား လူသား ချင်း စာနာမှုဆိုင်ရာ အကူအညီများ ပေးအပ်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ၎င်းတို့ ပေးဆောင်ခဲ့သော လူသား ချင်းစာနာမှုဆိုင်ရာ အကူအညီများသည် ယခင်က လုပ်ဆောင်ခဲ့သည့်အရာများနှင့် ကွဲပြား သည်။ ထပ်မံရှင်းလင်းရလျှင် လူသားချင်းစာနာ ထောက်ထားမှုအကူအညီနှင့် ဒုက္ခသည်များ အတွက် အစားအသောက်၊ ဆေးဝါးစသည်ဖြင့် ဖြန့်ဖြူးရေး ဗဟိုချက်အာဏာပိုင်အဖြစ် တော်ဝင် အစိုးရ လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များကို ထိုင်းအစိုးရကခန့်အပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။³² အသစ်ရောက်ရှိလာ သော ဤဒုက္ခသည်များသည် နယ်စပ်တလျှောက် သတ်မှတ်ထားသော ဧရိယာတွင် နေထိုင်ရန် သတ်မှတ်ထားသည်။ ၎င်းတို့အတွက် ယာယီစခန်းများ မရှိပါ။ ပဋိပက္ခ၏ သဘောသဘာဝအရ ကြာမြင့်နေသော်လည်း ဗုံးကြဲတိုက်ခိုက်မှု လက္ခဏာမပြပါက ၎င်းတို့နိုင်ငံသို့ ပြန်လည် တွန်းပို့ခံရ

³² 2021 ခုနှစ် မတ်လ 19 ရက် နေ့စွဲပါ Covid-19 ရောဂါ အခြေအနေ စီမံခန့်ခွဲမှု ကော်မတီ အစည်းအဝေး အမှတ်စဉ် 4/2021 မှ အကျဉ်းချုပ် မှတ်စု၊ pg. 7-8

³³ Thai Publica, Challenges in the management of displaced Myanmar fleeing armed conflict and seeking refuge in Thailand, <https://thaipublica.org/2023/07/challenges-of-thailand-concerning-myanmar-refugees/> တွင်ရှိ

ကရင်နီ စစ်ဘေးရှောင် ဒုက္ခသည်များ မယ်ဟောင်ဆန်ရှိ ခိုလှုံရာများသို့
ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်လာခဲ့ခြင်း

ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားပြီး သီတင်းနှစ်ပတ်အတွင်း မူလနေရာမှ
စွန့်ခွာထွက်ပြေးလာရသူ 5,206 ဦး ရှိသည်။

(*2023 ခုနှစ် ဇူလိုင်လ 13 ရက်နေ့အထိ အချက်အလက်)

မည်ဖြစ်ကြောင်း သတိပြုရန် အရေးကြီးပါသည်။ 2023 ခုနှစ် ဇွန်လတွင် ကရင်နီ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့
နှင့် မြန်မာစစ်တပ်တို့ကြား တိုက်ပွဲ ဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး တိုက်ပွဲကြောင့် ကရင်နီ စစ်ဘေး ရှောင် ဒုက္ခသည်
များ မယ်ဟောင်ဆန်ရှိ ခိုလှုံရာများသို့ ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင် လာခဲ့ကြသည်ဟု ရရှိသောသတင်း
များက ဆိုသည်။ ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားပြီး သီတင်းနှစ်ပတ်အတွင်း မူလနေရာမှ စွန့်ခွာ ထွက်ပြေးလာ
ရသူ 5,206 ဦး ရှိသည်။ Mae-sariang ဒေသ Saohin ခရိုင် Saohin စခန်းတွင် လူ 3,531 ဦး၊
Khunyuam ဒေသ Pakhae Maeki ခရိုင်တွင် လူ 859 ဦး၊ Mae-sariang ဒေသ Bann-aunu
Mae-Kong ခရိုင် တွင် လူ 316 ဦး၊ Mae-sariang ဒေသ Bann Joh Praki Mae-kon ခရိုင်
တွင် လူ 500 ဦး ဖြစ်သည်။ (2023 ခုနှစ် ဇူလိုင်လ 13 ရက်နေ့အထိ အချက်အလက်)။³³ အချိန်
နှင့်တပြေးညီ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုအကူအညီသည် ဤဒုက္ခသည်အဖွဲ့များအတွက်
အရေးပေါ် ကိစ္စရပ် ဖြစ်သည်။

လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုအကူအညီကို ချက်ချင်းပေးနိုင်ရန် ဤဒုက္ခသည်အုပ်စု
အတွက် အရေးတကြီးကိစ္စရပ်ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပဋိပက္ခသည် နှစ်နှစ်ကျော်
ကြာမြင့်လာပြီဖြစ်သည့်အတွက် အုပ်ချုပ်ရေးကဏ္ဍ၊ CSO နှင့် NGO များသည် တော်ဝင်အစိုးရ
လက်နက်ကိုင်တပ်ဖွဲ့များနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ပိုမိုမြန်ဆန်ပြီး စေ့စပ်သေချာသောကြောင့် လူသား

ချင်း စာနာထောက်ထားမှုအကူအညီများပေးအပ်ရာတွင် အတွေ့အကြုံ ပိုများနေသည်ဟု ဆိုလျှင် မျှတသည်။

The Moei, Ngau, and Saraween မြစ်များ အရင်းအမြစ်များ စီမံခန့်ခွဲရေး ကွန်ရက်မှ Mr. Satarn Chevavichaiphong က ပြောကြားရာတွင် “ဒီဒုက္ခသည်တွေ အများအပြား ဝင်လာတာက ကရင်နီနဲ့ ကရင်တိုင်းရင်းသားတွေ ဖြစ်ပြီး ကျနော်တို့ ထိုင်းပြည်သူတွေ အနေနဲ့ အိမ်နီးချင်း ဒုက္ခရောက်နေတာကို မြင်ရင် ကျနော်တို့ ကူညီချင်ပါတယ်။” အစိုးရက အဆိုပါ ဒုက္ခသည်များကို လက်ခံပြီး ရွာသားများ၊ ဒေသခံများ၊ NGO များနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာပိုင်များက ၎င်းတို့အား အစားအသောက်၊ ရေနဲ့ ဆေးဘက်ဆိုင်ရာ စောင့်ရှောက်မှုကဲ့သို့သော အကူအညီများ တိုက်ရိုက် ပံ့ပိုးပေးရန် ခွင့်ပြုပေးစေချင်စိတ်ဖြစ်ခဲ့သည်။ “ကျွန်တော်တို့ တတ်နိုင်သလောက် မြန်မြန်လုပ်ပေးပြီး အစိုးရရဲ့အကူအညီက ပိုပေးတဲ့အချိန်ကျရင် အဲဒီအစားအစာတွေ ပုပ်သွားတတ်ပါတယ်။”³⁴

Friends Without Border Foundation မှ ဒါရိုက်တာ Pornsuk Kertsawang က ဆိုသည်မှာ “ထိုင်းအစိုးရက လူတွေကို ခိုလှုံဖို့ ဖြစ်နိုင်သမျှ နည်းလမ်းအားလုံးကို ပိတ်လိုက်ပြီး သင့်တော်တဲ့ အချိန်မတိုင်ခင် မြန်မာနိုင်ငံကို ပြန်ပို့ရင် သူတို့တွေဟာ ထိုင်းပိုင်နက်ထဲကို ခိုးဝင်ပြီး ပျောက်ကွယ် သွားလိမ့်မယ်။ ဒီလိုနဲ့ ထိုင်းမှာ ပိုကြာကြာနေဖို့ အလားအလာရှိတယ်။ ဒါပေမဲ့ အစိုးရက ဒုက္ခသည် များကို ညှင်းပန်းနှိပ်စက်ခံနိုင်ရခြေရှိသော ထွက်ခွာလာရာ နိုင်ငံသို့ အတင်းအကျပ် ပြန်ပို့မယ်ဆိုရင် ဘေးကင်းသောအခါတွင် ၎င်းတို့ ပြန်ဝင်လာမှာ အသေအချာပဲ။ မြန်မာစစ်တပ်ကို ဆန့်ကျင်သည့် နိုင်ငံရေးဒုက္ခသည်များသည် နယ်မြေအတွင်းပိုင်းသို့ ရွှေ့ပြောင်းရန် အလားအလာ ပိုများကြောင်း လည်း လေ့လာတွေ့ရှိရတယ်။”³⁵

³⁴ အင်တာဗျူးကို 18 အောက်တိုဘာ 2023 တွင်ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

³⁵ အင်တာဗျူးကို 28 အောက်တိုဘာ 2023 တွင်ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

2.2 ထိုင်းနိုင်ငံ၏ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှု

2.2.1 ဒုက္ခသည်အရေအတွက်ကို လျှော့ချရန် ထိုင်းနိုင်ငံက ချဉ်းကပ်သည့် နည်းလမ်း

နိုင်ငံတကာစံနှုန်းများအရ ဒုက္ခသည်များအတွက် တာရှည်ခံဖြေရှင်းနည်းများတွင် မိမိဆန္ဒအလျောက် နေရပ်ပြန်ရေး၊ ရောက်နေသည့်နေရာတွင် အသားကျနေသွားခြင်း နှင့် တတိယနိုင်ငံတစ်ခုခုတွင် နေရာချထားရေးတို့ ပါဝင်သည်။ သို့သော်လည်း ထိုင်းနိုင်ငံတွင် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော တာရှည်ခံဖြေရှင်းနည်း နှစ်ခုသာရှိသည်။ ဆန္ဒအလျောက် နေရပ်ပြန်ရေးနှင့် တတိယနိုင်ငံတစ်ခုခုတွင် နေရာချထားရေးတို့ ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ယခုအချက်သည် “မူလနေရာမှ စွန့်ခွာထွက်ပြေးလာရသူ”ဟု ထိုင်းအစိုးရက သတ်မှတ်ထားသောလူများအတွက်သီးသန့်ဖြစ်သည်။ တာရှည်ခံဖြေရှင်းနည်းများကို အဆင်ပြေချောမွေ့စေရန် ထိုင်းအစိုးရ၏ အရေးကြီးသောဆောင်ရွက်မှုတစ်ခုမှာ ခိုလှုံလာသူအရေအတွက်ကို လျှော့ချရန်အတွက် ယာယီနေရာများကို ပိတ်ရန်ဖြစ်သည်။ အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဒုက္ခသည်များကို စီမံခန့်ခွဲခြင်းအတွက် အဓိကမဟာဗျူဟာနှစ်ရပ်မှာ အင်ဒိုချိုင်းနားရွှေ့ပြောင်းဒုက္ခသည်များကိစ္စတွင် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ လက်ခံရေးဌာနများ သို့မဟုတ် ကန့်သတ်နေထိုင်နယ်မြေများ ဖွင့်လှစ်ထူထောင်ခြင်းနှင့် မြန်မာစစ်ဘေးရှောင်များအတွက် ယာယီတဲများ ထူထောင်ပေးခြင်း ဖြစ်သည်။

Khao Kho ခရိုင်တွင် ရှိသော Bann Huay Namkhao ထိန်းချုပ်စခန်း (Kheck Noi) သည် 2009 ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင် နောက်ဆုံးပိတ်ခဲ့သည့် အင်ဒိုချိုင်းနားစစ်ဘေးရှောင်များ ပြန်လည်လက်ခံရေးဌာနဖြစ်ပြီး မြန်မာစစ်ဘေးရှောင်များ မိမိဆန္ဒအလျောက် နေရပ်ပြန်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်ကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်နေဆဲဖြစ်သည်။ (ထိုင်းအစိုးရက ဆန္ဒအလျောက် နေရပ်ပြန်ပို့ခြင်း စုစုပေါင်းလေးကြိမ် ပြုလုပ်ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။)³⁶ အမျိုးသား လုံခြုံရေးကောင်စီ (NSC) ရုံးသည် မူလနေရာမှ စွန့်ခွာထွက်ပြေးလာပြီး ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများနှင့် ပတ်သက်၍ မူဝါဒချမှတ်ရာတွင် အရေးပါ

³⁶ ပထမအကြိမ်သည် 2016 ခုနှစ် အောက်တိုဘာလတွင် လူ 71 ဦးရှိခဲ့သည်။ 2018 ခုနှစ်တွင် လူ 93 ဦးဖြင့် ဒုတိယအကြိမ်ဖြစ်သည်။ တတိယအကြိမ်သည် 2019 ခုနှစ်တွင် လူ 565 ဦးနှင့် စတုတ္ထအကြိမ် 2020 တွင် လူ 310 ဦးရှိခဲ့သည်။ ပဉ္စမအကြိမ်ကို 2020 တွင် ပြုလုပ်ရန်စီစဉ်ထားသော်လည်း Covid ကူးစက်ရောဂါနှင့် မြန်မာနိုင်ငံအခြေအနေများကြောင့် ရပ်နားထားသည်။ အမျိုးသားလုံခြုံရေးကောင်စီ၏ အစည်းအဝေးမှတ်စုများ- နယ်စပ်ရေးရာ၊ အမျိုးသားအဆင့် မဟာဗျူဟာနှင့် အမျိုးသား ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး 2021 ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ 16 ရက်နေ့ ရက်စွဲပါ အောက်လွှတ်တော် 69 ကြိမ်မြောက် အစည်းအဝေးတွင် ကြည့်ပါ။ pg. 7-8.

သော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ပါသည်။ ဆန္ဒအလျောက် နေရပ်ပြန်ပို့ခြင်းကို “ဂုဏ်ရှိရှိ၊ သိက္ခာရှိရှိ နှင့် ပြန်ရောက်သည့်အခါ ဘေးကင်းရေးအာမခံချက်” တို့ဖြင့် ဆန္ဒအလျောက် လုပ်ဆောင်ရမည် ဟု ၎င်းတို့က အလေးပေးဖော်ပြခဲ့သည်။³⁷ လက်ရှိတွင် ယာယီခိုလှုံရေးစခန်း ကိုးခုတွင် နေရပ် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူ 90,000 ရှိပြီး တတိယနိုင်ငံ၌ ပြန်လည်နေရာချထားရေးအတွက် စိစစ်မှု လုပ်ငန်းစဉ်များ ပြန်လည်စတင်တော့မည်ဖြစ်သည်။³⁸

2.2.2 အထောက်အထားစာရွက်စာတမ်း ထုတ်ပေးခြင်းနှင့် ဒုက္ခသည်များထံမှ ညှိနှိုင်းခြင်း

လူဦးရေစစ်ခြင်းသည် ဒုက္ခသည်အရေအတွက်အတိအကျကိုသိရန်နှင့် ကန့်သတ်နယ်မြေများ၊ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူ ဒုက္ခသည်များ လက်ခံ ရေးစင်တာများနှင့် ယာယီနေစရာနေရာများမှ ၎င်းတို့ ထွက်သွားကြခြင်းကို ဟန့်တားရန်အတွက် ဒုက္ခသည်စီမံခန့်ခွဲမှု အဓိက နည်းလမ်း တခုဖြစ်သည်။

နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှုမှ ထွက်ပြေးလာသူများနှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုဝင်များ၊ ပဋိပက္ခများနှင့် နိုင်ငံရေး အပြောင်းအလဲများကြောင့် ရွှေ့ပြောင်းဝင်ရောက်လာသူများနှင့် ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားနေသော ဒေသများတွင် နေထိုင်သူများအတွက် **အထောက်အထားစာရွက်စာတမ်းများနှင့် မှတ်ပုံတင် (အိမ်ထောင်စုစာရင်း)** ထုတ်ပေးလျက်ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုင်းလူ့အဖွဲ့အစည်းသည် “ရောင်စုံ ကတ် 19 မျိုး” နှင့် ရင်းနှီးသည်။³⁹ ထိုင်းမှတ်ပုံတင်ကတ်တွင် ဂဏန်း 13 လုံးပါရှိသည်။ တရားမဝင် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ၏ ပထမဂဏန်းသည် နံပါတ် 6 ဖြင့် စတင်မည်ဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့၏ သားသမီးများ၏ ဂဏန်းသည် ထိုင်းနယ်မြေတွင် မွေးဖွားပါက နံပါတ် 7 ဖြင့် စတင်မည်ဖြစ်သည်။⁴⁰

³⁷ ယင်း pg. 7.

³⁸ Prachathai online, ထိုင်းမြန်မာနယ်စပ်ရှိ ရွှေ့ပြောင်းဒုက္ခသည်များအတွက် ပြန်လည်နေရာချထားရေးစီမံကိန်းကို 10 နှစ်အကြာတွင် နယ်စပ်ပြန်လည်စတင်နိုင်မည်ဟု ဝန်ခံထားသည်။ <http://prachathai.com/journal/2023/06/104523> တွင်ရှု

³⁹ (1) စစ်ဘေးရှောင်ဗီယက်နမ်-ယွမ် (အဖြူရောင်အပြာအနားကွပ်ကတ်) (2) ကူမင်တန်စစ်သားဟောင်း (အဖြူကတ်) (3) ဟော် တရုတ် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူ (အဝါကတ်) (4) လွတ်လပ်သော ဟော်တရုတ် (လိမ္မော်ကတ်) (5) ယခင်မလေးကွန်မြူနစ် (အစိမ်း ရောင်ကတ်) (6) ထိုင်းလူ (လိမ္မော်ရောင်ကတ်) (၇) ရွှေ့ပြောင်းလာအို (အပြာရောင်အပြာရင့်အနားကွပ်ကတ်) (၈) ရွှေ့ပြောင်းနီပေါ (အစိမ်းရောင်ကတ်) (၉) ရွှေ့ပြောင်းမြန်မာ (ပန်းရောင်ကတ်) (၁၀) တရားမဝင် ရွှေ့ပြောင်းမြန်မာ (ခရမ်းရောင်နှင့် လိမ္မော်ရောင်ကတ်) (၁၁) ထိုင်းအနွယ် ရွှေ့ပြောင်းမြန်မာ (အဝါရောင်အပြာရင့်အနားကွပ်ကတ်) (၁၂) ကုန်းမြင့်နေသူ (အပြာကတ်) (၁၃) ကောင်ကျွန်းမှ ရွှေ့ပြောင်းထိုင်း (အစိမ်းရောင်ကတ်) (၁၄) ရွှေ့ပြောင်းကမ္ဘောဒီးယား (၁၅) လာဘရီလူမျိုး (အပြာကတ်) (၁၆) ကုန်းမြင့်နေသူ ၏ စစ်တမ်းကတ် (အစိမ်းရောင်ကတ်အနီအနားကွပ်ကတ်) (၁၇) တရားမဝင် ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများ (အထူးသဖြင့် B.E. 2451)။ ဒေသဆိုင်ရာအုပ်ချုပ်မှုဝန်ကြီးဌာန၏ ညွှန်ကြားချက်။ ရေမှတ်စု 5

လက်ရှိတွင် ယာယီခိုလှုံရေးစခန်း
ကိုးခုတွင် နေရပ်ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူ **90,000** ရှိသည်။

နောက်ပိုင်းတွင် အထက်ဖော်ပြပါ ကတ်ပြားများကိုင်ဆောင်ထားသူများကို ထိုင်းလူ့အဖွဲ့အစည်း တွင် “နိုင်ငံမဲ့သူများ” အဖြစ် အများသိကြသည့် တိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများ သို့မဟုတ် ဌာနေ တိုင်းရင်းသားများအဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့သည်။ ၎င်းတို့၏ သက်သေခံကတ်များကို အမျိုးအစားခွဲ 22 ခု⁴¹ဖြင့် “မှတ်ပုံတင်ထားသော နိုင်ငံမဲ့များအတွက် သက်သေခံကတ်များ”⁴² သို့ ပြောင်းလဲခဲ့သည်။ သက်သေခံကတ်ပြားများ လက်ခံရရှိသည့် အခြားအုပ်စုတခုမှာ ယာယီ ဒုက္ခသည်စခန်းများတွင် နေထိုင်ကြသည့် ဒုက္ခသည်များဖြစ်ပြီး ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် UNHCR တို့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက် ကာ ထုတ်ပေးသည့် ကတ်များရရှိသည်။ အိမ်ထောင်စုစာရင်း မှတ်ပုံတင်ခြင်းနှင့် သက်သေခံ ကတ်ပြားများ ထုတ်ပေးခြင်းတို့တွင် ၎င်းတို့ အတူတကွ လုပ်ဆောင်ခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတို့သည် လူ များကို လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခမှ ထွက်ပြေးလာသူများနှင့် နေထိုင်သူများ (2008 ခုနှစ်နောက်ပိုင်း ထိုင်းနိုင်ငံသို့ ဝင်ရောက်လာသူများ) ဟူ၍ အုပ်စုနှစ်စုခွဲသည်။⁴³ 2008 ခုနှစ်မှစ၍ ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေး ဦးစီးဌာနမှ မှတ်ပုံတင်မရှိသူများအား မှတ်ပုံတင်ကတ်များ ထုတ်ပေးခဲ့သည်။ ၎င်းတို့၏ ဂဏန်း 13 လုံးသည် 0xxxx-x75xxx-xxx ဖြစ်သည်။ (0-75 အုပ်စု)။⁴⁴

⁴⁰ ဂဏန်းနံပါတ် 6xxxx-xxxxx-xxx နှင့် 7xxxx-xxxxx-xxx ဂဏန်းများပါရှိသော ထိုင်းမဟုတ်သော သက်သေခံကတ်။ ယာယီနေထိုင် သူ (တရားဝင် ဝင်ရောက်) အတွက် အိမ်ထောင်စုစာရင်းတွင် မှတ်ပုံတင်ထားမည်ဖြစ်သည်။

⁴¹ အမျိုးအစားခွဲ 22 ခုမှာ (1) စစ်ဘေးရှောင်ဗီယက်နမ် (2) ကူမင်တန် စစ်သားဟောင်း (3) ဟော်တရုတ် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ (4) လွတ်လပ်သော ဟော်တရုတ် (5) မြန်မာ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ (6) မြန်မာ တရားမဝင် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ (အမြဲတမ်း နေထိုင်ခွင့်ရထား) (7) မြန်မာတရားမဝင် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ (အလုပ်ရှင်များနှင့်အတူနေ) (8) ရွှေ့ပြောင်းဗီယက်နမ် (9) ရွှေ့ပြောင်း လာအို (10) ရွှေ့ပြောင်းနီပါလီ (11) မလေးလူမျိုး ကွန်မြူနစ်ဟောင်း (12) ထိုင်းလူ လူမျိုး (13) လာဘာရီလူမျိုး (14) ကောင်ကျွန်းမှ ထိုင်းရွှေ့ပြောင်း (15) ကောင်ကျွန်းမှ ကမ္ဘောဒီးယား တရားမဝင် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ (16) ကမ္ဘောဒီးယား တရားမဝင် ရွှေ့ပြောင်း နေထိုင်သူများ (17) ထိုင်းအနွယ်ဝင် ရွှေ့ပြောင်းမြန်မာ (18) ထိုင်းနိုင်ငံသို့ 1977 ခုနှစ် မတ် 9 နောက်ပိုင်း ဝင်သော ထိုင်းအနွယ်ဝင် ရွှေ့ပြောင်း မြန်မာ (19) တောင်ပေါ်သား (တောင်ပေါ်သား လူမျိုး 9 မျိုး) (20) ကုန်းမြင့်နေသူ (တောင်ပေါ်သားမဟုတ်သော) နှင့် (22) မော်ဂန်လူမျိုးများ။ ထိုင်းနိုင်ငံတွင် တိမ်းရှောင်နေထိုင်ပြီး မှတ်ပုံတင်မရှိသော တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုများအား ဖော်ထုတ်စစ်ဆေး ခြင်းဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးစံနှုန်းနှင့် ပတ်သက်၍ B.E. 2565 မတ်လ 24 ရက် နေ့စွဲပါ ဗဟိုမှတ်ပုံတင်ရုံး၏ အရေးပေါ် MT0309.8/V 29 ပေးစာ (2022) ကိုကြည့်ပါ။

⁴² ထိုင်းမဟုတ်သူများကို သက်သေခံကတ်များ ထုတ်ပေးခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ မှတ်ပုံတင်ဗျူရီ၏ လမ်းညွှန်ချက် B.E.2551

⁴³ အောက်လွှတ်တော်၊ ယာယီခိုလှုံရေးစခန်း 9 ခုတွင် နေထိုင်သော မြန်မာနိုင်ငံ ပဋိပက္ခမှ ထွက်ပြေးလာသူများ လေ့လာချက်အစီရင်ခံစာ၊ pg. 25

⁴⁴ မှတ်ပုံတင်မှတ်တမ်းမရှိသူများအတွက် မှတ်ပုံတင်ကတ် 0xxxx-75xxx-xxx သည် မှတ်ပုံတင်အမျိုးအစား TR 38A တွင် မှတ်ပုံတင် ရမည်ဖြစ်သည်။

บัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย

NON THAI IDENTIFICATION CARD

เมียนมา (Myanmar)

00 0007 500000 0

0000 00000000

ชื่อ นางสาว เอ บี

Name Miss A B

เกิดวันที่ XX XX XXXX

Date of Birth XX XX XXXX

ที่อยู่ XX เลขที่ X หมู่ X

ต. XXXX อ. XXXX จ. XXXX

ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

XX XX XXXX XX XX XXXX XX XX XXXX XX XX XXXX

วันออกบัตร **Date of Issue** วันบัตรหมดอายุ **Date of Expiry**

အထက်ဖော်ပြပါ ဒုက္ခသည်/မူလနေရာမှ စွန့်ခွာထွက်ပြေးလာရသူများမှလွဲ၍ အခြား ဒုက္ခသည်အုပ်စုများအတွက် မည်သူမည်ဝါဖြစ်ကြောင်း အထောက်အထားစာရွက်စာတမ်း ထုတ်ပေးရန် ထိုင်းအစိုးရတွင် မူဝါဒမရှိပါ။ ထို့ကြောင့် အသစ်ရောက်ရှိလာသော ရွှေ့ပြောင်း အလုပ်သမားများအတွက် မှတ်ပုံတင်ခြင်းသည် ၎င်းတို့အတွက် စာရွက်စာတမ်းတစ်ခုရရှိရန် ဖြစ်နိုင်ချေနည်းလမ်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ မှတ်ပုံတင်ခြင်းသည် ၎င်းတို့၏ တရားမဝင် ရွှေ့ပြောင်း နေထိုင်မှု အဆင့်အတန်းကို တရားဝင်ဖြစ်စေမည် မဟုတ်သော်လည်း ခွင့်ပြုမိန့်သက်တမ်း ကုန်ဆုံးသည်အထိ ထိုင်းနိုင်ငံတွင် ယာယီနေထိုင် အလုပ်လုပ်ကိုင်နိုင်သည်။ ဒုက္ခသည်/မူလနေရာမှ စွန့်ခွာထွက်ပြေးလာရသူများသည် ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများအဖြစ် မှတ်ပုံတင်နိုင်ပြီး ၎င်းတို့၏ အဆင့်အတန်းကို ဒုက္ခသည်အဖြစ်မှ ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများထံ ပြောင်းရွှေ့နိုင်သည်။ ထိုင်းအစိုးရသည် ဤသင့်လျော်သောဖြစ်နိုင်ခြေကို ခန့်မှန်းနိုင်သင့်ပြီး အကြောင်းမှာ ဖော်ပြထားသော အခြေနေ အပြောင်းအရွှေ့ကြောင့် စာရွက်စာတမ်းပေါ်တွင် ဒုက္ခသည်အရေအတွက် ကျဆင်းမှုသည် အဖြစ်မှန် ကို ထင်ဟပ်မည် မဟုတ်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။⁴⁵ စာရွက်စာတမ်းတစ်ခုရရှိရန်

⁴⁵ အစိုးရအဖွဲ့ဆုံးဖြတ်ချက်အရ စက်တင်ဘာ ၂၈ ရက်၊ 2564 (2021) က ပါမစ်သက်တမ်းကုန်ဆုံးပြီး စာရွက်စာတမ်းမရှိသော တရားမဝင်ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများအတွက် မှတ်ပုံတင်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်အသစ်ကို ဖွင့်လှစ်ခဲ့ပါသည်။

အခြားဖြစ်နိုင်သော နည်းလမ်းတခုမှာ အိမ်သူအိမ်သားမဟုတ်သော မှတ်ပုံတင်ကတ် သို့မဟုတ် 0-00 ကတ်ကို ရယူအသုံးပြုခြင်းဖြစ်ပြီး ယင်းအကြောင်းကို အကာအကွယ်နှင့်ပတ်သက်သည့် ကဏ္ဍတွင် ထပ်မံအသေးစိတ်ဖော်ပြမည်ဖြစ်သည်။ အထောက်အထားစာရွက်စာတမ်း အမျိုးအစား 0-00 ကို သုံးကာ ဝင်ရောက်ခဲ့သည့် မြို့ပြဒုက္ခသည်တစ်ဦးဖြစ်သည့် Anwar Amin⁴⁶ ၏ ဖြစ်ရပ်သည် စာရွက်စာတမ်းမရှိသော မူလနေရာမှ စွန့်ခွာထွက်ပြေးလာရသူများအတွက် အဖြေတစ်ခု အဖြစ်အရေးပါပြီး စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းသည်။ အချို့သောအခြေအနေများတွင် ဒုက္ခသည်များ သည် စာရွက်စာတမ်းတစ်ခုခုရရှိရန် ပွဲစားကို ငွေပေးချေရနိုင်သည်။ အထက် ဖော်ပြပါ နည်းလမ်းများ အပြင် ဒုက္ခသည်များသည် သက်သေခံစာရွက်စာတမ်း အမျိုးအစား တခုခုကိုရရှိရန် ပွဲစားအား ငွေပေးရသည်မျိုးလည်း ရှိသည်။

2.2.3 လူတစ်ဦး၏တရားဝင်မှုအဆင့်အတန်း (သက်ဆိုင်သည့် မူဝါဒတစ်ခုရှိ ပါက ပြောင်းလဲနိုင်သည်)

အစောပိုင်းက ဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ထိုင်းနိုင်ငံသည် 1951 ခုနှစ် ဒုက္ခသည်များဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်နှင့် ၎င်း၏ 1967 နောက်ဆက်တွဲစာချုပ် လက်မှတ်မထိုးထားဟုဆိုကာ ဒုက္ခသည်များရှိကြောင်း အသိအမှတ်မပြုသော်လည်း “တကယ်တမ်းတွင် ဒုက္ခသည် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက် အားလုံးနှင့် ကိုက်ညီသော လူများ ရှိသည်”⁴⁷ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှုမှ ထွက်ပြေးလာ သူများကို ရည်ညွှန်းရာတွင် “တရားမဝင် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ” ဟူသော အသုံးအနှုန်းကိုပင် ထိုင်းအစိုးရက သုံးစွဲသည်။⁴⁸ ယာယီအမိုးအကာများအပါအဝင် ဒေသအသီးသီးရှိ ကန့်သတ်နယ်မြေရှိ ရွှေ့ပြောင်းဒုက္ခသည်များ လက်ခံရေးစင်တာများတွင် ဒုက္ခသည်များအား ထိုင်းအစိုးရက နေထိုင်ခွင့်ပြုထားခြင်းသည် တရားဝင်နေထိုင်ခွင့်ရှိသည်ဟု မဆိုနိုင်ပေ။ ယင်းသို့နေထိုင်ခြင်းသည် ထိုင်း

⁴⁶ ကူဝိတ်နိုင်ငံသား Anwar Armin သည် UNHCR မှ POC စာရွက်စာတမ်းရှိသော မြို့ပြဒုက္ခသည်တစ်ဦးဖြစ်သည်။ 2022 ခုနှစ် မတ်လတွင် ၎င်း၏ 0-000 ကတ်အတွက် တောင်းဆိုခဲ့ပြီး မစ္စ Siwanuch Sroithong ၏အကူအညီဖြင့် စက်တင်ဘာလ 2023 ခုနှစ်တွင် ၎င်း၏ကတ်ကို ရရှိခဲ့သည်။ အသေးစိတ်အချက်အလက်များအတွက် Siwanuch Sroithong (Golden Fish Legal Clinic –The mirror foundation) “Anwar Amin Kuwaiti refugee, <https://www.facebook.com/media/set/?set=a.4889180121093382&type=3> တွင် ရှု

⁴⁷ အမျိုးသားလုံခြုံရေးကောင်စီ၏ အစည်းအဝေးမှတ်စု ရှေ့မှတ်စု 36၊ pg. 33

⁴⁸ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဥပဒေ အရ ထိုင်းလူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးအက်ဥပဒေ B.E.2522 ပုဒ်မ 11 တွင် ဖော်ပြထားသည့် သတ်မှတ်ထားသောနေရာတွင် ထိုင်းလူမျိုးမရှိသူများသည် နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်ရမည်ဖြစ်သည်။

အစိုးရက ဥပဒေနှင့်အညီ ၎င်း၏အာဏာကို ကျင့်သုံးခြင်း၏ ရလဒ်မဟုတ်ဘဲ ၎င်းသည် လူသား ချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ နိယာမကို လေးစားမှုဖြင့် သက်ဉာဏ်တစ်ခုသာဖြစ်သည်။⁴⁹

မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ နေရပ်ပြန်ပို့ခြင်း သို့မဟုတ် တတိယနိုင်ငံများတွင် နေရာချထားခြင်းမခံရဘဲ ကန့်သတ်ပြည်နယ်အသီးသီးတွင် ပြန်ကျနေသော ယခင် စစ်ဘေးရှောင် ဟောင်းအများအပြားကို ထိုင်းလူ့အဖွဲ့အစည်းမှ မှတ်ပုံတင်ထားသော နိုင်ငံမဲ့များဟု အများအားဖြင့် သိကြသည့် ထိုင်းအစိုးရမှ “ထိုင်းရင်းသားလူနည်းစုများ” အဖြစ် သတ်မှတ်ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ဤလူများ၏ နိုင်ငံမဲ့ဖြစ်မှုကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် ထိုင်းအစိုးရမှ အောက်ပါမူဝါဒကို ချမှတ်ခဲ့သည်။ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ 17 ၏ ပါဝါကို သုံးစွဲကာ ၎င်းတို့၏ မိဘများနှင့် ဘိုးဘွားစဉ်ဆက်က ထိုင်းနိုင်ငံတွင် ကာလအတန်ကြာ နေထိုင်ခဲ့ပြီး ကာလရှည်နေထိုင်မှုရလဒ်ကြောင့် နေထိုင်ရာပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ယဉ်ကျေးမှုအရ သဟဇာတဖြစ်ဖြစ် ပေါင်းစည်းမှုမှတစ်ဆင့် တဦးချင်းနှင့် နိုင်ငံတော်အကြား နီးနွယ်ပတ်သက်မှုဖြစ်နေသည်ဟု သက်သေပြနိုင်ပြီး လက်ခံနိုင်လျှင် ထိုင်းအစိုးရက နိုင်ငံမဲ့များ၏ နေထိုင်ခွင့်ကို ပြောင်းလဲ သတ်မှတ်ပေးမည် ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့၏ သားသမီးများသည် ထိုင်းနယ်မြေတွင် မွေးဖွားခြင်း မှတစ်ဆင့် နိုင်ငံတော်နှင့် သူတို့အကြား နီးနွယ်ပတ်သက်မှုများလည်း ဖြစ်လာနိုင်သည်။ ယခုအချိန် တွင် နိုင်ငံမဲ့မှတ်ပုံတင်ထားသော ပထမမျိုးဆက် (မိဘများ - နံပါတ် 6 အုပ်စု) သည် တရားဝင် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ခွင့်ကို ရရှိပြီး အမြဲတမ်း နေထိုင်ခွင့် တောင်းခံနိုင်သည်။ အမြဲတမ်းနေထိုင်ခွင့်ကို ကိုင်ဆောင်ထားစဉ် ကလေးမွေးဖွားပါက ၎င်းတို့၏ သားသမီးများသည် နိုင်ငံတခု၏ နယ်နိမိတ် အတွင်း မွေးဖွားကြသူတိုင်း နိုင်ငံသားဖြစ်ခွင့်ရှိသည့် *jus soli* မူအရ ထိုင်း နိုင်ငံသားဖြစ်ခွင့်ရှိသည်။⁵⁰

ထို့အပြင် ၎င်းတို့သည် 5 နှစ်နေထိုင်ပြီးပါက နိုင်ငံသားပြုခွင့် တောင်းဆိုမှုဖြင့် ထိုင်းနိုင်ငံသားအဖြစ် ရယူနိုင်မည်ဖြစ်သည်။⁵¹ ထိုင်းနိုင်ငံတွင် မွေးဖွားသည့် ကလေးများ (နံပါတ် 7 အုပ်စု) သည် ထိုင်းနိုင်ငံတွင် မွေးဖွားကြောင်း သက်သေပြနိုင်လျှင် နိုင်ငံသားပြုခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်

⁴⁹ ယခင်က ထိုင်းအစိုးရသည် ထိုင်းလူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးအက်ဥပဒေ B.E.2522 အရ သက်ဆိုင်ရာ မူဝါဒများပေါ်မူတည်၍ လူအချို့ကို ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် “ဝင်ရောက်” နှင့် “နေထိုင်” ရန် ခွင့်ပြုရန် ၎င်း၏အာဏာကို ကျင့်သုံးခဲ့သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ၎င်းတို့အား တရားမဝင် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူအဖြစ် သတ်မှတ်ပေးထားသော်လည်း ယာယီနေထိုင်ခွင့် ပေးထားသည်။ တရားမဝင် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူအချို့ကို ယာယီနေထိုင်ခွင့် ပေးထားသည်။ အချို့ကို ယာယီနေထိုင်ခွင့်ဖြင့် တရားဝင် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ခွင့် ပေးထားသည်။ အချို့မှာ အမြဲတမ်း နေထိုင်ခွင့်ဖြင့် တရားဝင် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ခွင့် ပေးထားနိုင်သည်။

⁵⁰ ထိုင်းနိုင်ငံသားဥပဒေ B.E.2508 (1965) ပုဒ်မ 7

⁵¹ ထိုင်းနိုင်ငံသားဥပဒေ B.E.2508 (1965) ပုဒ်မ 10 နှင့် 11

ကို ခံယူ နိုင်သည်။⁵² ထို့အပြင် ၎င်းတို့သည် အလုပ်လုပ်ကိုင်ခွင့်ပါမစ်ဖြင့် လုပ်ကိုင်ခွင့်ရှိမည်ဖြစ်ပြီး⁵³ ထိုင်း နိုင်ငံသားများအတွက် တင်းကြပ်စွာ သီးသန့်ထားရှိသော လုပ်ငန်းမှလွဲ၍ မည်သည့် အလုပ်အကိုင် ကိုမဆို ရွေးချယ်နိုင်သည်။⁵⁴

အရေးကြီးသော သတိပြုစရာအချက်တစ်ခုမှာ သေဘေးမှ လွတ်မြောက်လာသူများ၏ တရားဥပဒေ အဆင့်အတန်းကို တရားမဝင်ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ခြင်းမှတစ်ဆင့် ခေတ္တခဏ ပေး နေထားခြင်းမှတစ်ဆင့် ယာယီနေထိုင်ခွင့်မှတစ်ဆင့် အမြဲတမ်းနေထိုင်ခွင့်မှတစ်ဆင့် ထိုင်း နိုင်ငံသား အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲသွားခြင်း ဖြစ်သည်။⁵⁵ ထိုသို့သော အစီအမံများသည် ဒုက္ခသည်များနှင့် မူလနေရာမှ စွန့်ခွာထွက်ပြေးလာရသူများအား ထိုင်းအသိုင်းအဝိုင်းအတွင်းသို့ အလွတ်သဘော ပေါင်းစည်းရန် ခွင့်ပြုခြင်းဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။ စံသတ်မှတ်ချက်များသည် အချိန်အတိုင်းအတာနှင့် အခြေအနေများအပေါ် အခြေခံသည်။ 1. လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ဘာသာစကားနှင့် လူနေမှုပုံစံတို့မှတစ်ဆင့် နေသားကျသွားစေအောင် ထိုင်းနိုင်ငံတွင် ကာလကြာရှည်စွာ နေထိုင်ခြင်း။ 2. ထိုင်းနိုင်ငံတွင်မွေးဖွားသော ဒုတိယမျိုးဆက် သို့မဟုတ် နောက်ပိုင်းမျိုးဆက်ဖြစ်ခြင်း။

• ဆွေးနွေးစရာအချက်များ

အထက်ဖော်ပြပါ အချိန်အတိုင်းအတာနှင့် အခြေအနေ စံနှုန်းများကို ထိုင်းယာယီစခန်းများတွင် နှစ်ပေါင်း 30 ကျော် နေထိုင်လာခဲ့သည့် ဒုက္ခသည်များအတွက် အသုံးပြုနိုင်ခြင်း ရှိ၊ မရှိ ဆွေးနွေးငြင်းခုံမှုများ ရှိနေသည်။ ယင်းကိစ္စနှင့်ပတ်သက်ပြီး “ယာယီစခန်းတွေမှာ နေထိုင်သူတွေဟာ မြန်မာစစ်တပ်ကို ဆန့်ကျင်သူတွေပဲ။ အချိန်တွေကုန်သွားပေမယ့် သူတို့ရဲ့ နိုင်ငံရေးအမြင်

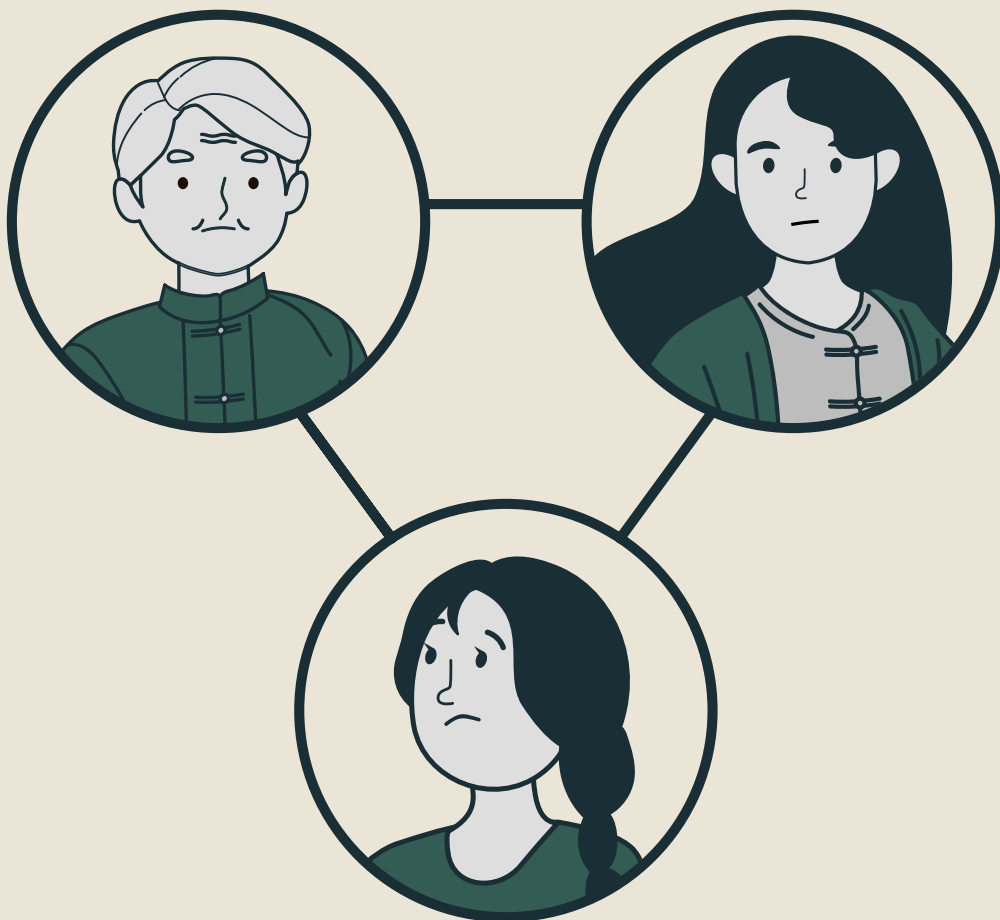
⁵² 1992 ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ 26 ရက် မတိုင်မီ ထိုင်းနိုင်ငံတွင် ကလေးမွေးဖွားပါက၊ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးအက်ဥပဒေ 4 B.E.2551 (2008) ၏ တရားဝင်အကျိုးသက်ရောက်မှုအဖြစ် jus soli နိယာမအရ မွေးသည့်ကလေးသည် ထိုင်းနိုင်ငံသား ဖြစ်ခွင့်ရရှိမည်ဖြစ်သည်။ 1992 ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ 26 ရက် နောက်ပိုင်းတွင် မွေးဖွားပါက Jus soli နိယာမဖြင့် ထိုင်းလူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးအက်ဥပဒေ 3 B.E.2535 (1992) ပုဒ်မ 7 အရ ၎င်းတို့သည် ထိုင်းနိုင်ငံသားဖြစ်ခွင့် ရရှိမည်ဖြစ်သည်။

⁵³ နိုင်ငံခြားသားများအလုပ်လုပ်ခြင်းအက်ဥပဒေ B.E.2551 (2008) ပုဒ်မ 13။ နောက်ပိုင်းတွင် ပယ်ဖျက်ပြီး နိုင်ငံခြားသားများ၏အလုပ် စီမံခန့်ခွဲရေး အရေးပေါ်အမိန့် B.E.2560 (2017) revised version 2 B.E.2561 (2018) အခန်း 63/1 နှင့် အစားထိုးခဲ့သည်။

⁵⁴ နိုင်ငံခြားသားများ အလုပ်လုပ်ကိုင်ခွင့် စီမံခန့်ခွဲရေး အရေးပေါ်အမိန့် B.E.2551 ပုဒ်မ 13 အရ နိုင်ငံခြားသားများ အလုပ်လုပ်ကိုင်ခွင့် လျှောက်ထားနိုင်သည်ဟု ဝန်ကြီးချုပ်ရုံး၏ ကြေညာချက်၊ 2016 ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ 15 ရက်နေ့စွဲပါ တော်ဝင်ဂေဇက်အမှတ် 133 Special Edition 260 D

⁵⁵ 2017 ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ 7 ရက် နေ့စွဲပါ အစိုးရအဖွဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်နှင့် 2022 ခုနှစ် ဇန်နဝါရီ 26 ရက်စွဲပါ မကြာသေးမီက အစိုးရအဖွဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်

ပြောင်းလဲသွားသလားဆိုတာကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်း ညွှန်ပြနိုင်ခြင်း မရှိပါဘူး” ဟု အမျိုးသားလုံခြုံရေး ကောင်စီထံမှ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများ ထွက်ပေါ်လာသည်။ အခြားအရေးကြီးသော အကြောင်းပြချက်မှာ “နိုင်ငံတကာ ဆက်ဆံရေးအပေါ် သက်ရောက်မှုရှိမည်ကို ကြောက်ရွံ့ခြင်း” ဖြစ်သည်။⁵⁶ သို့သော် ထိုင်းနိုင်ငံတွင် မွေးဖွားသော ဒုတိယမျိုးဆက်နှင့် နောက်ပိုင်းမျိုးဆက်များ၏ စရိုက်လက္ခဏာများ ကို သုံးသပ်ကြည့်သောအခါတွင် ၎င်းတို့သည် ၎င်းတို့၏ မိဘများ၏ မူလနိုင်ငံနှင့် ဆက်စပ်မှု မရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပေသည်။⁵⁷

⁵⁶ အမျိုးသားလုံခြုံရေးကောင်စီ ဒုတိယအထွေထွေအတွင်းရေးမှူးနှင့် 2023 ခုနှစ် ဩဂုတ်လ 25 ရက်နေ့တွင် အမျိုးသားလုံခြုံရေးကောင်စီ ရုံး၌ ပြုလုပ်သည့် ပူးတွဲအစည်းအဝေး

⁵⁷ အမျိုးသားလူ့အခွင့်အရေးကောင်စီရုံး၊ ယာယီစခန်းများတွင် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ တိမ်းရှောင်နေသူများအတွက် အစားထိုးမှုဝါဒ၊ http://www.cesd.soc.cmu.ac.th/wordpress/wp-content/uploads/2017/01/Report2.pdf?fbclid=IwAR0FvFNpSzogCobSIh_86uvjPVSBiW8xakYFxp_jyFRaIMRFZqoYKPLnKEE ကိုရူ

2.2.4 အခြားကာကွယ်မှု အမျိုးအစားများ-လေ့လာတွေ့ရှိချက်များနှင့် ဆွေးနွေးမှုများ

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဒုက္ခသည်များ ကာကွယ်ရေးကို နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်အမျိုးမျိုးတွင် အတည်ပြုထားပြီး ယင်းကာကွယ်မှု၏အနှစ်သာရမှာ အသက် အန္တရာယ် သို့မဟုတ် နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခံရခြင်းမှ အကာအကွယ်ပေးခြင်း (အသက်ရှင်သန်ခွင့်) နှင့် အသက်ရှင်သန်ရပ်တည်ရေးအတွက် အရေးကြီးသော အခြားအခြေခံအခွင့်အရေးများ ကို ကာကွယ်ပေးခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။ ဤမှုကို 1948 ခုနှစ် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေး ကြေညာစာတမ်း အပိုဒ် 14 နှင့် အာဆီယံလူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်း အပိုဒ် 16 တွင် ပြဌာန်း ထားသည်။ အထူးသဖြင့် နိုင်ငံတကာ နိုင်ငံသားနှင့် နိုင်ငံရေးအခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ပဋိညာဉ်စာချုပ် (ICCPR) အပိုဒ် 7 နှင့် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှု၊ လူမဆန်စွာ ပြုမူဆက်ဆံခြင်းနှင့် ပြစ်ဒဏ်ပေးခြင်း ပုံစံ အားလုံးကို ဆန့်ကျင်ရေး သဘောတူစာချုပ် (CAT) အပိုဒ် 3 တို့တွင် ဒုက္ခသည်များကို ညှဉ်းပန်း နှိပ်စက်ခံနိုင်ရခြေရှိသော ထွက်ခွာလာရာ နိုင်ငံသို့ အတင်းအကျပ် ပြန်မပို့ရဟူသောအချက်ကို ထည့်သွင်းပြဌာန်း ကာကွယ် ပေးထားသည်။ ၎င်းသည် ထိုင်းနိုင်ငံအား စာချုပ်များကို လက်မှတ် ရေးထိုးထားသော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအဖြစ် ဥပဒေအရလိုက်နာရမည့် တာဝန်တရပ်ဖြစ်စေသလို ဓလေ့ ထုံးတမ်းဆိုင်ရာ နိုင်ငံတကာဥပဒေ၏ ကျင့်ထုံးတရပ်အဖြစ် လိုက်နာစေရန် လိုအပ်ပါသည်။⁵⁸

ထိုင်းနိုင်ငံတွင် မှတ်ပုံတင်ထားသော နိုင်ငံမဲ့သူများနှင့် အထောက်အထားမဲ့သူများကဲ့သို့သော ထိုင်းနိုင်ငံသားမဟုတ်သူများ၏ အခြေခံအခွင့်အရေးများကို သေချာစေရန် ထိုင်းနိုင်ငံတွင် မူဝါဒ ရှိသည်။ ထိုသို့သော အဆင့်အတန်းကို ကိုင်ဆောင်ထားသည့် သို့မဟုတ် ထိုအဆင့်အတန်းကို ရရှိနိုင်စေရန် တရားဝင် စံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီသော ဒုက္ခသည်များသည်လည်း ထိုအခွင့်အရေး များကို ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်ကြောင်း သတိပြုမိပါသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ လက်တွေ့တွင် အဆိုပါ အခြေခံအခွင့်အရေးများရရှိရေးတွင် အောက်ပါအတိုင်း ကန့်သတ်ချက်များနှင့် ခြိမ်းခြောက်မှုအချို့ ရှိနိုင်သည်ကို သတိပြုရန်အရေးကြီးပါသည်။

⁵⁸ နိုဂုံး No.25 (XXIV) 1982 in UN Doc. အမှတ် 12 A (A/37/12/Add. 1) pg. 55-56၊ <https://www.refworld.org/pdfid/5a2ead6b4.pdf> တွင် ရှိ

• မွေးစာရင်းမှတ်ပုံတင်ခြင်း

2005 ခုနှစ်မှစတင်၍ ကလေးများအားလုံးသည် ၎င်းတို့၏တရားဝင် အဆင့်အတန်းနှင့် မိဘများ၏တရားဝင်အဆင့်အတန်းများနှင့် မသက်ဆိုင်ဘဲ ပညာသင်ကြားခွင့်ရရှိခဲ့သည်။⁵⁹ ထို့ကြောင့် ဒုက္ခသည်များ၏ ကလေးများသည်လည်း ပညာသင်ကြားခွင့်ရရှိမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း

2023 ခုနှစ် ဇူလိုင်လတွင် ကျောင်းအုပ်အား တရားစွဲဆိုပြီး အထောက်အထားမဲ့နှင့် နိုင်ငံမဲ့ကလေးငယ် 126 ဦးကို ပြည်နှင့်ဒဏ်ပေးခဲ့သည့် အမှုတစ်ခုရှိခဲ့သည်။⁶⁰ ထိုအမှုသည် အစိုးရအာဏာပိုင်များမှ ဆောင်ရွက်တဲ့ ပြည်တွင်းဥပဒေနှင့် နိုင်ငံတကာဥပဒေအရ ကလေးသူငယ် အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုကို မီးမောင်းထိုးပြသည်။ အထက်ဖော်ပြပါ အမှုသည် အထူးဥပဒေဖြစ်သည့် B.E. 2546 ကလေးသူငယ်ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးအက်ဥပဒေ (2003) တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ကလေး၏အကောင်းဆုံးအကျိုးစီးပွားကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းမပြုဘဲ အထွေထွေဥပဒေဖြစ်သည့် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဥပဒေအား အကောင်အထည် ဖော်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။⁶¹ ယင်းလုပ်ရပ်သည် ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန၏ စည်းမျဉ်းနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံက လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် နိုင်ငံတ

⁵⁹ 2005 ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ 10 ရက် နေ့စွဲပါ အစိုးရအဖွဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်နှင့် ကျောင်းသားများ ကျောင်းဝင်ခွင့်နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ပညာရေးဝန်ကြီးဌာန၏ စည်းမျဉ်း B.E.2005

⁶⁰ Transborder news, deportation of 126 students to Myanmar – peeling the RTG’s policy (1) and (2), <https://transbordernews.in.th/home/?p=34978> တွင် ရှု

⁶¹ ကလေးသူငယ် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးဥပဒေ B.E. 2546 ပုဒ်မ 22: ကလေးအား ဆက်ဆံခြင်းသည် မည်သို့အခြေအနေတွင်မဆို ကလေး၏ အကောင်းဆုံး အကျိုးစီးပွားက အဓိက အရေးပါပြီး တရားမျှတမှု မရှိသော ခွဲခြားဆက်ဆံမှု မရှိစေရ။

နိုင်ငံအဖြစ် လိုက်နာရန်တာဝန်ရှိသည့် ကလေးသူငယ် အခွင့်အရေးများဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ် တို့တွင် ပြဌာန်းထားသည့် အထောက်အထားမဲ့ ကလေးများ၏ ပညာသင်ကြားခွင့်ကိုလည်း ချိုးဖောက်ရာရောက်သည်။⁶² ထို့အပြင် တာ့ဒ်ဒေသ မဲဆောက်ခရိုင်တွင် မူလတန်းပညာရေး ခရိုင် 2 ၏ စည်ပင်သာယာရေးရုံးနှင့် Rights Beyond Border ဟုခေါ်သော အဖွဲ့အစည်းတို့အကြား တွင် နားလည်မှုစာချုပ် (MOU) လည်း ရှိသည်။⁶³ နားလည်မှုစာချုပ်၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ မဲဆောက်ခရိုင်ရှိ ရွှေ့ပြောင်းကလေးများအတွက် ဖွင့်လှစ်ထားသော ပညာသင်ကျောင်းများသည် တည်ရှိနေသော ပညာရေးစနစ်ငါးခုတွင် တစ်ခုအဖြစ် အနည်းဆုံးပါဝင်နေစေရန်ဖြစ်သည်။⁶⁴

• မွေးစာရင်းမှတ်ပုံတင်ခြင်း

2008 ခုနှစ်မှ စတင်၍ ထိုင်းနိုင်ငံတွင် မွေးဖွားသည့် ကလေးများ အားလုံးသည် မိဘ၏ တရားဝင် အဆင့်အတန်းနှင့် မသက်ဆိုင်ဘဲ မွေးဖွားခွင့် မှတ်ပုံတင်ခွင့် ရှိသည်။⁶⁵ ယင်းသို့မှတ်ပုံတင်ခွင့်သည် ယာယီ ဒုက္ခသည်စခန်းများတွင် မွေးဖွားသော ကလေးများနှင့်လည်း သက်ဆိုင်သည်။⁶⁶ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ထိုင်းနိုင်ငံသားမဟုတ်သူများ၏ မွေးဖွားမှုမှတ်ပုံတင်ခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ လက်တွေ့ကျသောစိန်ခေါ်မှုများနှင့် ကန့်သတ်ချက်များရှိသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဥပဒေအရ လိုအပ်သည်ထက် အထောက်အထားနှင့် လူသက်သေများအစိုးရအရာရှိများက ရံဖန်ရံခါ ပိုမိုတောင်းဆိုတတ်ကြ

⁶² Bangkok Post, Decision to deport Myanmar Children condemn။ <https://www.bangkokpost.com/thailand/general/2607111/decision-to-deport-myanmar-children-condemned> တွင် ရှု

⁶³ Covid 19 ၏ ရေရှည်အကျိုးသက်ရောက်မှုဒဏ်ကို ခံရသော ရွှေ့ပြောင်းကလေးငယ်များအတွက် ပညာရေးမြှင့်တင်ရေးနှင့် ပံ့ပိုးကူညီမှုအောက်တွင် ကော်ပိုရေးရှင်းသည် မဲဆောက်ခရိုင်အတွင်း ရွှေ့ပြောင်းကလေးသူငယ်များ ကာကွယ်ရေး တိုးတက်မှုကို 2021-2026 ခုနှစ်မှ စတင်မည်ဖြစ်သည်။

⁶⁴ (1) ပညာသင်ကြားခွင့်ကို ခွဲခြားဆက်ဆံမှုမရှိစေရေး - မူလတန်းပညာရေး ခရိုင် ၂ စည်ပင်သာယာရေးရုံး လက်အောက်ရှိ ကျောင်းများနှင့် ရွှေ့ပြောင်းကလေးသူငယ်များ သင်ကြားရေးစင်တာ ဝင်ခွင့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ကျိုးကြောင်းဆီလျော်မှုမရှိဘဲ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း မရှိစေရဟု အာမခံရမည်။ (2) ရွှေ့ပြောင်းကလေးများ၏ သင်ကြားရေးစင်တာတွင် Covid 19 ၏ ရေရှည်အကျိုးသက်ရောက်မှုဒဏ်ခံရသော ကလေးများအတွက် ကလေးသူငယ်ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေးမူဝါဒ ထားရှိစေရေး။ (3) ရွှေ့ပြောင်းကလေးငယ်များ၏ သင်ကြားရေးစင်တာတွင် ကပ်ရောဂါ၏ကြာရှည်အကျိုးသက်ရောက်မှုအခြေအနေနှင့် ပတ်သက်၍ ပညာရေးစီမံခန့်ခွဲမှုရှိစေရေး။ (4) ပညာရေးစနစ်တွင် ကလေးများ၏ သင်ကြားရေးနှင့် ကာကွယ်ရေးဆိုင်ရာအလို့ငှာ ဆရာများနှင့် ပညာရေးဝန်ထမ်းများအတွက် စွမ်းရည်မြှင့်တင်ပေးရေး။ (5) အရေးပေါ်အခြေအနေအတွက် ရန်ပုံငွေရှာဖွေခြင်းနှင့် တုံ့ပြန်ရေးယန္တရားများကို အာမခံခြင်း။

သည်။ အထောက်အထားမဲ့သူများသည် ဖမ်းဆီးခံရမည်ကို စိုးရိမ်သောကြောင့် ၎င်းတို့၏ ကလေးမွေးဖွားမှုကို အာဏာပိုင်များထံ အသိပေးစာရင်းသွင်းမပေးကြခြင်းမျိုးလည်း ဖြစ်နိုင်ချေရှိသည်။

• သက်သေခံအထောက်အထားစာရွက်

2008 ခုနှစ်ကတည်းက ထိုင်းအစိုးရသည် အခြေခံလူ့အခွင့်အရေးများထဲမှ တစ်ခုဖြစ်သည့် ဥပဒေရှေ့မှောက်တွင် လူတစ်ဦးကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းဆိုင်ရာ နိယာမအရ အထောက်အထား မဲ့သူများ ပြဿနာကို ဖြေရှင်းနိုင်ရန် မျှော်လင့်လျက် အထောက်အထား မှတ်ပုံတင်ကတ်များ ထုတ်ပေးခြင်းနှင့် အထောက်အထားမဲ့သူများကို မှတ်ပုံတင်ခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ အထောက်အထား မှတ်ပုံတင်ကတ်များနှင့် အိမ်ထောင်စုစာရင်း ထုတ်ပေးခြင်းတို့ကို လုပ်ပေးနိုင်ရန် စံသတ်မှတ်ချက်များတွင် ဤအချက်တို့ ပါဝင်သည်။ 1. ထိုသူသည် မည်သည့်နိုင်ငံမှ မည်သူမည်ဝါဖြစ်ကြောင်း မည်သည့် အထောက်အထား မျှ မကိုင်ဆောင်ရပါ။ 2. ထိုသူတွင် ထိုင်းအစိုးရကထုတ်ပေးသော ဂဏန်း 13 လုံးမရှိပါ။ 3. ထိုင်းနိုင်ငံတွင် အချိန်အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ နေထိုင်ပြီးသူ ဖြစ်ရမည်။ အထက်ဖော်ပြပါ သတ်မှတ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီပါက၊ အထောက်အထားမဲ့သူများသည် “မှတ်ပုံတင်ထားသော နိုင်ငံမဲ့ပုဂ္ဂိုလ်” ကတ်ကို တောင်းဆိုနိုင်ပြီး နံပါတ် 0 အမျိုးအစား 00 (0-00) မှ စတင်သည့် ဂဏန်း 13 လုံး ကိုယ်ရေးကိုယ်တာနံပါတ်ကို လက်ခံရရှိနိုင်ပါသည်။⁶⁵ သို့သော်လည်း အဆိုပါ စာရွက်စာတမ်းများ ကိုင်ဆောင်ထားသူများသည် နေထိုင်ခွင့်မရှိသော တရားမဝင် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ၏ အဆင့်အတန်းတွင် ဆက်လက်ရှိနေ

⁶⁵ ကလေး၏မိဘ သို့မဟုတ် အုပ်ထိန်းသူများသည် မွေးစာရင်းကို သတင်းပို့ရန်တာဝန်ရှိသော်လည်း အရာရှိများသည် မွေးစာရင်းကို စာရင်းသွင်းပြီး ထုတ်ပေးရန် တာဝန်ရှိသည်။ မွေးစာရင်းအမျိုးအစားသည် ကလေးမွေးဖွားသည့်အခြေအနေနှင့် မိဘများ၏ အခြေအနေပေါ်တွင်မူတည်လိမ့်မည် ((နိုင်ငံသားမှတ်ပုံတင်အက်ဥပဒေ B.E.2534 ကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ထားသောမူ 3 B.E.2551 (2008) ပုဒ်မ 18 နှင့် 20 တို့အရ)။ ဥပမာ ထိုင်းနိုင်ငံသား မဟုတ်ဘဲ ယာယီနေထိုင်ခွင့် (နံပါတ် 7 နှင့်စသော အထောက်အထားကတ်ရှိသော) မိဘများတွင် မွေးဖွားသော ကလေးများ၏ မွေးစာရင်း၊ အထောက်အထားမဲ့ကလေးများ အတွက် 0-00 နှင့် ယာယီခိုလှုံရေးစခန်းများတွင် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ၏ကလေးများသည် 0-75 ဖြင့် စတင်မည်ဖြစ်သည်။

⁶⁶ 17 ဇန်နဝါရီ 2017 ရက်စွဲပါ MT 0309.1/V2 နှင့် 9 ဇွန် 2017 ရက်စွဲပါ MN 0309.1 V27

⁶⁷ မှတ်ပုံတင်ထားသော နိုင်ငံမဲ့သူ၏ ID ကတ် 0xxxx-00xxx-xxx။ အိမ်ထောင်စုစာရင်း TR အမျိုးအစားတွင်လည်း မှတ်ပုံတင်ရမည်။ 38A သည် နိုင်ငံမဲ့ သို့မဟုတ် အထောက်အထားမဲ့သူများ ပြဿနာကို ဖြေရှင်းရန်အတွက် 2008 ခုနှစ်တွင် အစိုးရမှ ရေးဆွဲထားသော စာရွက်စာတမ်း (The Civil Registration Act B.E.2534 (1992) ဒုတိယပြင်ဆင်ချက် B.E.2551 ပုဒ်မ 38 အပိုင်း 2) နှင့် 22 ဇန်နဝါရီ 2015 ရက်စွဲပါ ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန စာရွက်စာတမ်းအမှတ်၊ MT.0309.1/V3။

မည်ဖြစ်သည်။ သို့သော် အနည်းဆုံး ဖမ်းဆီးခံရမည် မဟုတ်ပေ။ ကတ်နှင့် အတူ ပါရှိလာသည့် အခြားအားသာချက်များမှာ အလုပ်လုပ်ကိုင်ခွင့်၊ ကျန်းမာရေးအာမခံရရှိခွင့်နှင့် ငါးနှစ်အကြာတွင် ထိုင်းနိုင်ငံတွင်ယာယီနေထိုင်ခွင့် တောင်းဆိုပိုင်ခွင့်တို့ ဖြစ်သည်။⁶⁸

• ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုရရှိရေး

လူအားလုံးသည် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုပေးသူများထံမှ ဆေး ဘက်ဆိုင်ရာအကူအညီများ ရပိုင်ခွင့်ရှိပြီး ယင်းအကူအညီတောင်းခံ မှုကို ငြင်းဆန်၍မရပါ။⁶⁹ သို့ရာတွင် လူနာများသည် ကုန်ကျစရိတ် အတွက် တာဝန်ရှိသောကြောင့် ဝန်ဆောင်မှုသည် အခမဲ့မဟုတ်ပါ။ လူနာ များ အကူအညီတောင်းခံနိုင်သည့် လူမှုဖူလုံရေးဌာနများ ဆေးရုံများ တွင် ရှိသော်လည်း ရံဖန်ရံခါတွင် ၎င်းတို့သည် လူနာများအား ကြွေးမြီ အသိအမှတ်ပြုသဘောတူညီချက်ကို လက်မှတ်ရေးထိုးရန် တွန်းအားပေးမည်ဖြစ်သည်။

• ဟန်ဂါးပေးကိစ္စအပေါ်

လက်ရှိတွင် နိုင်ငံမဲ့သူများ (အဖွဲ့ နံပါတ် 6 နှင့် နံပါတ် 7) နှင့် အထောက်အထားမရှိသောသူ၏ အထောက်အထားကတ် 0-89 နှင့် 0-00 ရှိသူများသည် ကျန်းမာရေးအာမခံ (တရားဝင်အခြေအနေနှင့် အခွင့်အရေး ရန်ပုံငွေအဖွဲ့) ရယူအသုံးပြုနိုင်မည်ဖြစ်သည်။⁷⁰ ထို့အပြင် အသက် ခုနစ်နှစ်အောက် ကလေးများသည် ကျန်းမာရေး အာမခံကို 365 ဘတ်နှင့် ဝယ်ယူခွင့် ရှိပြီး အသက် ခုနစ်နှစ်အထက် ကလေးများအတွက်မူ ဘတ် 2,200 ဖြစ်သွားမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ကျန်းမာရေးအာမခံရောင်းချမှုသည် ဆေးရုံတစ်ခုစီ၏ မူဝါဒအပေါ်တွင်မူတည် နေပြီး⁷¹ စာရွက်စာတမ်းမရှိသော ဒုက္ခသည်များအတွက် ကျန်းမာရေးအာမခံကို လက်လှမ်းမီမမီ ဆိုသည်ကို မေးခွန်းထုတ်နေရဆဲဖြစ်သည်။

⁶⁸ 2021 ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ 26ရက် နေ့စွဲဖြင့် အစိုးရအဖွဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်

⁶⁹ အမျိုးသားကျန်းမာရေးလုံခြုံရေးဥပဒေ B.E.2545 (2003) အခန်း 5

⁷⁰ 2013 ခုနှစ် မတ်လ 23 ရက် နေ့စွဲပါ အစိုးရအဖွဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်၊ 2015 ခုနှစ် ဧပြီလ 20 ရက် နေ့စွဲပါ အစိုးရအဖွဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်၊ 2020 ခုနှစ် မတ်လ 23 ရက် နေ့စွဲပါ အစိုးရအဖွဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်၊ 2020 ခုနှစ် စက်တင်ဘာ 22 ရက် နေ့စွဲပါ အစိုးရအဖွဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်၊ 2021 ခုနှစ် မတ်လ 30 ရက် နေ့စွဲပါ အစိုးရအဖွဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက်

• အာမခံရနိုင်ခွင့်

B.E. 2522 ထိုင်းလူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ 54 အပိုဒ် 3 တွင် အကျဉ်းသားများသည် အာမခံရရန် တောင်းဆိုနိုင်ပြီး သူတို့ ကိုယ်သူတို့ သတ်မှတ်ရက်အတိုင်း ဆိုင်ရာအရာရှိထံ သတင်းပို့ရမည် ဖြစ်သည်။⁷² သို့သော် လက်တွေ့တွင် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးရုံးတစ်ခုစီတွင် အာမခံပေးသည့်နေရာတွင် လုပ်ဆောင်ကြပုံ မတူညီကြကြောင်း သတိပြု မိသည်။ ထို့အပြင် မြန်မာဒုက္ခသည်တစ်ဦးထံမှ အာမခံလျှောက်ထားမှုကို ငြင်းပယ်ရန် လက်တွေ့ တွင် အလွန်အလားအလာရှိသည်။ အချို့ကိစ္စများတွင် အာမခံငွေသည် ဘတ် 50,000 ကုန်ကျနိုင် ပြီး ယင်းသည် ဒုက္ခသည်များအတွက် ဈေးကြီးသည်ဟု ယူဆပါသည်။⁷³

• အလုပ်လုပ်ပိုင်ခွင့်

ထိုင်းအစိုးရသည် အလုပ်အကိုင်အမျိုးအစားနှင့် သတ်မှတ်ဧရိယာ နှင့် ပတ်သက်သည့် မူဝါဒကို ထုတ်ပြန်ကြေညာပါက ထိုင်းနိုင်ငံသား မဟုတ်သောသူများလည်း အလုပ်လုပ်ကိုင်ခွင့်ပါမစ်ဖြင့် အလုပ်လုပ်နိုင် မည်ဖြစ်သည်။ ထိုင်းမဟုတ်သူများ အလုပ်လုပ်ကိုင်ခွင့်အတွက် အချက် နှစ်ချက်ရှိသည်။ IDC တွင် ထိန်းသိမ်းခံထားရသော ဒုက္ခသည်များ

⁷¹ နိုင်ငံခြားသားများအတွက် ကျန်းမာရေးစစ်ဆေးခြင်းနှင့် ကျန်းမာရေးအာမခံပေးခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာန က 2015 ခုနှစ် မတ်လ 30 ရက် နေ့စွဲဖြင့် ထုတ်ပြန်ကြေညာချက်

⁷² Darunee Paisarnpanichkul, The situation of access to health care for non-Thai nationals and recommendation, Songkla nakharin University Law Journal, Year 5 Vol.1 (July 0 December 2023) pg. 44-62. https://dhes.moph.go.th/?page_id=10300 တွင် ရှု

⁷³ ထိုင်းလူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးအက်ဥပဒေ B.E.2522 (1979) ပုဒ်မ 54 - ခွင့်ပြုချက်မရှိဘဲ နိုင်ငံတော်အတွင်း ဝင်ရောက်ခြင်း သို့မဟုတ် နေထိုင်ခြင်း သို့မဟုတ် သက်တမ်းကုန်ဆုံးသွားသော သို့မဟုတ် ခွင့်ပြုချက်ဖြင့် ရုပ်သိမ်းခြင်းခံရပါက တာဝန်ရှိသူများက နိုင်ငံတော်မှ ပြန်လည်ပို့ဆောင်နိုင်သည်။ အပိုဒ် 1 အရ နေရပ်ပြန်ပို့ရေးအတွက် စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုပြုလုပ်မည်ဆိုပါက ပုဒ်မ 19 နှင့် 20 ပါ ပြဋ္ဌာန်းချက် များကို လိုက်နာကျင့်သုံးရမည်။

နိုင်ငံတော်မှ နိုင်ငံခြားသားတစ်ဦးကို ပြည်ပနေရပ်ပြန်ပို့ဆောင်ရန် အမိန့်ထုတ်ပြန်သည့်အခါ နေရပ်ပြန်ရေးအခြေအနေကို စောင့်မျှော်နေ ချိန်တွင် ငွေကြေးကတိခံဝန်ချက် သို့မဟုတ် ငွေကြေးကတိခံဝန်ချက်နှင့် အာမခံချက်ပေးထားပြီး သတ်မှတ်ရက်၊ အချိန်နှင့် နေရာတွင် တာဝန်ရှိအရာရှိကို လာရောက်တွေ့ဆုံမည်ဆိုပါက နိုင်ငံခြားသားအား နေရာတခုတွင် နေထိုင်ခွင့်ပြုရန် အခွင့်အရေးရှိရမည်။ ကျွမ်းကျင် အရာရှိသည် အဆိုပါ နိုင်ငံခြားသားကို လိုအပ်သမျှ ကာလပတ်လုံး တစ်နေရာ၌ ထိန်းသိမ်းနိုင်သည်။ ထိန်းသိမ်းရေးစရိတ်များကို ထို နိုင်ငံခြားသားမှ ကျခံစေရမည်။

အပါအဝင် ယာယီစခန်းများတွင် နေထိုင်နေကြသော ဒုက္ခသည်များ။ ထိုင်းအစိုးရသည် အမျိုးသား လုံခြုံရေးနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းအပေါ် သက်ရောက်မှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားကာ ဒုက္ခသည်များ အတွက် ရရှိနိုင်သော အလုပ်အမျိုးအစားကို သတ်မှတ်ပေးမည်ဖြစ်သည်။ ဒုက္ခသည်များသည် B.E. 2560 နိုင်ငံခြားသားအလုပ်စီမံခန့်ခွဲရေး အရေးပေါ်အမိန့် ပုဒ်မ 63(1)-(2) အောက်တွင် အလုပ် လုပ်ခွင့်ကို တောင်းဆိုရမည်။⁷⁴ သို့သော်လည်း ဤဥပဒေကို တရားဝင်ပြဋ္ဌာန်းထားသော်လည်း မည် သည့်အခါကမျှ လက်တွေ့ကျင့်သုံးခဲ့ဖူးခြင်းမရှိကြောင်း မှတ်သားရပါသည်။

ယာယီစခန်းများတွင် နေထိုင်နေကြသည့် ဒုက္ခသည်များနှင့် ပတ်သက်၍ ၎င်းတို့၏ နိုင်ငံရေး သဘောထားများနှင့် ပတ်သက်၍ အမျိုးသားလုံခြုံရေးကောင်စီက စိုးရိမ်မှုများ ရှိနေသည်။ “ယာယီ ခိုလှုံရေးစခန်းတွေမှာ ဒုက္ခသည်တွေဟာ မြန်မာစစ်အစိုးရကို ဆန့်ကျင်သူတွေပါ။ တော်တော်ကြာ နေပြီဆိုပေမယ့် သူတို့ရဲ့ နိုင်ငံရေးအမြင်ကတော့ မရှင်းလင်းသေးပါဘူး။” ဟု အမျိုးသားလုံခြုံရေး ကောင်စီက တင်ပြခဲ့သည်။⁷⁵ အမျိုးသားလုံခြုံရေးကောင်စီကထောက်ပြသော အခြား စိတ်ဝင်စား

⁷⁴ နိုင်ငံခြားသားအလုပ်စီမံခန့်ခွဲရေး အရေးပေါ်အမိန့် B.E.2560 ဒုတိယပြင်ဆင်မှု B.E.2561 ပုဒ်မ 63။ အမျိုးသားလုံခြုံရေးနှင့် လူမှုရေး ဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍ စဉ်းစားပြီး ကော်မရှင်၏ အကြံပြုချက်ဖြင့် ဝန်ကြီးများကောင်စီက သတ်မှတ်ထားသည့် အမျိုးအစား အလိုက် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ရန်အတွက် အောက်ပါ ဝိသေသလက္ခဏာများရှိသော နိုင်ငံခြားသားသည် မှတ်ပုံတင်အရာရှိထံ ခွင့်ပြုချက် လျှောက်ထားနိုင်သည်။

(1) ပြည်နှင့်ဒဏ်ခံရခြင်း သို့မဟုတ် ပြည်နှင့်ဒဏ်ခံရခြင်းကို စောင့်မျှော်နေသည့် တစ်နေရာ၌ အလုပ်အကိုင်လုပ်ကိုင်ရန် သက်ညှာခွင့် ပြုခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေအရ ပြည်နှင့်ဒဏ်ခံရခြင်း

(2) လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေး ဥပဒေအရ နိုင်ငံတော်အတွင်း ခွင့်ပြုချက်မရှိဘဲ ဝင်ရောက်နေထိုင်သော်လည်း လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေး ဥပဒေအရ နိုင်ငံတော်မှ နှင်ထုတ်ခြင်းကို စောင့်ဆိုင်းရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ပုဒ်မ 63/2 အရ မဟုတ်သော ယာယီနေထိုင်ခွင့်ပြုထားခြင်း လုပ်ငန်းခွင့်ပြုမိန့် လျှောက်ထားခြင်းနှင့် အပိုဒ် 1 အရ အလုပ်လုပ်ကိုင်ခွင့် ထုတ်ပေးခြင်းတို့သည် ဝန်ကြီးဌာနစည်းမျဉ်းတွင် သတ်မှတ် ထားသည့် နည်းဥပဒေများ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် အခြေအနေများနှင့်အညီ ဖြစ်ရမည်။

အလုပ်ခွင့်ပြုချက်သည် နိုင်ငံအတွင်းနေထိုင်ရန် သက်ညှာသောခွင့်ပြုချက်နှင့် တူညီသော်လည်း ထုတ်ပြန်သည့်နေ့စွဲပြီး တစ်နှစ်အထိ သက်တမ်းရှိရမည်။ သက်တမ်းတိုးခြင်းသည် လိုအပ်သောအခြေခံအရ ဖြစ်သော်လည်း တစ်ကြိမ်လျှင် တစ်နှစ်ထက် မပိုစေရပါ။ မှတ်ပုံတင်အရာရှိသည် အလုပ်ပါမစ်ထုတ်ပေးပြီးနောက် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဥပဒေနှင့်အညီ တာဝန်ရှိအာဏာပိုင်များထံ အကြောင်းကြား ရမည်။

နှစ်စဉ် ဇန်နဝါရီလကုန်တွင် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဥပဒေနှင့်အညီ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဥပဒေပါ တာဝန်ရှိအရာရှိသည် ပြည်နှင့်ဒဏ်ခံရ ခြင်း သို့မဟုတ် ပြည်နှင့်ဒဏ်ခံရခြင်း၏ ရလဒ်များကို မှတ်ပုံတင်အရာရှိထံ အကြောင်းကြားရမည်။ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဥပဒေနှင့်အညီ ပြည်နှင့်ဒဏ်ခံရခြင်း သို့မဟုတ် ပြည်နှင့်ဒဏ်ခံရခြင်း သို့မဟုတ် အရည်အချင်းရှိအရာရှိထံမှ အကြောင်းကြားခြင်းမရှိပါက မှတ်ပုံတင် အရာရှိသည် နိုင်ငံခြားသားတောင်းဆိုသည့်အပိုဒ် 1 အရ အလုပ်လုပ်ကိုင်ခွင့်ကို သက်တမ်းတိုးခွင့်ရှိစေရမည်။ မှတ်ပုံတင်အရာရှိသည် အလုပ်ပါမစ်သက်တမ်းတိုးပြီးနောက် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဥပဒေအရ ကျွမ်းကျင်အရာရှိထံ အကြောင်းကြားရမည်။

⁷⁵ ရှေ့ကမှတ်စု 56။ အမျိုးသားလုံခြုံရေးကောင်စီ ဒုတိယအထွေထွေအတွင်းရေးမှူးနှင့် 2023 ခုနှစ် ဩဂုတ်လ 25 ရက်နေ့တွင် အမျိုးသား လုံခြုံရေးကောင်စီရုံး၌ ပြုလုပ်ခဲ့သော ပူးတွဲအစည်းအဝေး

ဖွယ်အချက်များမှာ “နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိနိုင်ခြင်း”⁷⁶ နှင့် “နေရပ်စွန့်ခွာသွားသူများ အလုပ်လုပ်ကိုင်ခွင့်ရပြီးသည်နှင့် နေရပ်ပြန်ရေးအတွက် ဖြစ်နိုင်ခြေစိန်ခေါ်မှုများ”⁷⁷ တို့ ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း “မူလနေရာမှ စွန့်ခွာထွက်ပြေးလာသူဒုက္ခသည်များကို ရွှေ့ပြောင်းလုပ်သားများအဖြစ် အပြင်သို့ ပြောင်းရွှေ့ခြင်းဖြင့် ယာယီစခန်းများကို ဖြည်းဖြည်းချင်း ပိတ်ပစ်ရန်ရှေ့ပြေးပရောဂျက် သို့မဟုတ် စံနမူနာရှိသင့်သည်”ဟုအမျိုးသားလုံခြုံရေးကောင်စီက အကြံပြုထားဆဲဖြစ်သည်။ ဒုက္ခသည်များ သည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ခဏတာ ပြန်လည်သွားရောက် နိုင်ကြပြီး ပြန်မလာခင် ထိုင်းနိုင်ငံတွင် အလုပ်လုပ်ရန် စာရွက်စာတမ်းရရှိရန် နယ်စပ်ကို ဖြတ်ကျော်ကြမည်ဖြစ်သည်။

ယေဘုယျအခြေအနေများတွင်ရှိနေသော မြို့ပြဒုက္ခသည်များ။ ထိုင်းအစိုးရမှ အလုပ်အမျိုးအစား (စီးပွားရေးလူမှုရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အကူအညီဖြစ်နိုင်မှုကို စဉ်းစားပြီး)ကို သတ်မှတ်ပေးပြီး အလုပ်လုပ်ကိုင်ခွင့် ပါမစ်ရရှိပြီးသည်နှင့် ၎င်းတို့သည် အလုပ်လုပ်နိုင်မည် ဖြစ်သည်။⁷⁸ ယခင်ကိစ္စများကဲ့သို့ပင် ထိုဥပဒေကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်း မရှိသေးပေ။

⁷⁶ အမျိုးသားလွှတ်တော်၊ အမျိုးသားလုံခြုံရေး၊ နယ်စပ်ရေးရာ၊ အမျိုးသားအဆင့် မဟာဗျူဟာနှင့် အမျိုးသား ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကော်မရှင်၊ ယာယီစခန်းကိုးခုတွင် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ ဖြစ်ပွားနေသည့် မြန်မာနိုင်ငံမှ ထွက်ပြေးလာမှု အခြေအနေ လေ့လာချက် အစီရင်ခံစာ၊ pg. 36.

⁷⁷ ရှေ့ကမှတ်စု 43၊ pg. 33

⁷⁸ နိုင်ငံခြားသားလုပ်ငန်းများ စီမံခန့်ခွဲရေး အရေးပေါ်အမိန့် B.E.2560 အမှတ် 2 B.E.2561

ပုဒ်မ 63/2 - လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေး ဥပဒေအရ ဝန်ကြီးသည် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဥပဒေနှင့်အညီ မည်သည့်နိုင်ငံခြားသားကိုမဆို လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဥပဒေနှင့်အညီ နိုင်ငံတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ခွင့်ပြုခြင်း သို့မဟုတ် လိုက်နာရန် မလိုအပ်သော နိုင်ငံခြားသား သို့မဟုတ် နိုင်ငံခြားသားအုပ်စုကို ကင်းလွတ်ခွင့်ပြုသည့်ကိစ္စ။ အစိုးရအဖွဲ့သည် မည်သည့်နိုင်ငံခြားသား သို့မဟုတ် နိုင်ငံခြားသားအုပ်စုမဆို ပုဒ်မ 63/1 တွင် သတ်မှတ်ထားသည့် လူမဟုတ်ကြောင်းနှင့် ၎င်းတို့သည် အလုပ်လုပ်ကိုင်ခွင့်ကို တောင်းခံနိုင်ကြောင်း အစိုးရအဖွဲ့က ဆုံးဖြတ်နိုင်သည်။ ဝန်ကြီးအဖွဲ့သည် စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အကျိုးပြုရန်အတွက် နိုင်ငံခြားသားများ လုပ်ဆောင်နိုင်သည့် အလုပ်အမျိုးအစားများကိုလည်း သတ်မှတ်ပေးနိုင်သည်။

အပိုဒ် 1 အရ အလုပ်လုပ်ကိုင်ခွင့် တောင်းခံခြင်းသည် ဝန်ကြီးဌာန စည်းမျဉ်းတွင် သတ်မှတ်ထားသည့် စံနှုန်းများနှင့် နည်းလမ်းများနှင့် အညီ ဖြစ်ရမည်။ ယင်းစည်းမျဉ်းသည် အလုပ်လုပ်ကိုင်ခွင့်ပါမစ်ပါ အခြေအနေများကို သတ်မှတ်ရန် ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်အား ခွင့်ပြုနိုင်သည်။ သို့သော် အလုပ်ပါမစ်သည် တောင်းဆိုထားသည့်ကာလအတွက် သက်တမ်းဖြစ်သော်လည်း အလုပ်ပါမစ်ထုတ်ပေးသည့်နေ့မှ နှစ်နှစ်ထက်မပိုစေရ။

• ထိုင်းနိုင်ငံသားဖြစ်ခွင့် ရရှိရေး

ထိုင်းနိုင်ငံတွင် မွေးဖွားသော်လည်း မိဘများ၏ ပုံမှန်မဟုတ်သော ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်မှု အခြေအနေကြောင့် ထိုင်းနိုင်ငံသားဖြစ်ခွင့်မရသေးသူများသည်⁷⁹ ထိုင်းနိုင်ငံတွင် မွေးဖွားသူဖြစ်သူ (မွေးဖွားရာနေရာ အထောက်အထားဖြင့်)နှင့် ဘွဲ့ရရှိပြီးသူဟူသည့် အရည်အချင်း စံနှုန်းများ ပြည့်မီလျှင် ထိုင်း နိုင်ငံသား လျှောက်လွှာကို တင်သွင်းနိုင်သည်။⁸⁰

• ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာ တရားစီရင်ရေးစနစ်ကို လက်လှမ်းမီခြင်း

ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခြင်းခံရပါက အစိုးရတာဝန်ရှိသူများသည် အထွေထွေဥပဒေတစ်ခုဖြစ်သည့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေမှ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခြင်းနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီ အရေးယူ ဆောင်ရွက်ရမည်။⁸¹ အထွေထွေဥပဒေအပြင် စုံစမ်းရေးအရာရှိထံ ပေးပို့ခြင်း

သို့မဟုတ် ပြန်လွှတ် ပေးခြင်းမပြုမချင်း ဒုက္ခသည်များ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်တစ်လျှောက် အသံနှင့် ဗီဒီယိုများကို အစိုးရအရာရှိက အဆက်မပြတ် မှတ်တမ်းတင်ရန် လိုအပ်သည်။⁸² တာဝန်ရှိသည့်ရုံးသည် အစိုးရရှေ့နေနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးဌာနသို့ ချက်ချင်းအကြောင်းကြားရမည်။ ဘန်ကောက်တွင် ဖမ်းဆီးခံရပါက တာဝန်ရှိအရာရှိမှ ခရိုင်အုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန၊ စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးနှင့် ဥပဒေရေးရာရုံး ညွှန်ကြားရေးမှူး သို့ အကြောင်းကြားရမည်။ အခြားပြည်နယ်များတွင် ဖမ်းဆီးခံရသည့်နေရာ၏ ခရိုင်မြို့တော်ဝန်ကိုအကြောင်းကြားရမည်။⁸³ တာဝန်ရှိအရာရှိသည်⁸⁴ အကျဉ်းသားနှင့် ၎င်းတို့၏ အကျိုးစီးပွားသက်ဆိုင်သည့်သူများ (ဆွေမျိုးများ၊ တရားဝင်ကိုယ်စားလှယ်များ၊ သို့မဟုတ် ကော်မတီ စသည်ဖြင့်)၏ အချက်အလက် များ အားလုံးကို ပြုစု

⁷⁹ ထိုင်း နိုင်ငံသားအက်ဥပဒေ BE.2508 (1965) Revision (No.2) BE.2535 (1992) (No. 4) BE. 2551 (2008) အခန်း 7 ပထမ အပိုဒ်

⁸⁰ ထိုင်း နိုင်ငံသားအက်ဥပဒေ BE.2508 (1965) Revision (No.2) BE.2535 (1992) (No. 4) BE. 2551 (2008) ပုဒ်မ 7 ဒုတိယ အပိုဒ်၊ 2016 ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ 7 ရက် နေ့စွဲပါ အစိုးရအဖွဲ့ ဆုံးဖြတ်ချက် နှင့် 16 ဖေဖော်ဝါရီ 2017 ရက်စွဲပါ ထိုင်းနိုင်ငံသားမဟုတ်သော မိဘနှစ်ပါးမှ ထိုင်းနိုင်ငံတွင်း မွေးဖွားသူများ ထိုင်းနိုင်ငံသားရရှိခြင်း နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပြည်ထဲရေး ဝန်ကြီးဌာန ၏ ကြေညာချက်

⁸¹ ထိုင်းရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးဥပဒေ ပုဒ်မ 83 နှင့် 84

⁸² ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုနှင့် အဓမ္မပျောက်ဆုံးစေခြင်းကို တားဆီးရေးနှင့် ရပ်ဆိုင်းရေးဥပဒေ B.E.2566 (2023) ပုဒ်မ 22 အပိုဒ် 1

⁸³ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုနှင့် အဓမ္မပျောက်ဆုံးစေခြင်းကို တားဆီးရေးနှင့် ရပ်ဆိုင်းရေးဥပဒေ B.E.2566 (2023) ပုဒ်မ 22

ထားရမည်ဖြစ်သည်။⁸⁵ အဆိုပါ ဆက်နွယ်နေသူများသည် အကျဉ်းသား၏ အချက်အလက်များကို တာဝန်ရှိသူများထံမှ ထုတ်ဖော် တောင်းဆိုပိုင်ခွင့်ရှိပြီး⁸⁶ တာဝန်ရှိသူများက ထုတ်ဖော်တောင်းဆိုမှုကို ပယ်ချပါက တရားရုံးသို့ တိုင်ကြားနိုင်သည်။⁸⁷

ထို့အပြင် လူကုန်ကူးခံရသူများကို အကာအကွယ်ပေးရေးနှင့် အတည်ပြုခြင်းနိယာမနှင့် အညီ အထူးသဖြင့် လူကုန်ကူးခံရသူသည် ကလေးဖြစ်လျှင် တာဝန်ရှိသူများက ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။⁸⁸

• ဒုက္ခသည်များကို ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခံနိုင်ရခြေရှိသော ထွက်ခွာလာရာ နိုင်ငံသို့ အတင်းအကျပ် ပြန်မပို့ရဟူသောအချက်

နိုင်ငံတော်ဥပဒေဖြစ်သည့် B.E. 2566 ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုနှင့် အတင်းအဓမ္မ လူပျောက်ဆုံးစေခြင်းကို တားဆီးရေးနှင့် ရပ်ဆိုင်းရေးဥပဒေ (2023) က အစိုးရအေဂျင်စီများနှင့် တာဝန်ရှိသူများက ရာဇဝတ်မှုကျူးဝန်သူတစ်ဦးကို ၎င်းတို့သည် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခြင်း၊ ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်ခြင်း၊ လူမဆန်စွာ၊ ယုတ်ညံ့သော ဆက်ဆံမှုခံရမည် သို့မဟုတ် အတင်းလူပျောက်ဆုံးစေခြင်းတို့ ခံရမည်ဟု ယုံကြည်ရန် ကျိုးကြောင်းဆီလျော်သော အကြောင်းပြချက်ရှိပါက ပြည်နှင့်ဒဏ်ပေးခြင်း သို့မဟုတ် လွှဲပြောင်းပေးအပ်ခြင်း မပြုရန် တားမြစ်ထားသည်။⁸⁹

⁸⁴ သက်ဆိုင်ရာ အချက်အလက်များတွင် အကျဉ်းသား၏ အထောက်အထား အချက်အလက် (အမည်၊ မျိုးရိုးအမည်၊ မွေးရာပါ အမှတ်အသား၊ ဖော်ပြချက်)၊ ဖမ်းဆီးခံရသည့် နေ့စွဲ၊ အချိန်နှင့် နေရာ၊ ဖမ်းဆီးသည့်အရာရှိများအကြောင်း အချက်အလက်များ၊ နောက်ဆုံးနေရာ (လွှဲပြောင်းမှုကိစ္စ)၊ ဖမ်းမိန့်နှင့် ဖမ်းရခြင်းအကြောင်း စသည်တို့ ပါဝင်နိုင်ပြီး ထိုအချက်များသာ ပါရမည်ဟု ကန့်သတ်ထားခြင်း မရှိပါ။ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုနှင့် အဓမ္မပျောက်ဆုံးစေခြင်းကို တားဆီးရေးနှင့် ရပ်ဆိုင်းရေးဥပဒေ B.E.2566 (2023) ပုဒ်မ 23

⁸⁵ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုနှင့် အဓမ္မပျောက်ဆုံးစေခြင်းကို တားဆီးရေးနှင့် ရပ်ဆိုင်းရေးဥပဒေ B.E.2566 (2023) ပုဒ်မ 14

⁸⁶ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုနှင့် အဓမ္မပျောက်ဆုံးစေခြင်းကို တားဆီးရေးနှင့် ရပ်ဆိုင်းရေးဥပဒေ B.E.2566 (2023) ပုဒ်မ 24 အပိုဒ် 1

⁸⁷ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုနှင့် အဓမ္မပျောက်ဆုံးစေခြင်းကို တားဆီးရေးနှင့် ရပ်ဆိုင်းရေးဥပဒေ B.E.2566 (2023) ပုဒ်မ 24 အပိုဒ် 2

⁸⁸ Nexus Institute၊ လူကုန်ကူးခံရသူ ခွဲခြားသတ်မှတ်ခြင်း၊ <https://nexusinstitute.net/wp-content/uploads/2022/03/PG1-Trafficking-Victim-Identification-Thai-1.pdf> တွင် ရှု သို့မဟုတ် Human Rights and Development Foundation နှင့် Save the Children၊ Law and Guideline of the Protection of foreign child victims of trafficking၊ 2023.

⁸⁹ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုနှင့် အဓမ္မပျောက်ဆုံးစေခြင်းကို တားဆီးရေးနှင့် ရပ်ဆိုင်းရေးဥပဒေ B.E.2566 (2023) ပုဒ်မ 13

• ထိုင်းဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေက ဒုက္ခသည်များ၏ အခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်ပြုပြီး ကာကွယ်လား။ ဘယ်လိုကာကွယ်လဲ။ ငြင်းခုံနေခြင်း ထက် သာလွန်အောင် လက်တွေ့ကြိုးစားရမည့်အချက်

ထိုင်းဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေက ဒုက္ခသည်များ၏ အခွင့်အရေးတွေကို အသိအမှတ်ပြုပြီး အကာအကွယ်ပေးလားဆိုသည်နှင့် ပတ်သက်ပြီး ကာလရှည်ကြာ ဆွေးနွေးငြင်းခုံမှုများ ရှိခဲ့သည်။ ထိုင်းနိုင်ငံသားမဟုတ်သူများသည် ထိုင်းဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ အခွင့်အရေးများ ပိုင်ဆိုင်ရရှိထားသူများ မဟုတ်ဟူသော အချက်ကို ထောက်ခံသော ဆင်ခြေတခုမှာ “အခန်း 3 - ထိုင်းနိုင်ငံသားများ၏အခွင့်အရေးနှင့် လွတ်လပ်မှု” တွင် သုံးသော အသုံးအနှုန်းဖြစ်သည်။⁹⁰ ⁹¹ ဤဆင်ခြေပေးမှုကို တုန့်ပြန်ရန်အတွက် နိုင်ငံသားမခွဲခြားဘဲ လူတိုင်း ရထိုက်သော အခွင့်အရေးများဖြစ်သည့် အခြေခံလူ့အခွင့်အရေးများထဲမှ တစ်ခုဖြစ်သည့် တရားမျှတသော တရားစီရင်မှုကို ရပိုင်ခွင့် (ပုဒ်မ 29)⁹² ကဲ့သို့သော အခွင့်အရေးများစွာရှိသည်။ ထို့အပြင် ထိုင်းဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေတွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ရပိုင်ခွင့်များသည် နိုင်ငံသားအခွင့်အရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေး နှစ်မျိုး

⁹⁰ ထိုင်းဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ B.E.2560 အခန်း III- ထိုင်းနိုင်ငံသားများ၏အခွင့်အရေးနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များ။ (ပုဒ်မ 25-49) ပုဒ်မ 29 - ပြစ်မှုတခု မြောက်ပြီး ယင်းပြစ်မှုအတွက် ပြစ်ဒဏ်ကို ၎င်းအချိန်တွင် အသက်ဝင်နေသော ဥပဒေက သတ်မှတ်ထားသည့် ပြစ်မှုမျိုးကို မကျူးလွန်လျှင် မည်သူမျှ ပြစ်ဒဏ်အတွက် အရေးယူခြင်း မခံစေရ။ ပြစ်မှုကျူးလွန်ချိန်တွင် အသက်ဝင်နေသော ဥပဒေက သတ်မှတ်ထားသည်ထက်ပိုသော ပြစ်ဒဏ်ကို ခံစားခွင့်မရှိစေရ။

⁹¹ Yut Sanguthai၊ ထိုင်းအခြေခံဥပဒေ (B.E.2511) ကို ဖော်ပြချက် အပိုင်းတစ်ခုစီ၏ စနစ်တကျ ရှင်းလင်းချက်နှင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၏ အကျဉ်းချုပ် ဖော်ပြချက်၊ pg.103။ အခန်း 3 နှင့် အခန်း 3 ပါ “ထိုင်းနိုင်ငံသားများ” ဟူသော စကားလုံးသည် နိုင်ငံခြားသားများမဟုတ်ဘဲ ထိုင်းနိုင်ငံသားကိုသာ ရည်ရွယ်ပြီး ရည်ညွှန်းခြင်းဖြစ်သည်ဟု သူက စောဒကတက်ခဲ့သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် နိုင်ငံတော်နှင့် နိုင်ငံခြားသားများ မဟုတ်ဘဲ နိုင်ငံသားများကြား ဆက်ဆံရေးကိုသာ အဆုံးအဖြတ်ပေးသည်။ နိုင်ငံသားမဟုတ်သူများ၏ ရပိုင်ခွင့်နှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များကို သေချာစေရန် ရည်ရွယ်ခဲ့ပါက ၎င်းသည် သီးခြားဖွင့်ဆိုလိမ့်မည်ဖြစ်သည်။

⁹² ထိုင်းဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ B.E.2560 (2017)

ပုဒ်မ 29 - ပြစ်မှုတခု မြောက်ပြီး ယင်းပြစ်မှုအတွက် ပြစ်ဒဏ်ကို ၎င်းအချိန်တွင် အသက်ဝင်နေသော ဥပဒေက သတ်မှတ်ထားသည့် ပြစ်မှုမျိုးကို မကျူးလွန်လျှင် မည်သူမျှ ပြစ်ဒဏ်အတွက် အရေးယူခြင်း မခံစေရ။ ပြစ်မှုကျူးလွန်ချိန်တွင် အသက်ဝင်နေသော ဥပဒေက သတ်မှတ်ထားသည်ထက်ပိုသော ပြစ်ဒဏ်ကို ခံစားခွင့်မရှိစေရ။

ရာဇဝတ်မှုတစ်ခုတွင် သံသယရှိသူ သို့မဟုတ် တရားခံအဖြစ် တရားရင်ဆိုင်နေသူ အဖြစ်မရှိဟု ယူဆရမည်ဖြစ်ပြီး ပြစ်မှုကျူးလွန်သူ တစ်ဦးအား ပြစ်မှုကျူးလွန်ကြောင်း ပြစ်မှုထင်ရှားစီရင်ခြင်း မခံရမီတွင် ထိုသူအား ပြစ်မှုကျူးလွန်သူအဖြစ် သတ်မှတ်ခြင်းမပြုရ။ သံသယရှိသူ သို့မဟုတ် တရားခံအဖြစ် တရားရင်ဆိုင်နေသူ တစ်ဦး ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်ခြင်းမှ ကာကွယ်ရန် လိုအပ်မှု ချုပ်နှောင်ခြင်း သို့မဟုတ် ထိန်းသိမ်းခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ရမည်။ ရာဇဝတ်မှုတစ်ခုတွင် လူတစ်ဦးသည် မိမိကိုယ်ကိုယ်မိမိ အပြစ်ရှိကြောင်း ထုတ်ဖော် ပြောဆိုရန် အတင်းအကျပ် ခိုင်းစေခြင်းမပြုရ။

သံသယရှိသူ သို့မဟုတ် တရားခံအဖြစ် တရားရင်ဆိုင်နေသူ တစ်ဦး၏ အာမခံလျှောက်ထားချက်ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် လက်ခံမည်ဖြစ်ပြီး အလွန်အကျွံ အာမခံပေးရန် မတောင်းဆိုရ။ အာမခံကို ငြင်းဆိုခြင်းသည် ဥပဒေအရ ပြဋ္ဌာန်းထားသည့်အတိုင်း ဖြစ်ရမည်။

လုံး ပါဝင်ကြောင်း အများအားဖြင့် သိရှိနားလည်ထားကြသည်။

သို့သော်လည်း ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအတွင်း ထိုင်းနိုင်ငံသား မဟုတ်သူများ၏ အခွင့်အရေးများ “ပါဝင်နေမှု” နှင့် ပတ်သက်ပြီး ငြင်းခုံနေမှုသည် လက်တွေ့တွင် ယင်းအငြင်းပွားမှုထက် ကျော်လွန်နေပြီဖြစ်သော ကျင့်ထုံးစံနှုန်းများ ရှိနေသည့်အတွက် သက်ဆိုင်မှုမရှိတော့ပေ။

ဤအခြေအတင်ကို အဆုံးသတ်နိုင်သည့် စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းသည့် ကိစ္စတစ်ခုရှိပါသည်။⁹³ COVID-19 ကပ်ရောဂါကြောင့် အာမခံထားသူများအတွက် ငွေကြေးအကူအညီနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ထိုင်းအစိုးရ၏ ကြေညာချက်ဖြစ်သည်။ “ပုဒ်မ 33၊ ငါတို့ အချင်းချင်း ချစ်ကြတယ်” လို့ အများအားဖြင့် သိကြသည်။ အဆိုပါပုဒ်မသည် ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများဖြစ်ကြသည့် အာမခံထားသူများအား အကျိုးမဝင်ကြောင်း သတိပြုရမည်ဖြစ်သည်။ ယင်းကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ “ထိုင်းဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ 27၊ အပိုဒ် 3 သည် လူမျိုးရေး ကွဲပြားမှုကြောင့် လူတစ်ဦးအပေါ် မတရား ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းကိုသာ တားမြစ်ထားသည်။ နိုင်ငံသားကွဲပြားမှုနှင့် မည်သည့်နည်းနှင့်မျှ သက်ဆိုင်ခြင်းမရှိ”ဟု အမျိုးသားစစ်ဆေးရေးအရာရှိချုပ်က မှတ်ချက်ပြုသည်။⁹⁴ ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများအား ထိုင်းဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပါ အခွင့်အရေးများ ကိုင်ဆောင်ထားသူများအဖြစ် အမျိုးသားစစ်ဆေးရေးအရာရှိချုပ်က အသိအမှတ်ပြုပြီး ၎င်းတို့ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်းဆိုင်ရာကိစ္စများနှင့် ပတ်သက်ပြီး အခိုင်အမာဆိုခြင်းဟု အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုနိုင်သည်။ ထို့အပြင် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို ဆုံးဖြတ်ရာတွင်လည်း ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ အခွင့်အရေးကိုင်ဆောင်သူများ၏ ရှုထောင့်ကို မလေ့လာဘဲ စီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာတရားရုံးချုပ်က စီရင်ချက်ချခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် စီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာတရားရုံးချုပ်က ထိုင်းဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ အခွင့်အရေးများ ကိုင်ဆောင်ထားသူများဟူသော အဆင့်အတန်းကို အသိအမှတ်ပြုကြောင်း

⁹³ 2011 ခုနှစ်တွင် ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ 90 နှင့် ထိုင်းဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ B.E.2550 ပုဒ်မ 26 နှင့် ပုဒ်မ 30 တို့ကို ဆန့်ကျင်၍ ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများအား တရားမဝင် ဖမ်းဆီးခဲ့သည့် ဖြစ်ရပ်တစ်ခုရှိသည်ဟု Immigration Bureau ကို ရာဇဝတ်တရားရုံးတွင် စွပ်စွဲခဲ့သည်။ ဖမ်းဆီးခြင်းသည် ဥပဒေကို ဆန့်ကျင်သည်ဟု တရားရုံးက ဆုံးဖြတ်ခဲ့သော်လည်း ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများသည် ထိုင်းဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေပါ အခွင့်အရေးများကို ကိုင်ဆောင်ထားခြင်း ရှိမရှိ ရှင်းရှင်းလင်းလင်း မဖော်ပြထားခဲ့ပေ။

⁹⁴ Human Rights and Development Foundation (HRDF)၊ သတင်းလွှာ၊ အမျိုးသားစစ်ဆေးရေးအရာရှိချုပ်မှ ထုတ်ပြန်သည့် စာတမ်းတွင် “ပုဒ်မ 33 ငါတို့အားလုံး အချင်းချင်း ချစ်ကြသည်”ဟူ၍ ခွဲခြားဆက်ဆံခြင်း မရှိဘဲ ထိုင်းဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ 27 ကိုလည်း ချိုးဖောက်ခြင်း မရှိပါ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေက နိုင်ငံသားမဟုတ်ဘဲ လူမျိုးရေးကို အခြေခံ၍ မတရားသော ခွဲခြားဆက်ဆံမှုကို တားထားခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ <https://hrdfoundation.org/?p=2642> တွင်ရှု။ အမျိုးသားစစ်ဆေးရေးအရာရှိချုပ်ရုံး၏ အမိန့်၊ တိုင်ကြားစာအမှတ် 1361/2564 နှင့် တိုင်ကြားစာအမှတ် 1615/2564

⁹⁵ အုပ်ချုပ်ရေးတရားရုံးချုပ်၏ တိုင်ကြားစာအမှတ် 1065/2565 အမိန့်အမှတ် 1326/2566

ကောက်ချက်မချနိုင်သေးပေ။ ထို့ကြောင့် ဤအကြောင်းအရာနှင့် ပတ်သက်၍ ဆက်လက်ရှင်းလင်းရန်အတွက် ဆွေးနွေးငြင်းခုံမှုကို ထိန်းသိမ်းထားရန် သတိပြုသင့်ပါသည်။^{၉၅}

2.2.5 ဒုက္ခသည်စိစစ်ရေးယန္တရား-ပဏာမစောင့်ကြည့်လေ့လာချက်လေးခု

“တတိယနိုင်ငံသို့ ပြန်လည်အခြေချရန် မျှော်လင့်နေသော ဒုက္ခသည်များနှင့် ရောနှောနေသော စီးပွားရေးအရ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ ရှိကြောင်း” ထိုင်းအစိုးရက သတိပြုမိသောကြောင့် 1975 ခုနှစ်တွင် ထိုင်းနိုင်ငံ၏ ပထမဆုံးသော ဒုက္ခသည်စိစစ်ရေးယန္တရားကို လာအိုမှလာသော အင်ဒိုချိုင်းနီးစ်ဒုက္ခသည်များအတွက် တည်ဆောက်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် ထိုင်းအစိုးရသည် တရားမဝင် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများကို အုပ်စုနှစ်စုခွဲရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် စိစစ်ရေးအစီအစဉ်တစ်ခုကို ဖော်ထုတ်ခဲ့သည်။ 1. စီးပွားရေးအရ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများ သို့မဟုတ် ၎င်းတို့၏နေရပ်နိုင်ငံသို့ ပြန်ပို့ခံရမည့် အစစ်မဟုတ်သော ဒုက္ခသည်များ။ 2. IDC တွင် ထိန်းသိမ်းခံပြီး တတိယနိုင်ငံသို့ ပြန်လည်အခြေချရန် စောင့်ဆိုင်းနေသော အစစ်အမှန် ဒုက္ခသည်များ။^{၉၆} ထိုင်းနိုင်ငံ အနောက်

^{၉၅} အုပ်ချုပ်ရေးတရားရုံးချုပ်၏ တိုင်ကြားစာအမှတ် 1065/2565 အမိန့်အမှတ် 1326/2566

^{၉၆} Sakda Orphong, Individual Study on the Origin of Lao Displaced Person and Nongkhai Province's Illegal Entrance Protection Measure, The National Defense College, (1985)၊ Khabatphai Burutphat ရှေ့မှတ်စု 1 တွင် ကိုးကားထား

ဘက်ခြမ်းတွင် ယာယီခိုလှုံရေးစခန်းများသို့ မလက်ခံမီ ဒုက္ခသည်များ၏ အခြေအနေကို ကြိုတင် စိစစ်ရန် လုပ်ငန်းစဉ်များ ရှိခဲ့သည်။

2019 ခုနှစ်တွင် ထိုင်းအစိုးရသည် B.E. 2534 နိုင်ငံတော်အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့စည်းမှုအက်ဥပဒေ ပုဒ်မ 11(8) အရ နိုင်ငံတော်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာပြီး ၎င်းတို့၏ မူရင်းနိုင်ငံသို့ ပြန်၍မရနိုင်သော နိုင်ငံခြားသားများကို စစ်ဆေးဆုံးဖြတ်ရန် ဝန်ကြီးချုပ်ရုံး၏ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း (B.E. 2562) ကို ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။⁹⁷ ဒုက္ခသည်များကို စိစစ်ရန် ယန္တရား တည်ထောင်ထားကြောင်း တိုက်ရိုက်ဖော်ပြ ခြင်း မရှိသော်လည်း အဆိုပါ စည်းမျဉ်းသည် “မိမိတို့၏ မူရင်းနိုင်ငံသို့ ပြန်လာသည့်အခါ နှိပ်စက် ညှဉ်းပန်းခံရမည်ကို အခြေအမြစ်ရှိရှိ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှုရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်များ” ကို စစ်ဆေးရန် ရည်ရွယ်သည်။ ဤစည်းမျဉ်းသည် ထိရောက်ပြီး ထိုင်းလူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် ဆီလျော်မှုရှိကာ ယနေ့ ခေတ် ကမ္ဘာ့ဖြစ်ရပ်များနှင့်လည်း လိုက်လျောညီထွေရှိမည့် အမျိုးသားစိစစ်ရေးယန္တရား (NSM) တခု ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် ဦးတည်စေမည်ဟု ယုံကြည်ရသည်။⁹⁸ ဤ NSM စည်းမျဉ်းသည် 2020 ခုနှစ် ဇွန်လ 22 ရက်နေ့တွင် တော်ဝင်ဂေဇက်⁹⁹တွင် ထုတ်ပြန်ပြီးနောက် ရက်ပေါင်း 180 အကြာ တွင် အသက်ဝင်မည်ဖြစ်သည်။ ယနေ့ထိတိုင် အကာအကွယ်ပေးသူ၏ တောင်းဆိုချက်အတွက် ယန္တရားအား မဖွင့်ရသေးပေ။

စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းနှင့် ကော်မတီ၏ ကြေညာချက်နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် သဘောထားမှတ်ချက် နှင့် စိုးရိမ်စရာ အချက် လေးချက်မှာ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

ပထမအချက်မှာ အချို့သော ဒုက္ခသည်အုပ်စုများသည် ယန္တရားတွင် ပါဝင်ခြင်းလည်းမရှိ ဖယ်ထုတ်ခြင်းလည်း မရှိ။

စည်းမျဉ်း၏နောက်ဆုံးမူကို မထုတ်မီတွင် အချို့သောဒုက္ခသည်အဖွဲ့များသည် NSM သို့ ဝင် ရောက်နိုင်မည်မဟုတ်ကြောင်း စိုးရိမ်မှုများရှိခဲ့သည်။ ဤဒုက္ခသည်အုပ်စုများတွင် “မြန်မာနိုင်ငံ

⁹⁷ 2019 ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာ 24 ရက်စွဲပါ အစိုးရအဖွဲ့ဆုံးဖြတ်ချက်နှင့် တော်ဝင်ပြန်တမ်းမှ 2019 ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာ 25 ရက်စွဲပါ ကြေညာချက်။ အဆိုပါ စည်းမျဉ်းသည် 2020 ခုနှစ်၊ ဇွန်လ 22 ရက်တွင် အသက်ဝင်ခဲ့ပြီး NSM ကော်မတီမှ ကြေညာချက် ခုနစ်စောင်ဖြင့် ထုတ်ပြန် ခဲ့သည်။

⁹⁸ ထိုင်းနိုင်ငံတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာပြီး ၎င်းတို့၏ မူလနိုင်ငံသို့ မပြန်နိုင်သော နိုင်ငံခြားသားများကို စစ်ဆေးခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဝန်ကြီးချုပ် ရုံး စည်းမျဉ်း၏ နိဒါန်း (B.E.2562)

⁹⁹ ထိုင်းနိုင်ငံတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာပြီး ၎င်းတို့၏ မူလနိုင်ငံသို့ မပြန်နိုင်သော နိုင်ငံခြားသားများကို စစ်ဆေးခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဝန်ကြီးချုပ် ရုံး စည်းမျဉ်း၏ နိဒါန်း (B.E.2562) ပုဒ်မ 2

မှ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခမှ ထွက်ပြေးလာသူများ၊ ရိုဟင်ဂျာ၊ ဝီဂါ၊ မြောက်ကိုးရီးယား ဒုက္ခသည်များပါဝင်ပြီး ၎င်းတို့သည် အမျိုးသားလုံခြုံရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များနှင့် ပတ်သက်နေသည့် တရားမဝင်ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများဟု ထင်မြင်နေထားကြသည့်အတွက် ဖြစ်သည်”။¹⁰⁰ စိုးရိမ်ရသော အခြေအနေတွင်ရှိသည်ဟု UNHCR မှ သတ်မှတ်ခံထားရသော အဆင့်အတန်း တွင်ရှိသည့် မြို့ပြဒုက္ခသည်များအတွက်သာ NSM ရရှိနိုင်မည်ဟု ကနဦးခန့်မှန်းချက် ရှိခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်း အရည်အချင်းပြည့်မီမှု စံနှုန်းများကို ကြေငြာပြီးသည့်အခါ အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် အခြားစာရွက်စာတမ်းအမျိုးအစားများကို ကိုင်ဆောင်ထားသော ဒုက္ခသည်များသည် တောင်းဆိုမှုပြုလုပ်ခြင်းမှ ဖယ်ထုတ်ခံရမည် သို့မဟုတ် အရည်အချင်းမပြည့်မီဟူ၍ ထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်။ ၎င်းတွင် ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားကတ်များ ကိုင်ဆောင်ထားသည့် ဒုက္ခသည်များ သို့မဟုတ် ယာယီစခန်းများတွင် နေထိုင်နေသော ဒုက္ခသည်များ ပါဝင်သည်။ (ကာကွယ်ပေးထားသောသူများ၏ တောင်းဆိုမှုအရ စိစစ်ရန် စည်းမျဉ်း၊ သတ်မှတ်ချက်နှင့် အရည်အချင်းများနှင့် ပတ်သက်သော NSM ကော်မတီ၏ ကြေညာချက်အမှတ် 2(2) နှင့် 3)။¹⁰¹

အဓိကအချက်မှာ NSM ၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခြင်းခံရမည်ကို အခြေအမြစ်ရှိရှိ ကြောက်ရွံ့ခြင်းကြောင့် ၎င်းတို့နေရပ်နိုင်ငံသို့ မပြန်နိုင်သူများ သို့မဟုတ် မပြန်လိုသူများ¹⁰²ကို စစ်ဆေးရန်ဖြစ်ပါက တောင်းဆိုချက်အတွက် စိစစ်ရန် အရည်အချင်းပြည့်မီမှုသည် ခိုင်လုံသော အချက်များနှင့် အတည်ပြုခြင်းအပေါ် အခြေခံသင့်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် အထက်ဖော်ပြပါ NSM ကော်မတီ၏ ကြေညာချက်သည် အမှန်တကယ် ဒုက္ခသည်များကို ယန္တရားမှ ဖယ်ထုတ်နိုင်သည်။

¹⁰⁰ တော်ဝင်ရဲတပ်ဖွဲ့၏ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဗျူရိုမှ အဆိုပါကိစ္စနှင့်ပတ်သက်ပြီး NSC က မေးသည့်အခါ ဤသို့ တုံ့ပြန်သည်။ “NSM ကော်မတီအဖွဲ့ဝင်များတွင် ကိုယ်စားပြု NSC အဖွဲ့ဝင်များ ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် သူ ဒါမှမဟုတ် သူမအနေနဲ့ ဒီလိုစိုးရိမ်မှုတွေကို ဖော်ထုတ်ပြီး လိုအပ်တဲ့အခါ ထည့်သွင်းစဉ်းစားဖို့ ကောင်စီကို ပြောဆိုကိုးကားနိုင်ပါတယ်။” NSC မှ ထိုသို့တုံ့ပြန်မှုကို ကန့်ကွက်ခြင်းမရှိသဖြင့် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဗျူရိုမှ ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခြင်းမပြုခဲ့ပေ။ အရေးပေါ် တည်းဖြတ်ရန် သို့မဟုတ် ပြန်လည်ပြင်ဆင်ရန် လိုအပ်သော အရေးကြီးသော ဥပဒေတစ်ရပ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ နိုင်ငံတော်ကောင်စီရုံး၏ စာရွက်စာတမ်းအမှတ် NR 0907/449 (မူကြမ်း - လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဥပဒေ (အမှတ် __) B.E.____ 2019 ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ 18 ရက်နေ့ ရက်စွဲပါ)

¹⁰¹ NSM ကော်မတီ၏ စည်းကမ်း၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့် အကာအကွယ်ပေးရေး ပုဂ္ဂိုလ်၏ အဆင့်အတန်း စိစစ်ခြင်းဆိုင်ရာ တောင်းဆိုချက်များနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ကြေငြာချက်။ 2023 ခုနှစ် မတ်လ 27 ရက် နေ့စွဲပါ တော်ဝင်ဂေဇက် No.140၊ special edition 72 D နံပါတ် 2(2) အထူးအစီအစဉ်အရ နိုင်ငံခြားသားမဟုတ်ပါ။ သို့မဟုတ် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ဖြေရှင်းချက် နံပါတ် 2(3) ထိုင်းအစိုးရမှ အထူးအစီအမံ သို့မဟုတ် ဖြေရှင်းချက်သတ်မှတ်ထားသည့် မြန်မာ၊ လာအို၊ ကမ္ဘောဒီးယား၊ သို့မဟုတ် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံသားများ ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများ မဟုတ်ပါ။

¹⁰² ထိုင်းနိုင်ငံတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာပြီး ၎င်းတို့၏ မူလနိုင်ငံသို့ မပြန်နိုင်သော နိုင်ငံခြားသားများကို စစ်ဆေးခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဝန်ကြီးချုပ်ရုံး စည်းမျဉ်း၏ နိဒါန်း (B.E.2562) ပုဒ်မ 3

ဒုတိယအချက်မှာ စိစစ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်သည် ယန္တရား၏ ရည်ရွယ်ချက်ကို ထင်ဟပ်ခြင်းမရှိပေ။

ထပ်မံရှင်းလင်းရန်အလို့ငှာ

• နိုင်ငံရေးနှင့် အမျိုးသားလုံခြုံရေးဆိုင်ရာများနှင့် ပတ်သက်ပြီး အချက်အလက်များ၊ စာရွက်စာတမ်းများ သို့မဟုတ် ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ အပြု အမူဆိုင်ရာ စစ်ဆေးရမည်ဆိုသော လိုအပ်ချက်¹⁰³သည် စဉ်းစားသည့် လုပ်ငန်း စဉ်၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခု ဖြစ်နေခြင်း။

အဆိုပါလိုအပ်ချက်များသည် NSM ၏စံသတ်မှတ်ချက်များကို လွန်ကဲစွာရှုပ်ထွေးစေကြောင်း ရှုမြင်နိုင်သည်။ ယင်း၏ ကနဦးရည်ရွယ်ချက်မှာ “ညှင်းပန်းနှိပ်စက်မှုခံရမည်ကို အခြေအမြစ်ရှိ ရှိ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမ္မရှိသောသူများ”¹⁰⁴ ကိုဖော်ထုတ်ရန်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံရေးနောက်ခံ စစ်ဆေးမှုသည် နိုင်ငံရေးဒုက္ခသည်များကို ဖယ်ထုတ်ခံရခြင်း သို့မဟုတ် အကာအကွယ်ပေးထားသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အဆင့်အတန်းအတွက် အရည်အချင်းမပြည့်မီဟု ယူဆခံရနိုင်ခြင်းစသော လေးလေးနက်နက် စိုးရိမ်မှု ဖြစ်ပေါ်လာစေနိုင်သည်။

¹⁰³ NSM ကော်မတီ၏ စည်းကမ်း၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့် အကာအကွယ်ပေးရေး ပုဂ္ဂိုလ်၏ အဆင့်အတန်း စိစစ်ခြင်းဆိုင်ရာ တောင်းဆိုချက်များနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ကြေငြာချက် ပုဒ်မ 6(2)

¹⁰⁴ 1951 ဒုက္ခသည်များ၏ အဆင့်အတန်းနှင့် သက်ဆိုင်သည့်စာချုပ် အပိုဒ် 1A နှင့် 1967 နောက်ဆက်တွဲစာချုပ်

• ထိုင်းနိုင်ငံအတွင်း ဝင်ရောက်နေထိုင်သည့် နိုင်ငံခြားသားများအတွက် တားမြစ်ထားသောရောဂါများ သတ်မှတ်ပေးသည့် ဝန်ကြီးဌာနစည်းမျဉ်းတွင် သတ်မှတ်ထားသည့် ရောဂါများ စစ်ဆေးရန်တောင်းဆိုသည့်သူ တွင် မရှိကြောင်း ပြသသည့် ဆေးလက်မှတ် တောင်းခံခြင်း (B.E.2020) ။ ဆေးလက်မှတ်သည် တောင်းဆိုမှုထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းလုပ်ငန်းစဉ် အတွက် လိုအပ်သော အထောက်အထားဖြစ်သည်။¹⁰⁵

ဤ ဝန်ကြီးဌာနအဆင့်စည်းမျဉ်းသည် တားမြစ်ထားသောရောဂါများရှိနေသော နိုင်ငံခြားသားများကို နိုင်ငံတွင်းသို့ဝင်ရောက်ခြင်းမှ စစ်ဆေးရန်အတွက် အသုံးပြုပါသည်။¹⁰⁶ သို့သော်လည်း ဒုက္ခသည်များသည် ထိုင်းနိုင်ငံတွင် နေထိုင်ပြီးသူများဖြစ်သည်။ တားမြစ်ထားသော ရောဂါများရှိပါက ဆေးကုသမှုခံယူစေသင့်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် အကာအကွယ်ပေးထားသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အဆင့်အတန်း သတ်မှတ်ခြင်းဆိုင်ရာ စိစစ်ရန် စည်းမျဉ်း၊ သတ်မှတ်ချက်နှင့် အရည်အချင်းများနှင့် ပတ်သက်သော NSM ကော်မတီ၏ ကြေညာချက်အောက်တွင်ရှိသော သတ်မှတ်ချက်ငါးခုစလုံးနှင့် ပြည့်မီသောအခါ မျိုးတွင် အဆိုပါရောဂါများရှိနေခြင်းကို အကြောင်းပြ၍ ချန်လှပ်ရန် မသုံးသင့်ပါ။

¹⁰⁵ NSM ကော်မတီ၏ စည်းကမ်း၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့် အကာအကွယ်ပေးရေး ပုဂ္ဂိုလ်၏ အဆင့်အတန်း စိစစ်ခြင်းဆိုင်ရာ တောင်းဆိုချက်များနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ကြေငြာချက် ပုဒ်မ 6(3)

¹⁰⁶ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးအက်ဥပဒေ B.E.2522 ပုဒ်မ 12(4) အရ စိတ်ကျန်းမာရေးမကောင်းသူ (စိတ်မနှံ့သူ) သို့မဟုတ် အချို့သော ရောဂါအခံရှိသူများ၊ ပုဒ်မ 44(2) အရ နိုင်ငံတွင်းသို့ ဝင်ရောက်နေထိုင်ခြင်းမပြုရန်ကို တားမြစ်ထားသည်။

• ဤလုပ်ထုံးလုပ်နည်းသည် အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဥပဒေနှင့် မညီညွတ်ပါ။

NSM စည်းမျဉ်းအရ အကာအကွယ်ပေးထားသော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး၏ အခြေအနေအပေါ် NSM ကော်မတီ၏ဆုံးဖြတ်ချက်သည် “နောက်ဆုံး” ဖြစ်ရမည် ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ထပ်မံရှင်းလင်းရမည်မှာ ကော်မတီသည် အကာအကွယ်ပေးထားသည့် ပုဂ္ဂိုလ် အဆင့်အတန်း အတွက် တင်ပြရန် တောင်းဆိုချက်ကို အဆိုပါပုဂ္ဂိုလ်သည် တောင်းဆိုချက်ကို တင်သွင်းရန် အရည်အချင်း မပြည့်မီဟု ကော်မတီက ပယ်ချပါက၊¹⁰⁷ တောင်းဆိုချက်တစ်ခုပြုလုပ်ရန် အရည်အချင်းပြည့်မီမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ငြင်းပယ်သည့်ဆုံးဖြတ်ချက်ကို အယူခံဝင်နိုင်ပြီး ထိုသို့သော အယူခံမှုဆုံးဖြတ်ချက်သည် “အပြီးသတ်” ဖြစ်ရမည်။¹⁰⁸ အကာအကွယ်ပေးထားသော ပုဂ္ဂိုလ်အဆင့်အတန်းကို ငြင်းပယ်ခြင်းဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်တွင်¹⁰⁹ အကာအကွယ်ပေးထားသော ပုဂ္ဂိုလ်အဆင့်အတန်းကို ပေးအပ်ခြင်းမပြုရန် ကော်မတီ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်သည် အတည်ဖြစ်သည်။¹¹⁰ (အကာအကွယ်ပေးထားသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အဆင့်အတန်းသတ်မှတ်ခြင်းဆိုင်ရာ စိစစ်ရန် စည်းမျဉ်း၊ သတ်မှတ်ချက်နှင့် အရည်အချင်းများနှင့် ပတ်သက်သော NSM ကော်မတီ၏ ကြေညာချက် ပုဒ်မ 9၊ စာပိုဒ် 2)

စဉ်းစားရန် အရေးကြီးသော အချက်တစ်ခုမှာ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအရ ကော်မတီဝင်များသည် အစိုးရအရာရှိများဖြစ်ပြီး¹¹¹ ကော်မတီ၏ အမိန့်များသည် တကယ့်လက်တွေ့တွင် အစိုးရစီမံအုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်မှုပင်ဖြစ်သည်။ လူတိုင်းနှင့် တဦးအကြား ဥပဒေကြောင်းအရ ဆက်နွှယ်မှုကို အခွင့်အာဏာရှိသော အစိုးရအရာရှိတဦးက ဖန်တီးခြင်းဖြစ်ပြီး လူ

¹⁰⁷ ထိုင်းနိုင်ငံတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာပြီး ၎င်းတို့၏ မူလနိုင်ငံသို့ မပြန်နိုင်သော နိုင်ငံခြားသားများကို စစ်ဆေးခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဝန်ကြီးချုပ်ရုံး စည်းမျဉ်း၏ နိဒါန်း (B.E.2562) ပုဒ်မ 16

¹⁰⁸ ထိုင်းနိုင်ငံတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာပြီး ၎င်းတို့၏ မူလနိုင်ငံသို့ မပြန်နိုင်သော နိုင်ငံခြားသားများကို စစ်ဆေးခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဝန်ကြီးချုပ်ရုံး စည်းမျဉ်း၏ နိဒါန်း (B.E.2562) ပုဒ်မ 17 နောက်ဆုံးစာပိုဒ်

¹⁰⁹ ထိုင်းနိုင်ငံတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာပြီး ၎င်းတို့၏ မူလနိုင်ငံသို့ မပြန်နိုင်သော နိုင်ငံခြားသားများကို စစ်ဆေးခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဝန်ကြီးချုပ်ရုံး စည်းမျဉ်း၏ နိဒါန်း (B.E.2562) ပုဒ်မ 20 စာပိုဒ် 2(1)

¹¹⁰ ထိုင်းနိုင်ငံတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာပြီး ၎င်းတို့၏ မူလနိုင်ငံသို့ မပြန်နိုင်သော နိုင်ငံခြားသားများကို စစ်ဆေးခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဝန်ကြီးချုပ်ရုံး စည်းမျဉ်း၏ နိဒါန်း (B.E.2562) ပုဒ်မ 20 နောက်ဆုံးစာပိုဒ်

¹¹¹ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာတရားရုံးများနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးတရားရုံးများ တည်ထောင်ခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေ လုပ်ထုံးလုပ်နည်း B.E.2542 (1999) ပုဒ်မ 3- အစိုးရအရာရှိဆိုသည်မှာ-

(၂) အုပ်ချုပ်ရေးအေဂျင်စီ သို့မဟုတ် ပြည်နယ်တစ်ခု၏ ကြီးကြပ်မှု သို့မဟုတ် ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှုအောက်တွင်ရှိသူ၊

(၁) သို့မဟုတ် (၂) အောက်အရာရှိ၊

တဦး၏ ရပိုင်ခွင့်နှင့် တာဝန်ကို အပြောင်းအလဲလုပ်ခြင်း၊ လွှဲပြောင်းခြင်း၊ ထိန်းသိမ်းထားခြင်းနှင့် ကန့်သတ်ချုပ်ချယ်ခြင်းတို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်။¹¹² ထို့ကြောင့် NSM စည်းမျဉ်းတွင် ရေးသားထားသော “နောက်ဆုံး”ဟူသော စကားလုံးနှင့် ၎င်း၏ ကော်မတီ၏ ကြေညာချက်သည် ယင်းအမိန့်ကို ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် အုပ်ချုပ်ရေးမဏ္ဍိုင်တွင် ၎င်းထက်မြင့်သောအာဏာပိုင်များ မရှိသောကြောင့် အုပ်ချုပ်ရေးအသုံးအနှုန်းတွင် အပြီးသတ်အဖြစ် သတ်မှတ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ရာဇဝတ်တရားစီရင်ရေးစနစ်သည် အထက်ပါ အုပ်ချုပ်စီမံခန့်ခွဲမှုလုပ်ဆောင်ခြင်း၏ တရားဝင်မှုကို ပြန်လည်သုံးသပ်စေရန်အတွက်¹¹³ အုပ်ချုပ်ရေးအပိုင်းအတွင်းရှိ အယူခံမှုလုပ်ငန်းစဉ်ကို မဆောင်ရွက်ဘဲ လူတစ်ဦးချင်းက အမှုကို တရားရုံးသို့ တင်သွင်းနိုင်သည်။¹¹⁴ ဤတရားစီရင်ရေးအခွင့်အရေးကို ကျင့်သုံးခြင်းကို အုပ်ချုပ်ရေးတရားရုံးများ၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ထိုင်းဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ 197 နှင့် B.E. 2542 အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာတရားရုံးများထူထောင်ရေးနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးတရားရုံးများလုပ်ထုံး အက်ဥပဒေ (1999) ပုဒ်မ 9(1)တို့က အသိအမှတ်ပြုထားသည်။ သို့သော်လည်း ယင်းအခွင့်အရေးများကို ကျင့်သုံးခြင်းသည် လူ့ဂုဏ်သိက္ခာနှင့်ဆိုင်သည့် ထိုင်းဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပုဒ်မ 4၊ UDHR အပိုဒ် 7 နှင့် ICCPR အပိုဒ် 26 တို့နှင့် မကိုက်ညီပါ။

• NSM ကော်မတီသည် အကာအကွယ် ပေးထားသော ပုဂ္ဂိုလ်အဆင့်အတန်းကို ငြင်းပယ်ရန် ဆုံးဖြတ်ချက်နှင့် ပတ်သက်သော အချက်အလက်သည် “လူအများသိအောင်ထုတ်ပြရမည်ဆိုသောအချက်နှင့် သက်ဆိုင်မှုမရှိ” ဟု ဆိုသည်။¹¹⁵

ဤကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးစရာ အချက်သုံးချက် ရှိသည်။

(1) ၎င်း၏ အာဏာစိုးပိုင်မှုကို ချမှတ်ရန်အတွက် NSM ကော်မတီသည် NSM စည်းမျဉ်းဘောင်ကို ကျော်လွန်သည့်နည်းဖြင့် ၎င်း၏အာဏာကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ကျင့်သုံးခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ဤကိစ္စနှင့် ပတ်သက်၍ ကော်မတီ၏ ပါဝါ၏ တရားဝင်မှုအား မေးခွန်းထုတ်ရန် အရေးကြီးပါသည်။ ထို့အပြင် ဤစည်းမျဉ်းသည် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်အောက်

¹¹² အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာလုပ်ထုံးလုပ်နည်းဥပဒေ B.E.2539 (1996) အခန်း 5

¹¹³ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဆိုင်ရာ ကော်မတီ၏ သဘောထား အမှတ် 684/2545 N.3 ကို ကြည့်ပါ

¹¹⁴ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းဆိုင်ရာ ကော်မတီ၏ သဘောထား အမှတ် 836/2546

¹¹⁵ NSM ကော်မတီ၏ စည်းကမ်း၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့် အကာအကွယ်ပေးရေး ပုဂ္ဂိုလ်၏ အဆင့်အတန်း စိစစ်ခြင်းဆိုင်ရာ တောင်းဆိုချက်များနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ကြေငြာချက် အမှတ် 9

တွင် “ဆိုင်ရာဥပဒေ” ဖြစ်သောကြောင့်¹¹⁶ ထိုကဲ့သို့ သီးခြားဥပဒေဖြင့် အုပ်ချုပ်ခြင်းသည် တရားဝင်မှု ရှိ မရှိ နှင့် ဥပဒေမရှိလျှင် အာဏာမရှိဟူသော နိယာမတို့ကို စုံစမ်းစစ်ဆေးရန် လိုအပ်ပါသည်။

(2) ကိုယ်ရေးကိုယ်တာအချက်အလက်ကာကွယ်ရေးဥပဒေ (PDPA) အရ “ထုတ်ဖော်ခွင့်မရှိသောအချက်အလက်များ” ကို ကိုးကားခြင်းသည် ဥပဒေအရ တာဝန်ခံရမည်ဟူသောအချက်ကို ရှောင်ရှားရန် ဥပဒေကို အလွဲသုံးစားပြုမှုဟု ယူဆနိုင်သည်။ ထိုင်းနိုင်ငံသားများနှင့်မတူဘဲ နိုင်ငံခြားသားများသည်¹¹⁷ သတင်းအချက်အလက် ထုတ်ဖော်ခြင်းဆိုင်ရာ ငြင်းဆိုမှုကို သတင်းအချက်အလက်ထုတ်ဖော်ရေးကော်မတီထံ အယူခံဝင်နိုင်မည် မဟုတ်ကြောင်း NSM ကော်မတီက ကောင်းစွာသိရှိထားသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံ၏ တရားဝင်သတင်းအချက်အလက်ဥပဒေတွင် နိုင်ငံခြားသားတစ်ဦးသည် မည်သို့သော တရားဝင်သတင်းအချက်အလက်များကို တောင်းယူရရှိနိုင်သည်ကို ကန့်သတ်သတ်မှတ်ထားပြီး ၎င်းကို ဝန်ကြီးဌာနဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများတွင် တင်းကြပ်ကျပ်သတ်မှတ်ထားသည်။¹¹⁸ သို့သော်လည်း နိုင်ငံခြားသားများ လက်လှမ်းမီနိုင်သော တရားဝင်သတင်းအချက်အလက်များနှင့် မည်ကဲ့သို့ တောင်းယူရရှိနိုင်ခွင့်နှင့် ပတ်သက်သည့် ဝန်ကြီးဌာနဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်း တစ်စုံတစ်ရာ မရှိသေးပါ။¹¹⁹

¹¹⁶ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာလုပ်ထုံးလုပ်နည်းဥပဒေ B.E.2539(1996) အခန်း 5

ဆိုင်ရာဥပဒေ ဆိုသည်မှာ တော်ဝင်အမိန့်စာ၊ ဝန်ကြီးများဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်း၊ ဝန်ကြီးဌာနတစ်ရပ်ရပ်၏ အမိန့်ကြော်ငြာစာ၊ ဒေသန္တရအစိုးရ၏ နည်းဥပဒေ၊ စည်းမျဉ်း သို့မဟုတ် သီးခြားကိစ္စရပ် သို့မဟုတ် ပုဂ္ဂိုလ်အား ဖြေရှင်းခြင်းမပြုဘဲ အထွေထွေအသုံးပြုနိုင်သော အခြားပြဋ္ဌာန်းချက်များ။

¹¹⁷ တရားဝင်သတင်းအချက်အလက်အက်ဥပဒေ B.E.2540 (1997) ပုဒ်မ 18

(3) အစိုးရစီမံအုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်မှုတစ်ခုဖြစ်သည့် NSM ကော်မတီ၏ “ဆုံးဖြတ်ချက်” မှန်သမျှကို စီမံခန့်ခွဲရေးဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ရမည် ဟူသော ယေဘုယျမူတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ တစ်နည်းဆိုရသော် စာဖြင့်ရေးသားထားသော အစိုးရစီမံ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်မှုတစ်ခုတွင် အကြောင်းပြချက် ပါရှိရမည်ဖြစ်ပြီး ထိုအကြောင်းပြ ချက်သည် အကြောင်းအရာအချက်အလက်များ၊ ရည်ညွှန်း ထားသော တရားဥပဒေဆိုင်ရာ အခြေခံ အကြောင်းတရားနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ချမှတ်ခြင်း အတွက် အကျိုးအကြောင်းတို့ ပါဝင်ရမည်။¹²⁰ NSM စည်းမျဉ်းကို “မူလဥပဒေ” ဖြစ်သည့် B.E. 2534 နိုင်ငံအုပ်ချုပ်ရေးဥပဒေ (1991) အရ ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဤအက်ဥပဒေ အောက်တင် မည်သည့် လုပ်ဆောင်ချက်မဆို “ယခုအချိန် အထိ ဤအက်ဥပဒေ သို့မဟုတ် အခြားဥပဒေများနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက် သို့မဟုတ် ကွဲလွဲခြင်းမရှိ ရပါ”။¹²¹ ထို့ကြောင့် အစိုးရစီမံအုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်မှုသည် အနည်းဆုံး စာဖြင့် ရေးသား

¹¹⁸ တရားဝင်သတင်းအချက်အလက်အက်ဥပဒေ B.E.2540 (1997) ပုဒ်မ 9

ပုဒ်မ 14 နှင့် ပုဒ်မ 15 တို့အရ ပြည်နယ်အကျယ်တဝှမ်းတွင် ဘုတ်အဖွဲ့မှသတ်မှတ်ထားသော စည်းမျဉ်းများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ နှင့်အညီ အများပြည်သူစစ်ဆေးခြင်းအတွက် အနည်းဆုံး အောက်ပါ တရားဝင် အချက်အလက် များကို ရရှိစေရမည်။

(1) သဘောထားကွဲလွဲမှုနှင့် ယင်းနှင့်သက်ဆိုင်သော အမိန့်တစ်ရပ်အပါအဝင် ပုဂ္ဂလိကတစ်ဦးချင်းစီအပေါ် တိုက်ရိုက်သက်ရောက်မှုရှိ သော ထည့်သွင်းစဉ်းစားမှု သို့မဟုတ် ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခု

(2) ပုဒ်မ 7(4) အရ အစိုးရပြန်တမ်းတွင် ထုတ်ပြန်ရန် လိုအပ်ချက်၏ ဘောင်အတွင်း မကျရောက်သော မူဝါဒ သို့မဟုတ် အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်ဆိုချက်

ပုဒ်မ 14 သို့မဟုတ် ပုဒ်မ 15 အရ အများပြည်သူကြည့်ရှုစစ်ဆေးခြင်းအတွက် ရရှိနိုင်သော အချက်အလက်များ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကို ပုဒ်မ 14 သို့မဟုတ် ပုဒ်မ 15 အရ ထုတ်ဖော်ခြင်းမပြုရန် တားမြစ်ထားပါက ယင်းအချက်အလက်များ၏ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းကို ထုတ်ဖော် ခြင်းမပြုရန် အခြားနည်းများဖြင့် ဖျက်ပစ်ခြင်း၊ ချန်လှပ်ခြင်း သို့မဟုတ် အကျိုးသက်ရောက်စေရမည်။

သက်ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်ကို စိတ်ဝင်စားသည်ဖြစ်စေ စိတ်မဝင်စားသည်ဖြစ်စေ အပိုဒ် 1 အရ အချက်အလက်၏ မိတ္တူ သို့မဟုတ် အသိအမှတ်ပြု မိတ္တူကို စစ်ဆေးရန် သို့မဟုတ် ရယူပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ သင့်လျော်သောအခြေအနေတွင်၊ နိုင်ငံတော်အကျင့်စီသည် ဘုတ်အဖွဲ့၏ခွင့်ပြုချက် ဖြင့် အခကြေးငွေကောက်ခံခြင်းဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းများကို ချမှတ်နိုင်သည်။ ဤရည်ရွယ်ချက်အတွက်၊ သီးခြားဥပဒေက အခြားနည်းဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းထားခြင်းမရှိပါက ဝင်ငွေနည်းသူများအား ပေးသည့် လိုက်လျောမှုပေးခြင်းကိုလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်။

ဤပုဒ်မအရ နိုင်ငံခြားသားသည် ခံစားခွင့်ရှိသည့် အတိုင်းအတာကို ဝန်ကြီးဌာနစည်းမျဉ်းဖြင့် ပြဋ္ဌာန်းရမည်။ ပုဒ်မ 10

¹¹⁹ HRDF သည် ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများ တောင်းဆိုထားသည့် အချက်အလက်များကို ငြင်းဆိုရန် အလုပ်သမားရေးရာ ဆက်စပ်ရုံး၏ အမိန့်ထုတ်ပြန်ချက်နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အချက်အလက် ထုတ်ဖော်ရေးခုံရုံးသို့ အယူခံဝင်ရာတွင် ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများကို ကူညီ ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ဖူးသည်။ ပုဒ်မ 9 အပိုဒ် 4 အရ နိုင်ငံခြားသားတစ်ဦးမှ ကျင့်သုံးပိုင်ခွင့်ရှိသည့် ဝန်ကြီးဌာနဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းဥပဒေ မရှိ သေးသောကြောင့် ယင်းတောင်းဆိုချက်ကို ငြင်းဆိုထားသည့် အမိန့်သည် တရားဥပဒေနှင့် တရားဝင်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံခြားသားများတွက် တရားဝင်သတင်းအချက်အလက်ထုတ်ဖော်ရန် တောင်းဆိုပိုင်ခွင့် မရှိသေးပေ။

¹²⁰ အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာလုပ်ထုံးလုပ်နည်းဥပဒေ B.E.2539 (1996) အခန်း 37

¹²¹ နိုင်ငံတော် အုပ်ချုပ်ရေးဥပဒေ B.E.2534 ပုဒ်မ 11(8)

ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပြီး အကြောင်းအရာ အချက်အလက်များ၊ ရည်ညွှန်းထားသော တရားဥပဒေ ဆိုင်ရာ အခြေခံအကြောင်းတရားနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ကို ချမှတ်ခြင်းအတွက် အကျိုးအကြောင်းတို့ ပါဝင်ရမည်။¹²²

တတိယအချက်မှာ သတိပြုစရာအချက်များသည် ကာကွယ်ခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ရှုထောင့်များနှင့် သက်ဆိုင်သည်။

ဒုက္ခသည်တစ်ဦးအား အကာအကွယ်ပေးရမည့်သူအဖြစ် အသိအမှတ်ပြုခံရပြီးသည်နှင့် ၎င်းတို့အား အောက်ပါအတိုင်း ရပိုင်ခွင့် လေးခု ရရှိစေမည်ဟု စိစစ်ရေးယန္တရားက ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။ (၁) မူလနေရပ်သို့ အတင်းအကျပ် ပြန်ပို့မခံရခွင့်နှင့် မိမိဆန္ဒအလျောက် နေရပ်ပြန်ခြင်း သို့မဟုတ် တတိယနိုင်ငံတွင်ပြန်လည်နေရာချထားရေးကိစ္စများတွင် အကူအညီရပိုင်ခွင့်¹²³ (၂) အထူးအခြေအနေများတွင် ထိုင်းနိုင်ငံတွင် ယာယီနေထိုင်ရန် ထောက်ပံ့ကြေး၊¹²⁴ (၃) ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုရရှိရေး၊¹²⁵ (၄) ကလေးများအတွက် ပညာသင်ကြားခွင့်။¹²⁶ အကာအကွယ်ပေးထားသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များအား အကာအကွယ်ပေးခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ အဓိက လေ့လာတွေ့ရှိချက်များစွာ ရှိပါသည်။

- လူတစ်ဦးအား ထိုင်းနိုင်ငံတွင် အကာအကွယ်ပေးထားသော ပုဂ္ဂိုလ်အဆင့်အတန်းနှင့် ယာယီနေထိုင်ခွင့်ပြုပြီးသည်နှင့် B.E. 2534 နိုင်ငံသားမှတ်ပုံတင်အက်ဥပဒေကို B.E. 2551 တွင် ဒုတိယပြင်ဆင်မှု ပုဒ်မ 38 အပိုဒ် 2 အရ သက်သေခံအထောက်အထားစာရွက်စာတမ်းများနှင့် အိမ်ထောင်စုစာရင်း ထုတ်ပေးရပါမည်။

- အကာအကွယ်ပေးထားသော ပုဂ္ဂိုလ်အဆင့်အတန်းရှိသော ကလေးများအတွက် ပညာသင်ကြားခွင့်ဆိုင်ရာ ရှင်းလင်းပြတ်သားသော ရှင်းလင်းချက်မရှိပါ။

¹²² အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာလုပ်ထုံးလုပ်နည်းဥပဒေ B.E.2539 (1996) အခန်း 37

¹²³ ထိုင်းနိုင်ငံတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာပြီး ၎င်းတို့၏ မူလနိုင်ငံသို့ မပြန်နိုင်သော နိုင်ငံခြားသားများကို စစ်ဆေးခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဝန်ကြီးချုပ်ရုံး စည်းမျဉ်း၏ နိဒါန်း (B.E.2562) ပုဒ်မ 25(1)

¹²⁴ ထိုင်းနိုင်ငံတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာပြီး ၎င်းတို့၏ မူလနိုင်ငံသို့ မပြန်နိုင်သော နိုင်ငံခြားသားများကို စစ်ဆေးခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဝန်ကြီးချုပ်ရုံး စည်းမျဉ်း၏ နိဒါန်း (B.E.2562) ပုဒ်မ 25(2)

¹²⁵ ထိုင်းနိုင်ငံတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာပြီး ၎င်းတို့၏ မူလနိုင်ငံသို့ မပြန်နိုင်သော နိုင်ငံခြားသားများကို စစ်ဆေးခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဝန်ကြီးချုပ်ရုံး စည်းမျဉ်း၏ နိဒါန်း (B.E.2562) ပုဒ်မ 25(3)

¹²⁶ ထိုင်းနိုင်ငံတွင်းသို့ ဝင်ရောက်လာပြီး ၎င်းတို့၏ မူလနိုင်ငံသို့ မပြန်နိုင်သော နိုင်ငံခြားသားများကို စစ်ဆေးခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ဝန်ကြီးချုပ်ရုံး စည်းမျဉ်း၏ နိဒါန်း (B.E.2562) ပုဒ်မ 25(4)

- ထိုင်းအစိုးရအနေဖြင့် ယင်းအာမခံအတွက် သင့်လျော်သော ကုန်ကျစရိတ်ကို သတ်မှတ်ခြင်းဖြင့် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေး အာမခံ လက်လှမ်းမီရေးကိစ္စကို ထည့်သွင်း စဉ်းစား သင့်သည့် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု လက်လှမ်းမီမှုနှင့် ပတ်သက်၍ ရှင်းလင်း ပြတ်သားသော ရှင်းလင်းချက်မရှိပါ။

- NSM စည်းမျဉ်း၏ ပုဒ်မ 20 အရ ကော်မတီသည် အကာအကွယ်ပေးထားသော ပုဂ္ဂိုလ် အဆင့်အတန်းကို ငြင်းပယ်ပါက စိစစ်မှုအောက်ရှိ ပုဂ္ဂိုလ်အား လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးနှင့် အခြား သက်ဆိုင်ရာဥပဒေများနှင့်အညီ ဥပဒေအရ အရေးယူဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်ရှိသူများထံ လွှဲအပ်ရမည်။¹²⁷ B.E. 2566 ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုနှင့် အတင်းအဓမ္မ လူပျောက်ဆုံးစေခြင်းကို တားဆီးရေးနှင့် ရပ်ဆိုင်းရေးဥပဒေ (2023) ပုဒ်မ 13၊ ဒုက္ခသည်များကို ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက် ခံနိုင်ရခြေရှိသော ထွက်ခွာလာရာ နိုင်ငံသို့ အတင်းအကျပ် ပြန်မပို့ရဟူသောမူ ICCPR အပိုဒ် 7 နှင့် CAT အပိုဒ် 3 တို့ကို အလေးမူ၍ အာဏာရှိသော အရာရှိများက တရားစီရင်ရေးကို ကျင့်သုံးရန် စဉ်းစားသင့်သည်။

¹²⁷ နိုင်ငံခြားသားများအတွက် ကျန်းမာရေးစစ်ဆေးခြင်းနှင့် ကျန်းမာရေးအာမခံနှင့် ပတ်သက်၍ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေး ဝန်ကြီးဌာန၏ ထုတ်ပြန်ချက် B.E.2559 (2015)

နောက်ဆုံးအချက်မှာ NSM ကော်မတီဝင်များ၏ ဖွဲ့စည်းမှုအပေါ် စောင့်ကြည့်လေ့လာထားသောအချက်များနှင့် ပတ်သက်သည်။

NSM ကော်မတီအဖွဲ့ဝင်များ၏ ပါဝင်မှုသည် ဤအမျိုးသားအဆင့်ယန္တရား၏ ဦးတည်ချက် အကောင်အထည်ဖော်မှုတွင် အရေးပါသောအစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ကော်မတီဝင် အများ အပြားသည် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများမှ ရာထူးအလိုက် ပါဝင်ကြသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ အလုပ် အဖွဲ့အသစ်တွင် ယခုအခါ ပညာရှင်များနှင့် နိုင်ငံရေးသမားများ ပါဝင်လာသည့်အတွက် ပိုမိုစုံလင် ကွဲပြားသည်ဟု ယူဆနိုင်သော်လည်း ဒုက္ခသည်များ၏ အခြေအနေနှင့် ၎င်းတို့ကြုံတွေ့နေရသည့် စိန်ခေါ်မှုများကို ၎င်းတို့၏ နားလည်သဘောပေါက်မှုကို စောင့်ကြည့် လေ့လာနေဆဲဖြစ်သည်။ ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည့် အခြားအရေးကြီးသည့် အချက်မှာ လူ့အခွင့်ရေးမှုများကို နားလည် သဘောပေါက်ခြင်းဖြစ်ပြီး ယင်းသို့နားလည် သဘော ပေါက်မှုက စည်းမျဉ်းများ၊ စံသတ်မှတ်ချက် များ၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့် ၎င်းတို့ကို အကောင်အထည်ဖော်မှုများကို လွှမ်းမိုးနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

3

ဥပဒေများနှင့်
မူဝါဒများတွင်
ဟာကွက်များ

ဒုက္ခသည်များ၏ အဆင့်အတန်းနှင့် သက်ဆိုင်သည့် 1951 ခုနှစ် စာချုပ်နှင့် ယင်း၏ 1967 နောက်ဆက်တွဲစာချုပ်တို့ကို လက်မှတ်ထိုးအတည်ပြုထားသည့် နိုင်ငံတခု မဟုတ်သော်လည်း ထိုင်းနိုင်ငံသည် ဒုက္ခသည်များနှင့် မူလနေရာမှ စွန့်ခွာထွက်ပြေးလာရသူများကို လူသားချင်းစာနာ မူဆိုင်ရာ အကူအညီများ ပေးလာခဲ့သည်။ ဤအချက်ကို အထောက်အပံ့ပြုနေသော အချက်များ မှာ မြန်မာနိုင်ငံမှ အသစ်ရောက်ရှိလာသော ဒုက္ခသည်များအတွက် ပေးသော လူသားချင်းစာနာ ထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ အကူအညီများ၊ “မူလနေရပ်ကို ပြန်လျှင် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုခံရမည်ကို အခြေအမြစ်ရှိရှိ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှု ရှိသောသူများ”ကို စိစစ်ရန် နှင့် ၎င်းတို့အား အကာအကွယ် ပေးထားသည့် အဆင့်အတန်းကို ပေးအပ်ရန် အမျိုးသားစိစစ်ရေးယန္တရား ပေါ်ပေါက်လာခြင်း နှင့် မွေးစာရင်းမှတ်ပုံတင်ခြင်း၊ ပညာသင်ကြားခွင့်၊ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုကို ရယူပိုင် ခွင့်၊ အလုပ်လုပ်ကိုင်ခွင့်စသည့် အမျိုးမျိုးသော အခြေခံအခွင့်အရေးများကို အသိအမှတ်ပြုခြင်း တို့ဖြစ်သည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ အထက်ဖော်ပြပါ ဥပဒေများနှင့် မူဝါဒများတွင် ဒုက္ခသည် များ အထူးသဖြင့် အသစ်ရောက်ရှိလာသော ဒုက္ခသည်များကို အကာအကွယ်ပေးမှုကို သိသိ သာသာ အဟန့်အတားဖြစ်စေနိုင်သည့် ကွာဟချက်များ ရှိနေပါသည်။ ၎င်းသူတို့ကို အုပ်စုနှစ်စု ခွဲခြားနိုင်သည်။ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခကြောင့် ယာယီခိုလှုံနေရသော ဒုက္ခသည်များ သို့မဟုတ် ထိုဒေသတွင် နေထိုင်ခဲ့ရသူများနှင့် တစ်ဦးချင်း နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှုကြောင့် ထွက်ပြေးလာကြသော ဒုက္ခသည်များ (၎င်းတို့၏ မိသားစုဝင်များအပါအဝင်)တို့ ဖြစ်သည်။ အောက်တွင်ဖော်ပြထားသော အဓိကထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် အချက်လေးချက်ရှိသည်။

3.1 လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဥပဒေအား ပထမဆုံးအားကိုးရာအဖြစ် အသုံးပြုလေ့ရှိသည်။

ထိုင်းနိုင်ငံတွင် ရောက်ရှိနေသော ဒုက္ခသည်များတွင် ရှိနေသော အမျိုးမျိုးသော အခြေအမြစ် ရှိရှိ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှုများ အမှန်တကယ် ရှိနေမှုကို ထိုင်းအစိုးရက အသိအမှတ်ပြုသည်ဟု ဆို နိုင်သည်။ သို့သော်လည်း ဒုက္ခသည်ဟူသော စကားလုံးကို ဥပဒေအရ တရားဝင် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုရန် ငြင်းဆိုထားသည်။ ထို့အပြင် ထိုင်းအစိုးရသည် ဒုက္ခသည်များအား အကာအကွယ်ပေးရေးထက် အမျိုးသားလုံခြုံရေးနှင့် နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးကို ဦးစားပေးလုပ်ဆောင်လေ့ရှိပြီး ဒုက္ခသည်များကို အကာအကွယ်ပေးခြင်းကို အမှန်တကယ် ထည့်သွင်းစဉ်းစားခြင်းမရှိသည့် လုပ်ဆောင်ချက်များစွာ ကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ထိုင်းအစိုးရတွင် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခတခုခုမှ အံ့လိုက် ကျင်းလိုက် ထွက်ပြေးလာသည့် လူများကို လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု ပေးဆောင်ရန်သာ မူ ဝါဒရှိသည်။¹²⁸ ဒုက္ခသည်များ နိုင်ငံတွင်း တရားမဝင်ဝင်ရောက်လာပါက အစိုးရအရာရှိများသည် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဥပဒေကို ပထမဆုံး ကျင့်သုံးမည်ဖြစ်သည်။ ဒုက္ခသည်များကို တရားမဝင် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်သူများအဖြစ် သတ်မှတ်မည်ဖြစ်ပြီး ယင်းသို့ သတ်မှတ်ခြင်းကြောင့် ဖမ်းဆီး ခံရခြင်း၊ ထိန်းသိမ်းချုပ်နှောင်ခံရခြင်းနှင့် ပြန်ရောက်သည့်အခါ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုခံရမည်ကို အခြေအမြစ်ရှိရှိ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှုရှိနေသည့် နေရပ်သို့ ပြန်ပို့ခြင်းတို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သည်။ သို့သော်လည်း ထိုသို့ လုပ်ဆောင်ရန် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဥပဒေကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် တာဝန်သည် အမှန်တကယ်ပင် ခိုင်လုံပြီး ကျိုးကြောင်းဆီလျော်သည့် ဥပဒေအရ အခြေခံတစ်ရပ် အဖြစ် ရှိနေသည်။ ထို့ကြောင့် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဥပဒေအား မလိုက်နာခြင်းသည် ယင်းတို့၏ လုပ်ရပ်အတွက် အစိုးရတာဝန်ရှိသူများက အသုံးများသော အကြောင်းပြချက်တစ်ခုဖြစ်သည်။

စဉ်းစားရမည့်အချက်: ထိုင်းနိုင်ငံရှိ ဒုက္ခသည်များ၏ “နေထိုင်ခွင့်” ကို အသိအမှတ်ပြုသည့် တည်ဆဲဥပဒေ မရှိခြင်းသည် ကြီးမားသော ဥပဒေဆိုင်ရာလစ်ဟာချက်တခုဖြစ်ပြီး ဒုက္ခသည်များ ကို အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခံရမှုနှင့် ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် ခေါင်းပုံဖြတ်ခံရမှု အန္တရာယ်ကို မြင့်မားစေ ရာတွင် အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ပါသည်။ ထိုင်းအစိုးရအနေဖြင့် ဥပဒေအောက်တွင် နေထိုင်ခွင့်ကို အသိအမှတ်ပြုရန် စဉ်းစားရန် အကြံပြုပါသည်။ နေထိုင်ရန်ယာယီခွင့်ပြုခြင်း၊ ယာယီ နေထိုင်ခွင့် သို့မဟုတ် အကာအကွယ်ဗီဇာအပါအဝင် ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြင့် တရားဝင်အသိအမှတ်ပြု

¹²⁸ အင်ဒိုချိုင်းနား ရွှေ့ပြောင်းဒုက္ခသည်များ စီမံခန့်ခွဲရေးဆိုင်ရာ ထိုင်းအစိုးရ၏ ယခင်မူဝါဒ၊ 1989 ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခမှ ထွက်ပြေးသူများနှင့် 2021 ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ အာဏာသိမ်းပြီးနောက် ထွက်ပြေးလာသူများအပေါ် ရှုမြင်နိုင်သည်။

ခြင်းကို လုပ်ဆောင်နိုင်သည်။¹²⁹ ဒုက္ခသည် ဟူသော စကားလုံး၏ တရားဝင် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုမှုနှင့် တရားဝင် အသိအမှတ်ပြုမှုသည် အလုံးစုံပြဿနာကို ဖြေရှင်းရန်နှင့် ကောင်းမွန်စွာချိတ်ဆက်ထားသော အကာအကွယ်အစီအစဉ်တစ်ခုကို တည်ဆောက်ရန် အရေးကြီးပြီး အဓိကလုပ်ဆောင်မှုမည့်ကိစ္စတစ်ခုဖြစ်သည်။ အချို့သော အသက်ဝင်နေသော ဥပဒေများ (ကျေးဇူးပြု၍ 2.1 ကို ကြည့်ပါ) အကာအကွယ်ပေးထားသောပုဂ္ဂိုလ်များ၏ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်၊ စိစစ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ် (ဒုက္ခသည်အခြေအနေသတ်မှတ်ခြင်း၊ စိစစ်ခြင်းမပြုမီ၊ ကာလအတွင်း၊ နှင့် ပြီးနောက် တရားဝင် အခြေအနေကို အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် အကာအကွယ်ပေးထားသော ပုဂ္ဂိုလ်များ၏ အမျိုးမျိုးသော အခွင့်အရေးများရရှိနိုင်ခြင်းတို့ အကျုံးဝင်သော အက်ဥပဒေတစ်ခုအဖြစ်သို့ အဆင့် မြှင့်တင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။¹³⁰ ချက်ခြင်းလုပ်ဆောင်နိုင်သည့် လုပ်ဆောင်ချက်တစ်ခုမှာ ဒုက္ခသည်များကို ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခံနိုင်ရခြေရှိသော ထွက်ခွာလာရာ နိုင်ငံသို့ အတင်းအကျပ် ပြန်မပို့ရဟူသော မူနှင့်ပတ်သက်၍ အလေ့အကျင့်စံတစ်ခုသတ်မှတ်ရန် တရားဝင်စာရွက်စာတမ်း (ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်အကြောင်းကြားစာ)တစောင်ကို ထုတ်ပြန်ခြင်းဖြစ်သည်။

ထို့အပြင် ထိုင်းအစိုးရအနေဖြင့် ထိုင်းနိုင်ငံအတွင်း သဟဇာတဖြစ်ဖြစ် ပေါင်းစည်းရေးမူဝါဒကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် အလေးအနက်ထား စဉ်းစားသင့်သည်။ (2.1 နှင့် 2.2.3 တို့တွင် ရှင်းပြထားသည့်အတိုင်း ထိုင်းနိုင်ငံသည် အတွေ့အကြုံရှိပြီး ယခင်က ထိုမူဝါဒကို အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့ဖူးသည်။) ထိုင်းနိုင်ငံသည် ယခုအခါ သက်ကြီးရွယ်အို လူ့အဖွဲ့အစည်းဖြစ်လာနေသော အခြေအနေနှင့် ရင်ဆိုင်နေရပြီး 2030 ခုနှစ်တွင် အလွန်အမင်းအိုမင်းသောလူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု ဖြစ်လာတော့မည်ဖြစ်သည့်အတွက် ထိုင်းနိုင်ငံအတွင်း သဟဇာတဖြစ်ဖြစ် ပေါင်းစည်းရေးမူဝါဒကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းသည် ထိုင်းနိုင်ငံ၏ လူမှုအသိုက်အဝန်းအနေအထားကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရာတွင်သာမက ထိုင်းအစိုးရ၏ ယခင်ကတိကဝတ်များနှင့်လည်း ကိုက်ညီမည်ဖြစ်သည်။ (2.1 ကိုကြည့်ပါ။) နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေး အပါအဝင် ရာဇဝတ်မှုနှုန်းများ သို့မဟုတ် လူ့အဖွဲ့အစည်း ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုများနှင့် ပတ်သက်သည့် စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကို ရာဇဝတ်ကျင့်ထုံးဥပဒေနှင့် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဥပဒေများကို အကောင်အထည်ဖော်ပြီး သီးခြားကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနိုင်သည်။

¹²⁹ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးအက်ဥပဒေ B.E.2522 ပုဒ်မ 17 နှင့်တကွ ပုဒ်မ 34 နှင့် 35

¹³⁰ နောက်ထပ်အသေးစိတ်အချက်အလက်များအတွက် ကနေဒါ နှင့် ဩစတြေးလျကဲ့သို့သော ဒုက္ခသည်စာချုပ် လက်မှတ်ထိုးထားသော နိုင်ငံများ၏ စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် အင်ဒိုနီးရှားကဲ့သို့ လက်မှတ်မထိုးထားသော နိုင်ငံများ ၏ စီမံခန့်ခွဲမှုကို ကြည့်ပါ။

3.2 ဒုက္ခသည်များ၏ အကာအကွယ်နှင့် အခွင့်အရေးများ ရရှိရေး

စဉ်းစားရမည့်အချက်: ဆေးဝါးစောင့်ရှောက်ခံယူခြင်းနှင့် ဆေးရုံတက်ရောက်ခြင်းတို့သည် အသက်ရှင်ရပ်တည်ရန် အခြေခံအချက်များဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့၏ဘဝတွင် ကန့်သတ်ချက်များ ကြောင့် မကြာခဏဆိုသလို ဒုက္ခသည်များသည် ဖျားနာမှု သို့မဟုတ် ကျန်းမာရေးအခြေအနေ ပြင်းထန်သောအခါတွင်မှ ဆေးရုံသို့ လာရောက်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ကျန်းမာရေးအာမခံရရှိ မှုသည် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးမူဝါဒနှင့်အညီသာမက သက်ဆိုင်ရာပါဝင်သူတိုင်း၏ ဆေးဘက်ဆိုင်ရာ ကုန်ကျစရိတ်ကိုလည်း လျော့ချပေးမည်ဖြစ်သည်။ (2.2.4 ကိုကြည့်ပါ) အလုပ်လုပ်ကိုင်ခွင့်နှင့် ပတ်သက်၍ ဒုက္ခသည်များအား အလုပ်ပါမစ်ဖြင့် လုပ်ကိုင်ခွင့်ပေးခြင်းသည် ၎င်းတို့နှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုများကို ကိုယ်တိုင် ထောက်ပံ့နိုင်စေမည့် စွမ်းအားကိုပေးသည်။ ၎င်းတို့ ဂုဏ်သိက္ခာရှိစွာ နေထိုင်နိုင်ရုံသာမက လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းနှင့် လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုလုံးအတွက်ပါ အထောက်အကူ ဖြစ်စေမည်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံခြားသားများ၏ လုပ်ငန်းကို စည်းကမ်းတကျထိန်းညှိပေးသည့် တည်ဆဲဥပဒေ ရှိပြီးဖြစ်သည် (2.2.4 ကိုကြည့်ပါ)။ ဒုက္ခသည်များကို အလုပ်လုပ်ကိုင်ခွင့်ပေးခြင်းနှင့် ကိုယ့်ဖာသာ ရပ်တည်နိုင်အောင် ခွင့်ပေးခြင်းသည် ထိုင်းအစိုးရမှ ချမှတ်ထားသော ကတိကဝတ် များနှင့် အမျိုးသားလုံခြုံရေး နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် နိုင်ငံတော်အစီအစဉ်နှင့် မူဝါဒ (2023-2028) ကို ရောင်ပြန်ဟပ်စေမည်ဖြစ်သည်။ ထိုင်းအစိုးရအနေဖြင့်လည်း အမျိုးသားလုံခြုံရေးနှင့် နိုင်ငံတကာ ဆက်ဆံရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးအခြေခံမူများအကြား မျှမျှတတဆောင်ရွက်နိုင်စေရန်လည်း ရည်ရွယ်ထားနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ။ (2.1 ကိုကြည့်ပါ)

3.3 လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးထိန်းသိမ်းရေးစင်တာ (IDC)

တွင် ထိန်းသိမ်း ခံနေရသော ဒုက္ခသည်များ

စဉ်းစားရမည့်အချက်: အစိုးရက တည်ဆဲဥပဒေ အကောင်အထည်ဖော်မှုဖြင့် အကျဉ်းသား များအတွက် အာမခံရရှိနိုင်မည့် အခွင့်အရေးများ တိုးမြှင့်ပေးရန် စဉ်းစားသင့်သည်။ တချိန်တည်းမှာ ပင် တည်ဆဲဥပဒေများကို အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းဖြင့် အကျဉ်းသားများကို ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်နှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုများကို ထောက်ပံ့နိုင်စေရန် အလုပ်လုပ်ခွင့်ပေးသင့်သည်။ (2.2.4 ကိုကြည့်ပါ) ယင်းကဲ့သို့ လုပ်ဆောင်မှုသည် ထိုင်းအစိုးရမှ ချမှတ်ထားသော ကတိကဝတ်များနှင့် အမျိုးသား လုံခြုံရေး နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် နိုင်ငံတော်အစီအစဉ်နှင့် မူဝါဒ (2023-2028) ကို ရောင်ပြန်ဟပ်စေ မည်ဖြစ်သည်။ ထိုင်းအစိုးရအနေဖြင့်လည်း အမျိုးသားလုံခြုံရေးနှင့် နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးနှင့် လူ့

အခွင့်အရေးအခြေခံမှုများအကြား မျှမျှတတ ဆောင်ရွက်နိုင်စေရန်လည်း ရည်ရွယ်ထားနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ ။ (2.1 ကိုကြည့်ပါ)

3.4 ဒုက္ခသည်အသစ်များ အစုံလိုက်အပြုံလိုက် ဝင်လာခြင်း

အသစ်ရောက်ရှိလာသော ဒုက္ခသည်များသည် တပ်မတော်အစိုးရနှင့် ဆန့်ကျင်သောအဖွဲ့ များအကြား တိုက်ပွဲဖြစ်ပွားနေသောနေရာများတွင် နေထိုင်ပြီး ထိခိုက်ခံစားခဲ့ရသော ရွာသားများ ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပါသည်။ ၎င်းတို့သည် ယာယီခိုလှုံရာနှင့် အခြေခံအကူအညီများဖြစ်သည့် စားနပ်ရိက္ခာ၊ ဆေးဝါး စသည်တို့ကို ရှာဖွေနေပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပထမလုပ်ဆောင်သင့်သည့် အချက်မှာ အုပ်ချုပ်ရေးကဏ္ဍ၊ အိမ်နီးနားချင်းအသိုင်းအဝိုင်း၊ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများကဲ့သို့သော မြေပြင်တွင်ရှိနေသူများအား လက်ရှိ စစ်ဘက်ဆိုင်ရာ ဗျူရိုကရေစီနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက ပို၍ အချိန် နှင့်တပြေးညီ အကူအညီများ ပေးစွမ်းနိုင်သောကြောင့် အကူအညီများပေးနိုင်ရန် ခွင့်ပြုပေးခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤလူအုပ်စုများ စိုးရိမ်သည့် နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှုမှာ ၎င်းတို့နိုင်ငံအတွင်း လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခဖြစ်မည်ကိုသာ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် သူတို့ကို ဒုက္ခသည်အဆင့်အတန်း သတ်မှတ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်ထဲတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားပေးရန် လိုအပ်မည် မဟုတ်ပါ။ ပဋိပက္ခများ ပြီးဆုံးသည်နှင့် နေအိမ်သို့ ပြန်သွားရန် ၎င်းတို့က ဆန္ဒရှိကြသည်။

စဉ်းစားရမည့်အချက်: အခြားသက်ဆိုင်ရာကဏ္ဍများ၏ ပါဝင်ပတ်သက်မှုကို ဟန့်တားခြင်းနှင့် အချိန်မတန်မီ နေရပ်ပြန်ပို့ ခြင်းတို့အားဖြင့် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဆိုင်ရာ အကူအညီပေး ရန် ငြင်းပယ်ခြင်းနှင့် ကန့်သတ်ခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်ခြင်းသည် ခိုလှုံရာရှာဖွေရန် ဒုက္ခသည်များကို ထိုင်းနယ်မြေအတွင်းသို့ စိမ့်ဝင်သွားစေသည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ခြင်းကြောင့် ဒုက္ခသည်များကို ထိုင်း နိုင်ငံတွင် အချိန်ပိုကြာမြင့်စွာ နေစေနိုင်မည်မှာ အမှန်ဖြစ်သည်။¹³¹ သို့သော်လည်း လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခသည် ယခုထက် ပိုမိုကြာမြင့်ပါက (ဖြစ်နိုင်သည့်အချက်ဖြစ်သည်) အခြေခံလိုအပ်ချက်များ ဖြည့်ဆည်းပေးရေးကို လျော်ညီစွာ ဆောင်ရွက်သင့်သည်။ အရေးကြီးသောအချက်တစ်ခုမှာ ထိုင်း အစိုးရသည် ထိုင်း-မြန်မာနယ်စပ်တလျှောက် ယာယီစခန်းကိုးခုကို စီမံခန့်ခွဲခြင်းမှ သင်ခန်းစာယူ သင့်ပြီး ဒုက္ခသည်များဝင်ရောက်လာမှုကို ကိုင်တွယ်ရာတွင် ဆယ်စုနှစ်ငါးစုကျော် အတွေ့အကြုံကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဒုက္ခသည်များအား ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခြင်း

¹³¹ Friend without border foundation ၏ ဒါရိုက်တာ Pornsuk Kertsawang နှင့် 2023 ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ 28 ရက်နေ့တွင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခဲ့သည်။

သည် ၎င်းတို့နှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုအတွက် အလုပ်လုပ်ပြီး ဘဝရပ်တည်နိုင်ရန် အခွင့်အလမ်းများကို ပိတ်သွားစေမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့အတွက် ဒုက္ခသည်များသည် ၎င်းတို့ဖာသာ ရပ်တည်နိုင်ပြီး နိုင်ငံတော်ဘတ်ဂျက်မှ အကုန်အကျခံစရာမလိုအောင် ဥပဒေနှင့် မူဝါဒ နှစ်မျိုးစလုံးနှင့် အမှန်တကယ်လုပ်ဆောင်နိုင်သော်လည်း ဒုက္ခသည်များကို ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းထားခြင်းသည် ၎င်းတို့ကို နှိမ်ချစေသည်သာမက အမျိုးသားဘတ်ဂျက်အတွက် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးဖြစ်စေသည်ဟူသော အမြင်ကို ဖြစ်လာစေနိုင်သည်။ ထို့အပြင် နယ်စပ်စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကိုလည်း အထောက်အကူပြုနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ အထက်ဖော်ပြပါ အကြံပြုချက်သည် ထိုင်းအစိုးရမှ ချမှတ်ထားသော ကတိကဝတ်များနှင့် အမျိုးသားလုံခြုံရေး နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် နိုင်ငံတော်အစီအစဉ်နှင့် မူဝါဒ (2023–2028) ကို ရောင်ပြန်ဟပ်စေမည်ဖြစ်သည်။ ထိုင်းအစိုးရအနေဖြင့်လည်း အမျိုးသားလုံခြုံရေးနှင့် နိုင်ငံတကာဆက်ဆံရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးအခြေခံမူများအကြား မျှမျှတတ ဆောင်ရွက်နိုင်စေရန်လည်း ရည်ရွယ်ထားနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ။ (2.1 ကိုကြည့်ပါ)

3.5 “ညှင်းပန်းနှိပ်စက်မှု ခံရမည်ကို အခြေအမြစ်ရှိရှိ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှု” ရှိသည့် အသစ်ရောက်ရှိလာသော ဒုက္ခသည်များ (၎င်းတို့၏ မိသားစုဝင်များအပါအဝင်)

၎င်းတို့အား ဒုက္ခသည် အဆင့်အတန်း သတ်မှတ်ရေး လုပ်ငန်းစဉ် သို့မဟုတ် အမျိုးသား စိစစ်ရေး ယန္တရားအတွက် ပစ်မှတ်ထား အုပ်စုအဖြစ် သတ်မှတ်သင့်သည်။ သို့ရာတွင် စိစစ်ရေးယန္တရားကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသောအခါ စံသတ်မှတ်ချက်များစွာသည် ၎င်းတို့အား ယန္တရားမှဖယ်ထုတ်ရန် လုပ်ထားကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ NSM ၏ ထိုကဲ့သို့သောလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများသည် နိုင်ငံတော်အုပ်ချုပ်ရေး လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအောက်ရှိ စိစစ်ယန္တရား၏တရားဝင်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ မေးခွန်းထုတ်စရာဖြစ်သည်။ (2.1.5 ကိုကြည့်ပါ)

စဉ်းစားရမည့်အချက်: ညှင်းပန်းနှိပ်စက်မှုခံရမည်ကို အခြေအမြစ်ရှိရှိ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှုကြောင့် ၎င်းတို့၏နေရပ်နိုင်ငံသို့ မပြန်နိုင်သူများအတွက် စိစစ်ရေးယန္တရားသည် ငြင်းမရနိုင်လောက်အောင် အရေးကြီးပြီး လိုအပ်သော ယန္တရားဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် လက်ရှိအချိန်တွင် ကော်မတီမှထုတ်ပြန်ထားသော စိစစ်ရေးယန္တရားနှင့် အခြားစည်းမျဉ်းများသည် အစိုးရစီမံခန့်ခွဲရေးလုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့် နိုင်ငံတကာလူ့အခွင့်အရေးစံနှုန်း အထူးသဖြင့် ထိုင်းနိုင်ငံက လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော နိုင်ငံတရားအနေနှင့် လိုက်နာရမည့် လူ့အခွင့်အရေးစံနှုန်းများအရ အကာအကွယ်

ပေးရေးမှုတို့နှင့် လိုက်လျောညီထွေရှိကြောင်း သေချာစေရန် ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းနှင့် ပြန်လည် ပြင်ဆင်ခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်သည်။ အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းများကို ပါဝင်ခွင့်ပြု ကာ ယန္တရားနှင့် ပတ်သက်၍ ၎င်းတို့၏ စိုးရိမ်ပူပန်မှုကို ပြသခွင့်ပြုရန်နှင့် အားနည်းချက်များကို သုံးသပ်ခွင့်ပြုရန် ထိုင်းအစိုးရက စတင်လုပ်ဆောင်သင့်သည်။ ယန္တရားကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရှိစေရန် နှင့် အမျိုးသားလုံခြုံရေး နှင့် စပ်လျဉ်းသည့် နိုင်ငံတော်အစီအစဉ်နှင့် မူဝါဒ (2023-2028) ကို ရောင်ပြန်ဟပ်စေရန်ဖြစ်သည်။ ထိုင်းအစိုးရအနေဖြင့်လည်း အမျိုးသားလုံခြုံရေးနှင့် နိုင်ငံတကာ ဆက်ဆံရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးအခြေခံမူများအကြား မျှမျှတတ ဆောင်ရွက်နိုင်စေရန်လည်း ရည်ရွယ်ထားနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ (2.1 ကိုကြည့်ပါ)

4

အသစ်ရောက်
ရုံလာသော
မြန်မာဒုက္ခသည်
များအား စီမံ

ခန့်ခွဲရေးနှင့်
စပလျှင်း သည်
အကြံပြုချက်

4.1 အာဏာသိမ်းမှု၊ ပဋိပက္ခဖြစ်ပွားမှုနှင့်/သို့မဟုတ် လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခနယ်မြေအတွင်း နေထိုင်ခဲ့သည့် ဒုက္ခသည်များ ဝင်ရောက်လာမှု

- ထိုင်းအစိုးရသည် ရွာသားများ၊ ရပ်ရွာလူထုများ၊ စီးပွားရေးသမားများ၊ အရပ်ဘက်လူမှု အဖွဲ့အစည်းများနှင့် NGO များအပါအဝင် ဒေသခံများအား အစားအစာ၊ ဆေးဝါးနှင့် လိုအပ်သော အသုံးအဆောင်များ ပံ့ပိုးခွင့်ပေးခြင်းဖြင့် လူသားချင်းစာနာ ထောက်ထားမှု အကူအညီများကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်သင့်သည်။

- ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနသည် နယ်မြေစီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ကွပ်ကဲမှုတာဝန်ခံဖြစ်ရမည်။ ပြည်ထဲရေး ဝန်ကြီးဌာနသည် စီမံခန့်ခွဲခြင်း၊ အမိန့်ပေးခြင်းနှင့် နယ်စပ်ရှိလူများအား တိကျစွာ စစ်ဆေးခြင်းတို့ ကို ပြည်နယ်အဆင့် (သို့မဟုတ် ထိုင်းနယ်စပ်ထိန်းချုပ်ရေးဗဟိုဌာန) ကို လုပ်ကိုင်ခွင့်ပေးပြီး ဗဟို ချုပ်ကိုင်မှုလျှော့ချသင့်သည်။ ဒုက္ခသည်များကို ညှင်းပန်းနှိပ်စက်ခံနိုင်ရခြေရှိသော ထွက်ခွာလာ ရာ နိုင်ငံသို့ အတင်းအကျပ် ပြန်ပို့သည့်အခါမျိုးတွင် အခြားကဏ္ဍများမှ အချက်အလက်များကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားပြီး အားလုံးပါဝင်ဆောင်ရွက်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်တခုအနေဖြင့် အန္တရာယ်ဖြစ်နိုင် ချေကို ဆင်ခြင်သုံးသပ်သင့်သည်။

- နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်အကူအညီပေးမှုနှင့် ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပတ်သက်သော အချက်အလက် များသည် မလိုအပ်ဘဲ ထိုင်းနိုင်ငံအတွင်းသို့ လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးကို တားဆီးရာတွင် အဓိကအချက် ဖြစ်သောကြောင့် အရေးကြီးပါသည်။

- အချို့သောဒေသများတွင် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့နှင့် တပ်မတော်အစိုးရတို့သည် ယာယီဘေး ကင်းလုံခြုံရေးဇုန် (TSZ) ထူထောင်ရန် ကြိုးပမ်းနေကြခြင်း ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည်။ သို့သော်လည်း လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခမှ ထွက်ပြေးလာသူများ အတွက် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှု ဘေး ကင်းလုံခြုံသော လမ်းကြောင်းများ သို့မဟုတ် လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုစင်္ကြံများ ရရှိနိုင်စေ ရန် နိုင်ငံတကာ ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု (မူရင်းနိုင်ငံနှင့်) မြေပြင်ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းမှုများ လုပ်ဆောင် ရန် လိုအပ်ပါသည်။

- ပဋိပက္ခ ကြာမြင့်လာပါက (ဖြစ်နိုင်ခြေရှိနေသည်) အခြေခံလိုအပ်ချက်များ ပေးပို့မှုသည် အခြေအနေနှင့် ကိုက်ညီသင့်ပါသည်။ ယာယီစခန်းများကို ယခင်စီမံခန့်ခွဲမှုမှ ရရှိခဲ့သော သင်ခန်းစာ များအပေါ် အခြေခံ၍ ကူညီပေးပို့ ခြင်းအတွက် လမ်းညွှန်ချက်များကို သတ်မှတ်သင့်ပါသည်။

4.2 တစ်ဦးချင်း ဒုက္ခသည်များ (၎င်းတို့၏မိသားစုဝင်များအပါအဝင်) နှင့် ဒုက္ခသည် စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် အကာအကွယ်ပေးရေးစနစ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး

အကာအကွယ်ပေးရေးကဏ္ဍ

- ဒုက္ခသည် သို့မဟုတ် “ညှင်းပန်းနှိပ်စက်မှုခံရမည်ကို အခြေအမြစ်ရှိရှိ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြမှုရှိ နေသော” လူများအား ဥပဒေအရ အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်ကို တရားဝင်အသိအမှတ်ပြုခြင်းနှင့် ဒုက္ခသည်အဓိပ္ပါယ်နှင့် ပတ်သက်၍ အသိပညာပေးခြင်း။ ဒုက္ခသည်များကို ညှင်းပန်းနှိပ်စက်ခံနိုင် ရခြေရှိသော ထွက်ခွာလာရာ နိုင်ငံသို့ အတင်းအကျပ် ပြန်မပို့ရဟူသောမူအရ လမ်းညွှန်ချက်များကို (ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်အကြောင်းကြားစာ) အဆင့်အားလုံးရှိ သက်ဆိုင်ရာ သက်ဆိုင်သူများထံ ပေးပို့ ခြင်းဖြင့် လုပ်ဆောင်နိုင်သည်။

- စိစစ်မှုမပြုလုပ်မီ (ဒုက္ခသည်အခြေအနေသတ်မှတ်ခြင်း) ကို မတူညီသောနည်းလမ်းနှစ်ခုဖြင့် ထိုင်းနိုင်ငံတွင်နေထိုင်ရန် တရားဝင်အဆင့်အတန်းကို အသိအမှတ်ပြုခြင်း။ နည်းလမ်း နှစ်မျိုးဖြင့် လုပ်ဆောင်နိုင်သည်။

ပထမနည်း- ထိုင်းအစိုးရသည် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးအက်ဥပဒေ B.E.2522 အရ ဒုက္ခသည်များ ၏ ဝင်ခွင့်နှင့် နေထိုင်ခွင့် သတ်မှတ်ခြင်းကို အတိအကျသတ်မှတ်ပြီး သက်သေခံအထောက် အထားစာရွက်စာတမ်းကို လျော်ညီစွာ ထုတ်ပေးခြင်း

ဒုတိယနည်း- တာဝန်ရှိသော အာဏာပိုင်သည် နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှုမှ လွတ်မြောက်ရန် သို့မဟုတ် အကာအကွယ်ဗီဇာ လိုအပ်မှုကြောင့် ဒုက္ခသည်များကို နိုင်ငံအတွင်း နေထိုင်ခွင့်ပြုသည့် ဝန်ကြီးဌာနဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းကို ပြဋ္ဌာန်းခြင်း (လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဥပဒေ B.E. 2522 ပုဒ်မ ၃၄ နှင့် ၃)

- ဒုက္ခသည်များကို အလုပ်လုပ်ကိုင်ခွင့်၊ ၎င်းတို့နှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုများကို ကိုယ့်ဖာသာရှာဖွေကျွေးမွေး ပြုစုစောင့်ရှောက်နိုင်ရန်နှင့် ဒေသခံ စီးပွားရေးကို အထောက်အကူဖြစ်စေရန် တည်ဆဲဥပဒေအား အကောင်အထည်ဖော်ရန် တိုက်တွန်းခြင်း

- ဒုက္ခသည်များ၏ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးနှင့် ဆေးရုံ၏ဘတ်ဂျက်အပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို လျော့ချရန်အတွက် သင့်လျော်သော စားရိတ်မျှပေးသည့် နှုန်းထားဖြင့် ဒုက္ခသည်များအတွက် ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးအာမခံရောင်းချရန် တိုက်တွန်းခြင်း

စနစ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးရှုထောင့်

- သက်ဆိုင်သူများ အားလုံး၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုဖြင့် NSM စည်းမျဉ်းကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခြင်း (စည်းမျဉ်းအောက်တွင် မည်သည့်လုပ်ဆောင်ချက်မျှ လုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်းမရှိသေးကြောင်း သတိပြုမိသော်လည်း)

- အထူးတာဝန်ရှိ အေဂျင်စီတစ်ခု တည်ထောင်ခြင်းအပါအဝင် ဒုက္ခသည်စီမံခန့်ခွဲမှုစနစ် (ဒုက္ခသည်အခြေအနေသတ်မှတ်ခြင်းနှင့် ဒုက္ခသည် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရေး) ကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး။ ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော ရွေးချယ်စရာနှစ်ခုရှိသည်။

ပထမနည်း - လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးဥပဒေ B.E 2522 ကို ပြန်လည်ပြင်ဆင်ခြင်း

ဒုတိယနည်း - တိကျသေချာသော ဥပဒေသစ်တစ်ရပ်ရေးဆွဲခြင်း

မှတ်ချက်

မြန်မာအစိုးရ၏ နောက်ဆုံးပေါ်လစီဖြစ်သည့် 2024 ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ 10 ရက်နေ့တွင် စတင်အသက်ဝင်ခဲ့သော “ပြည်သူ့စစ်မှုထမ်းဥပဒေ” ကို ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သည့် နောက်ဆုံးပေါ်လစီကြောင့် လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခများ ရှည်ကြာလာကာ ထိုင်းနယ်စပ်တွင် ခိုလှုံရန် နယ်စပ်ဖြတ်ကျော် ဝင်ရောက်လာသည့် မြန်မာလူမျိုးများ ပိုမိုများပြားလာမည်မှာ သေချာပါသည်။¹³²

¹³² အမိန့်ကြော်ငြာစာအမှတ် 27/2024။ စစ်မှုထမ်းရန် အရည်အချင်းပြည့်မီသော အသက်အရွယ်မှာ အမျိုးသားများအတွက် 18-35 ဖြစ်ပြီး အမျိုးသားများအတွက် 18-27 နှစ်ဖြစ်ပြီး အထူးကျွမ်းကျင်မှုရှိသူ (ဆရာဝန်၊ အင်ဂျင်နီယာ၊ စက်ပြင်နှင့် အခြားအထူးပြု အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းများ)အတွက် 18-35 နှစ်ဖြစ်သည်။ စစ်မှုထမ်းကာလသည် 2 နှစ် နှင့် 3 နှစ် ဖြစ်သည် ။ မြန်မာနိုင်ငံသည် အရေးပေါ်အခြေအနေတွင် စစ်မှုထမ်းကာလကို 5 နှစ်အထိ တိုးမြှင့်နိုင်သည်။ စစ်မှုထမ်းခြင်းမှ တိမ်းရှောင်ခြင်း သို့မဟုတ် ရှောင်ရှားခြင်းသည် ရာဇဝတ်မှုဖြစ်ပြီး ထောင်ဒဏ် 5 နှစ် သို့မဟုတ် ငွေဒဏ် သို့မဟုတ် ဒဏ်နှစ်ရပ်လုံးဖြစ်စေ ချမှတ်ရမည့် ရာဇဝတ်မှုဖြစ်သည်။ ပိုမိုသိရှိလိုပါက Myanmar Junta Enforces Military Service Law Following Battlefield Losses (irrawaddy.com) , Myanmar junta enforces mandatory military service for young people | Reuters ကို ကြည့်ပါ

ကျမ်းကိုးစာရင်း

ဥပဒေများ

- Act Establishment of the Administrative Courts and Administrative Courts Procedure B.E.2542 (1999)
- Administrative Procedure Act B.E.2539 (1996)
- Child Protection Act B.E.2546 (2003)
- Constitution of the Kingdom of Thailand B.E.2560 (2017)
- Criminal Procedure Act
- Foreigner Working Management Emergency Decree B.E.2551
- Nationality Act B.E. 2508 (1965) No. 2 B.E.2535 (1992), No.4 B.E.2551 (2008) and No.5 B.E.2551 (2008)
- Official Information Act B.E.2540 (1997)
- Social Welfare Promotion Act B.E.2546 (2003)
- State Administrative Act B.E.2534 (1991)
- The Civil Registration Act B.E.2534 (1991) 2nd revision B.E.2551 (2018)

စည်းမျဉ်းများ

- Central Registration Bureau Regulation on the issuance of Identity card for people without Thai Nationality B.E.2551 (2008)
- The Prime Minister's Office Regulation on the Screening of Aliens Entering into the Kingdom and Unable to Return to their Country of Origin B.E. 2562 (2019)

တရားဝင်ကြေညာချက်များ

- The Ministry of Public Health announcement on the health check-up and health insurance for foreigners dated 30 March 2015
- National Screening Mechanism Committee's announcement on rules, measures, and criteria for the screening of protected persons' request

မူဝါဒ

- The National Security Policy and Plan (2023- 2028)

အခြားစာရွက်စာတမ်းများ

Department of Provincial Administration, guideline on the legal status of people from highland edition 2 (id card for ethnic minorities)

Khačhatphai Burutphat, Displaced persons from the Indochina, Prae Pitaya publishing (1993)

Darunee Paisarnpanichkul, The situation of access to health care for non-Thai nationals and recommendation, Songkla nakharin University Law journal, Year 5 Vol.1 (July 0 December 2023)

Daungporn Silpawut, Thai policies on displaced person and human right issues: A case study on the Panasnikom Center, thesis for Master of political science, Thammasat University (1992)

House of Representatives, Meeting notes of the National Security Council: border affairs, national strategy, and national reform at the House of Representatives 69th meeting dated 16 December 2021

House of Representatives, Report on the study of People fleeing from Conflict in Myanmar who resided in the 9 temporary shelters

Phanonwan Yamassathien, Law and enforcement towards the Indochinese displaced persons in Thailand, Master of Law thesis, Chulalongkorn University (1984)

